

POLSKA GOSPODARCZA TYGODNIK

1 9 3 9

SKARBOFERM

SPÓŁKA DZIERŻAWNA
POLSKICH KOPALŃ SKARBOWYCH
NA GÓRNYM ŚLĄSKU

SPÓŁKA AKCYJNA W KATOWICACH

ADRES: CHORZÓW I, PL. MARSZAŁKA PIŁSUDSKIEGO 12

ADRES TELEGRAFICZNY: SKARBOFERM-CHORZÓW

TELEFON 409-01

SPRZEDAŻ:

WĘGLA, KOKSU, BRYKIETÓW

I SIARCZANU AMONU

Z KOPALŃ:

„KRÓL” W CHORZOWIE, „BIELSZOWICE”

I „KNURÓW”

POLSKA GOSPODARCZA

TYGODNIK, WYDAWANY PRZY POPARCIU MINISTERSTWA PRZEMYSŁU I HANDLU
ORAZ MINISTERSTW: SKARBU, ROLNICTWA I REF. ROLN., KOMUNIKACJI, POCZT I TELEGR.

WYCHODZI W SOBOTY

TREŚĆ ZESZYTU

	Str.		Str.
INWESTYCJE POCZTY, TELEGRAFU I TELEFONU — A. BOGDANOWICZ	1065	CŁO ORAZ REGLAMENTACJA	1082
BANK GOSPODARSTWA KRAJOWEGO W XV ROKU DZIAŁALNOŚCI — M. KL.	1067	KOMUNIKACJA I TRANSPORT	1082
KRONIKA GOSPODARCZA:		ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE	1083
II Ogólnopolski Kongres Rzemiosła Chrześcijańskiego — Tomasz Piskorski		KRONIKA TYGODNIOWA:	
Z MIN. PRZEMYSŁU I HANDLU	1073	PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ	1085
Z MINISTERSTWA SKARBU	1073	TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓLKACH AKCYJNYCH	1085
GÓRNICCTWO I PRZEMYSŁ:		SKARBOWOŚĆ I FINANSE:	
GÓRNICCTWO WĘGLOWE	1073	PODATKI I OPŁATY	1085
PRZEMYSŁ WŁÓKIENNICZY	1074	PIENIĄDZ I KREDYT	1085
ROLNICTWO	1077	RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH	1085
HANDEL:		PRZEGLĄD ZAGRANICZNY:	
HANDEL ZAGRANICZNY	1079	GOSPODARSTWO NIEMIEC W I POŁOWIE 1939 R. — W. H. H.	1087
TARGI I WYSTAWY	1080	KRONIKA ZAGRANICZNA:	
KRAJOWE RYNKI TOWAROWE	1080	NIEMCY	1093
RYNEK AKCYJNY	1081	Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH	1093

DO ZESZYTU NINIEJSZEGO DOŁĄCZONY JEST SPIS OGŁOSZEŃ, DRUKOWANYCH W I PÓLROCZU 1939 R.

INWESTYCJE POCZTY, TELEGRAFU I TELEFONU

DOCHODY państwowego przedsiębiorstwa „Polska Poczta, Telegraf i Telefon” wypracowywane są—podobnie, jak w każdym innym przedsiębiorstwie—przez kapitał, ulokowany częściowo w urządzeniach stałych oraz w obrocie. Jednakże wzajemny stosunek kapitału zainwestowanego do kapitału obrotowego z uwagi na charakter wykonywanych przez P. P. T. T. czynności, jest inny niż w przedsiębiorstwach przemysłowych czy bankowych. W P. P. T. T.—jako przedsiębiorstwie komunikacyjno-transportowym—przeważa kapitał zainwestowany. Kapitał ten stanowi ok. $\frac{3}{4}$ ogólnej wartości majątku przedsiębiorstwa. Taka struktura majątkowa przedsiębiorstwa jest całkowicie uzasadniona.

Poczta, Telegraf i Telefon do wykonywania swych zadań—na pozór prostych, a polegających na doręczaniu adresatowi nadanego listu, paczki, przekazu pieniężnego, telegramu, czy umożliwieniu bezpośredniego porozumienia się na odległość—używa kosztownych i potężnych urządzeń. Na urządzenia te składają się: budynki, przeznaczone na pomieszczenia urządzeń zarówno poczty, jak telekomunikacji, urządzenia telekomunikacyjne, jak: centrale telefoniczne miejskie, międzymiastowe, linie kablowe i drutowe; środki komunikacyjne, jak: wagony kolejowe, samochody, wozy itp.; urządzenia techniki pocztowej, jak: wszelkiego rodzaju transportery, dźwigi, ześligi, aparaty rozdzielcze, ułatwiające segregowanie transporto-

wanego materiału, maszyny do stemplowania i automaty do sprzedaży znaczków oraz inwentarz zakładowy i biurowy. Wartość bilansowa tych urządzeń, uwzględniająca częściowe zużycie wskutek eksploatacji, przekracza kwotę zł 360 miln.

Z zadań P. P. T. T. wynika omówiona wyżej struktura majątkowa, od niej zaś w pewnym dość dużym stopniu uzależnione są dochody, osiągane z eksploatacji. Uzyskiwane bowiem dochody są opłatami za usługi, wykonywane przy pomocy inwestycji.

W celu zwiększenia dochodów, które—jak już wspomniano—są opłatami za wykonane usługi, oraz w celu uzyskania dalszych usprawnień muszą ulec zwiększeniu elementy, służące do wykonania tych usług, a więc inwestycje. Konieczność stałego inwestowania była przez pocztę w całej jej działalności uznawana, jednakże warunki wewnątrz-gospodarcze poczty dopiero w 1927/28 r. pozwoliły na podjęcie szerszej akcji inwestycyjnej. Do roku 1927 roczne wydatki poczty na inwestycje nie przekraczały wartości rocznego zużycia urządzeń, będących w użyciu.

Poczta w latach 1924, 1925 i 1926/27 (5 kwartałów) wydała—kolejno—na inwestycje zł 3 759 tys., zł 6 734 tys. i zł 9 238 tys.

Rok 1927/28, w którym wydatki na inwestycje wydatnie się zwiększyły, osiągając kwotę zł 17 997 tys., był rokiem przełomowym w gospodarce wewnętrznej poczty. W marcu tego roku zostaje utworzone państwowe przedsiębiorstwo „Polska Poczta, Telegraf i Telefon”—poczta przestaje być składową częścią administracji państwowej. Komercjalizacja poczty dokonywa się w warunkach korzystnych, gdyż w okresie wstępującej fali koniunktury gospodarczej.

Od roku 1927/28 wydatki P. P. T. T. na inwestycje wzrastają: w roku 1928/29 zainwestowano zł 32 188 tys., w 1929/30 r.—zł 38 312 tys. W roku tym wydatki na inwestycje osiągnęły maksimum, a postępujący kryzys gospodarczy zmusił przedsiębiorstwo do redukcji swych zamierzeń inwestycyjnych.

Kwoty, zainwestowane w latach 1930÷35, kształtowały się następująco (w tys. zł): 1930/31 — 29 821, 1931/32 — 33 873, 1932/33 — 22 160, 1933/34 — 25 524, 1934/35 — 24 855.

Wzrost wydatków w roku 1931/32 spowodowany został uzyskaniem przez P. P. T. T. kredytu ze Skarbu Państwa (pożyczka zapalczana) w kwocie zł 12 400 tys.

Od roku 1935/36 przedsiębiorstwo ponownie przystąpiło do rozszerzania akcji inwestycyjnej, wydając rocznie (w tys. zł): 1935/36 — 28 157, 1936/37 — 32 418, 1937/38 — 42 909, 1938/39 — 46 606.

Biorąc pod uwagę poszczególne roczne wydatki przedsiębiorstwa „Polska Poczta, Telegraf i Telefon” od chwili wydzielienia jego gospodarki z administracji państwowej, tj. w okresie ostatnich 12 lat, przedsiębiorstwo zainwestowało poważną sumę zł 374 820 tys.

Sumy te zostały zainwestowane w 5 rodzajach inwestycji, mianowicie: 1) w inwestycjach budowlanych, 2) teletechnicznych, 3) transportowych, 4) techniki pocztowej, 5) w inwentarzu zakładowym i biurowym.

Tak poważny wysiłek inwestycyjny został dokonany i sfinansowany w przeważającej części ze środków własnych oraz w części z operacji kredytowych (przez środki własne należy rozumieć sumy, uzyskane z dochodów eksploatacyjnych, mieszczące się w zrównoważonym planie finansowo-gospodarczym).

Sposób finansowania inwestycji przedstawia poniższe zestawienie (w tys. zł):

Rok budżetowy	Zainwestowane kwoty	Pokrycie:		U w a g i
		Środki własne	Operacje kredytowe	
1927/28	17 997	17 997	—	
1928/29	32 188	32 188	—	
1929/30	38 312	22 812	15 500	} Pożyczka stabilizacyjna
1930/31	29 821	25 321	4 500	
1931/32	33 873	21 473	12 400	} Pożyczka zapalczana
1932/33	22 160	20 460	1 700	
1933/34	25 524	20 824	4 700	} Pożyczka angielska tylko dla P. P. T. T.
1934/35	24 855	20 875	3 980	
1935/36	28 157	26 927	1 230	
1936/37	32 418	30 628	1 790	
1937/38	42 909	33 509	9 400	W tym zł 1 600 tys. z pożyczki angielskiej i zł 7 800 tys. na podstawie ustawy o inwestycjach z funduszy państwowych w 1937 r.
1938/39	46 606	37 706	8 900	Ustawa o finansowaniu niektórych inwestycji z funduszy publicznych w okresie do dn. 31/III 1939 r.
Razem:	374 820	310 720	64 100	

Sumy, uzyskane z pożyczki stabilizacyjnej, jak również sumy, wydatkowane na poczet pożyczki—zostały objęte planem finansowo-gospodarczym P. P. T. T. w latach 1929/30 i 1930/31.

Kwota zł 12 400 tys., uzyskana z pożyczki zapalczanej, zużyta została na budowę kabla Warszawa—Cieszyn.

Pożyczka angielska, zaciągnięta w 1931/32 r. w angielskim truście telefonicznym, wpływała przez szereg lat ratami—częściowo w gotówce, częściowo—w materiale. Pożyczka ta przeznaczona została na rozbudowę i automatyzację sieci telefonicznych.

Wydatne zwiększenie akcji inwestycyjnej P. P. T. T. w ostatnich dwóch latach budżetowych wiąże się ściśle z polityką inwestycyjną Państwa. Zobowiązania, zaciągnięte w tym okresie, znajdują swą podstawę w ustawach: z dn. 24/II 1937 r.—o inwestycjach z funduszy państwowych w 1937 r., i z dn. 25/III 1938 r.—o finansowaniu niektórych inwestycji z funduszy państwowych w okresie do dn. 31/III 1939 r. Pożyczki te przeznaczone zostały na dalszą rozbudowę urządzeń telekomunikacyjnych, na wykończenie Centralnego Dworca Poczтового w Warszawie oraz na rozbudowę Państwowych Zakładów Tele- i Radiotechnicznych.

Przeprowadzone w ostatnich latach inwestycje są wstępem do dalszych poczynań inwestycyjnych, wrazem czego jest objęcie ustawą z dn. 27/III 1939 r. o dotacjach na rzecz Funduszu Obrony Narodowej i inwestycjach z funduszy państwowych w okresie 1/IV 1939÷31/III 1942 inwestycji państwowego przedsiębiorstwa „Polska Poczta, Telegraf i Telefon” w kwocie zł 45 miln.

Państwowe przedsiębiorstwo P. P. T. T. opracowało plan inwestycyjny na 3-lecie 1939÷1942. Rozwój życia gospodarczego, powodujący zwiększenie zapotrzebowania na usługi poczty, wytyczył granice inwestycji, które w najbliższych latach muszą być wykonane, aby P. P. T. T. mogło sprostać swym zadaniom—zarówno w zakresie eksploatacji, jak i obronności Państwa. Planowane roczne wydatki na inwestycje wyniosą: w 1939/40 r.—zł 49 580 tys., w 1940/41 r.—zł 57 931 tys., i w 1941/42 r.—zł 57 069 tys.

Szczegółowy podział sum planowanych przedstawia się następująco (w tys. zł):

Rodzaj inwestycji	1939/40	1940/41	1941/42
Budowlane	12 198	15 114	15 162
Teletechniczne	33 984	37 724	36 985
Transportowe	3 398	3 908	3 847
Techniki pocztowej	—	1 185	1 075
Razem:	49 580	57 931	57 069

Powyższy podział sum, planowanych na inwestycje, został opracowany przed rozpoczęciem okresu 3-letniego, co nastąpiło w kwietniu b. r., a obecnie w związku z sytuacją polityczną sądzić należy, że mogą zajść pewne przesunięcia w planie na skutek zmiany hierarchii potrzeb.

Realizację 3-letniego planu inwestycyjnego przedsiębiorstwo zamierza przeprowadzić, pokrywając wydatki inwestycyjne w dużej mierze z własnych dochodów eksploatacyjnych, w części zaś pokryć z ope-

racji kredytowych—zgodnie z ustawą z dn. 27/III 1939 r.

Plan inwestycyjny na lata 1939÷1942, choć zakrojony na szerszą skalę, w części tylko urzeczywistni potrzeby poczty, telegrafu i telefonu. Potrzeby są olbrzymie, gdyż Państwo, gospodarstwo narodowe i wzrastający stale poziom życia kulturalnego stawiają przed P. P. T. T. coraz wyższe wymagania, stwarzające konieczność dalszej rozbudowy urządzeń pocztowych. Przy czym należy pamiętać, że urządzenia pocztowo-telekomunikacyjne należą do inwestycji, które muszą raczej wyprzedzać rozwój potrzeb, aniżeli za nim nadążyć. Dostosowanie inwestycji do potrzeb z uwagi na ich ilość i wartość wymaga dużego wysiłku finansowego w krótkim okresie czasu.

A. Bogdanowicz

BANK GOSPODARSTWA KRAJOWEGO W XV ROKU DZIAŁALNOŚCI

ROK UBIEGŁY stanowił piętnasty okres operacyjny w działalności Banku Gospodarstwa Krajowego, który rozpoczął swą pracę na początku czerwca 1924 r. Fakt ten znalazł odzwierciedlenie w ostatnim sprawozdaniu rocznym Banku, które—przed omówieniem działalności w roku 1938—podaje syntetyczny przegląd najważniejszych operacji w okresie ubiegłego piętnastolecia oraz szkicuje krótko rolę, jaką instytucja ta odegrała w systemie kredytowym i rozwoju gospodarczym Polski. Jednocześnie sprawozdanie to—w rozdziale, poświęconym sytuacji ogólnogospodarczej Polski—upamiętnia dwudziestoletnią rocznicę odzyskania niepodległości, nakreślając w telegraficznym skrócie najważniejsze zdobycze gospodarcze, jakie naród polski zdołał osiągnąć w pierwszych dwóch dziesiątkach lat swego niezależnego bytu gospodarczego.

W osiągnięciach tych, które ugruntowały podstawy rozwoju gospodarstwa narodowego, niemały udział posiada Bank Gospodarstwa Krajowego, który stanowi jedną z podstawowych ogniwi w dziele odbudowy kraju ze zniszczeń wojennych i zaniedbań w czasie zaborów oraz w pracy nad uzdrowieniem struktury gospodarczej Polski—odpowiednio do potrzeb odrodzonego Państwa i racji gospodarczej narodu polskiego. Daje temu wyraz zamieszczony w sprawozdaniu wykreś, oświetlający stanowisko Banku w aparacie kredytowym Polski w końcu 1938 r. Z podanych w tej tablicy liczb wynika, że na ogólną sumę wkładów oraz lokat Skarbu Państwa i funduszy państwowych w wysokości zł 5 420 miln.—na Bank Gospodarstwa Krajowego przypadało zł 1 377 miln., czyli ponad 25%. W udzielonych przez polski aparat bankowy kredytach gotówkowych na sumę zł 4 640 miln.—Bank Gospodarstwa Krajowego partycypował kwotą zł 1 424 miln., tj. blisko w 31%, w pożyczkach emisyjnych zaś—w przeszło 46%, wykazując w ostatnim bilansie zł 936 miln. pożyczek w listach zastawnych i obligacjach—wobec łącznego ich stanu zł 2 016 miln. we wszystkich instytucjach kredytu długoterminowego.

Bank Gospodarstwa Krajowego powołany został do życia w okresie pierwszej reformy walutowej oraz sanacji finansów państwowych po długotrwałej inflacji, która zniszczyła zwłaszcza kredyt długoterminowy.

Ponieważ wielkie potrzeby inwestycyjne odbudowującego się kraju wymagały uruchomienia przede wszystkim środków długoterminowych na finansowanie tych inwestycji, na czoło zadań Banku wysunięta została działalność na polu długoterminowego kredytu w listach zastawnych i obligacjach, lokowanych zarówno w kraju, jak i za granicą. Obok działalności kredytowej długookrototerminowej, prowadzonej w myśl wskazań statutowych z uwzględnieniem przede wszystkim interesu społeczno-gospodarczego, Bank spełnia rolę instrumentu polityki finansowej i gospodarczej Państwa w ściśle wyznaczonym zakresie. Działalność ta opiera się na funduszach i środkach, dostarczanych Bankowi przez Skarb Państwa.

Najsilniejszy rozwój działalności Banku przypada na okres wysokiej koniunktury gospodarczej w latach 1927÷1930, w których duży przyływ środków obrotowych, zarówno z szybko postępującej kapitalizacji wewnętrznej, jak i z kredytów zagranicznych, przyczynił się do poważnego wzmocnienia całej bankowości polskiej. Skutki kryzysu gospodarczego i finansowego w następnych latach, które podcięły rozwój bankowości prywatnej na czas dłuższy, powodując kurczenie się operacji prywatnych instytucji aż do 1935 r., w mniejszym stopniu odbiły się na bankowości publicznej, a w szczególności na Banku Gospodarstwa Krajowego. Rozwój jego operacji w okresie wielkiej depresji gospodarczej został tylko częściowo zahamowany na czas stosunkowo krótki, przybierając w następnych latach poprawy gospodarczej ponownie na sile. Główną przyczyną silnego osłabienia bankowości prywatnej w okresie minionego kryzysu był odpływ wkładów oraz kredytów zagranicznych z banków akcyjnych; Bank Gospodarstwa Krajowego ucierpiał wskutek tego niewiele, gdyż w bardzo małym stopniu pracował kapitałami zagranicznymi, stan wkładów zaś tylko przejściowo uległ w tym czasie niższe i to niewielkiej, wykazując następnie znacznie wyższą zwyżkę. Od czasów kryzysu bowiem wkłady kierowały się głównie do banków publicznych, gdyż zrozumiałe jest, że w czasie niepokoju w sferze pieniężno-kredytowej społeczeństwo ma większe zaufanie do tych instytucji. Jednocześnie wzrastały również w latach kryzysowych fundusze Skarbu Państwa, rozprawdane

przez Bank jako pomoc finansowa Państwa dla zagrożonych placówek oraz na podtrzymanie inwestycji, produkcji i obrotów. Szybki wzrost działalności Banku w ostatnim okresie jest w dużej mierze wynikiem jego rosnącego współdziałania w procesach inwestycyjnych i uprzemysłowienia kraju, w których

Bank bierze udział jako gestor zleconych funduszków publicznych, jak również zwiększonymi kredytami z funduszków własnych na rzecz państwowych planów inwestycyjnych oraz rozbudowę przemysłu. O nasileniu rozwoju ważniejszych operacji Banku świadczą przytoczone w poniższym zestawieniu liczby.

Rozwój ważniejszych operacji Banku Gospodarstwa Krajowego

[Rok]	Kapitały własne	Wkłady i lokaty ¹⁾	Emisje	K r e d y t y:			Papiery wartościowe, udziały i akcje	Czysty zysk	Suma bilansowa	Obroty
				ogółem	gotówkowe	emisyjne				
				m i l i o n y z ł o t y c h						
1924	40	69	67	163	96	67	23	1'1	283	
1926	51	468	206	646	440	206	38	4'0	920	11'9
1928	195	713	584	1 331	747	584	169	7'2	1 715	19'8
1930	208	866	735	1 750	1 015	735	143	11'9	2 151	18'3
1932	219	879	838	1 861	1 023	838	114	2'8	2 160	13'4
1934	197	939	807	1 882	1 075	807	90	2'9	2 211	18'4
1936	196	1 161	924	2 134	1 210	924	121	2'6	2 572	22'8
1937	199	1 251	906	2 138	1 232	906	125	3'2	2 606	29'2
1938	201	1 377	936	2 360	1 424	936	126	3'5	2 791	32'4

Najważniejszy dział operacji Banku stanowi kredyt długoterminowy, oparty na emisji listów zastawnych i obligacji. Z ogólnej sumy bilansu, wynoszącej w końcu 1938 r. zł 2 791 miln., na dział emisyjny przypadało zł 1 007 miln., na dział handlowy—zł 868 miln., a na dział operacji ze Skarbem Państwa—zł 864 miln. W okresie 15-letniej działalności udzielił Bank pożyczek w listach zastawnych i obligacjach na łączną sumę zł 1 150 miln., lokując swe papiery głównie w kraju, a częściowo także za granicą. Większość emisji Banku uplasowana została na tzw. sztywnym rynku, kontrolowanym przez Państwo, tj. głównie w Pocztowej Kasie Oszczędności i w prawnopublicznych zakładach ubezpieczeń. Na ogólną sumę zł 936 miln. niezamortyzowanych papierów Banku—w końcu 1938 r. w posiadaniu sektora kontrolowanego znajdowało się łącznie ok. zł 660 miln., czyli ponad dwie trzecie, reszta zaś była w ręku innych instytucji i osób prywatnych—zarówno krajowych, jak i zagranicznych.

Charakter długo-i średnioterminowy posiada również większość kredytów gotówkowych, udzielonych przez Bank, zwłaszcza spośród pożyczek, wypłaconych z funduszków, dostarczonych wzgl. zapewnionych przez Skarb Państwa. Stan tych kredytów osiągnął w końcu 1938 r. zł 1 054 miln. Wreszcie, na akcję kredytową krótkoterminową, prowadzoną wyłącznie z własnych środków Banku, przypadało w ostatnim bilansie rocznym zł 370 miln.

Uprawianie działalności kredytowej zwłaszcza długo-terminowej na tak wielką skalę umożliwiła Bankowi korzystna struktura jego kapitałów obrotowych, wyróżniających się dużą stałością i nadających się dzięki temu do trwałych lokat. W ogólnej sumie zmobilizowanych przez Bank środków, przekraczających w końcu 1938 r. z górą zł 2½ mild., kapitały natychmiast wymagalne w sumie zł 362 miln. stanowiły stosunkowo nieduży odsetek.

W ostatnich latach działalność Banku w zakresie kredytu emisyjnego doznała silniejszego ograniczenia ze względu na niekorzystną sytuację rynku lokacyjnego, który jest w stanie wchłonąć tylko skromne partie papierów, emitowanych przez instytucje długo-terminowego kredytu. Niewielkie w tym czasie emisje Banku służyły prawie w całości celom konwersyjnym—

głównie pożyczek budowlanych z Państwowego Funduszu Budowlanego, przy czym wypuszczone papiery znalazły lokatę w instytucjach sztywnego rynku.

Ze względu na charakter swoich zadań i wytknięte cele, działalność Banku prowadzona jest przede wszystkim pod kątem widzenia interesu społeczno-gospodarczego oraz celowości i korzyści dla gospodarstwa narodowego. Stawianie potrzeb publicznych i innych potrzeb o znaczeniu społeczno-gospodarczym na pierwszym planie potwierdza rozdział udzielonych kredytów—zarówno emisyjnych, spośród których gros pożyczek przypada na samorządy i akcję budowlano-kredytową, jak i kredytów gotówkowych, z których w końcu 1938 r. na cele publiczne przypadało 64,5%, tj. zł 918 miln., wykorzystanych przez instytucje i przedsiębiorstwa państwowe, samorządy i ich przedsiębiorstwa, komunalne kasy oszczędności, spółdzielnie kredytowe i inne instytucje o zadaniach społeczno-gospodarczych.

W grupie tej największą pozycję stanowią kredyty dla instytucji i przedsiębiorstw państwowych, obejmujące tak bezpośrednie kredyty dla przedsiębiorstw, jak i udział Banku w finansowaniu planu inwestycyjnego Państwa. Łączne zaangażowanie Banku w tych operacjach wynosiło w końcu 1938 r. zł 779 miln. W realizacji planu inwestycyjnego uczestniczy Bank bądź przez dyskonto weksli tzw. inwestycyjnych, re-dyskontowanych w Banku Polskim, bądź też przez uruchomienie osobnego kredytu z własnych środków na inwestycje publiczne. Sprawozdanie Banku na koniec 1938 r. podaje sumę kredytów inwestycyjnych w rachunkach specjalnych w dziale operacji ze Skarbem Państwa na zł 318 miln., które—po przeprowadzeniu zmian statutu Banku Polskiego na początku 1939 r.—skonwertowane zostały na dług amortyzacyjny Skarbu Państwa w instytucji emisyjnej, wskutek czego zaangażowanie Banku Gospodarstwa Krajowego z tego tytułu wygasło. Z własnych zaś środków uruchomił Bank do 1938 r. zł 31 miln. na plany inwestycyjne Państwa.

Swoje własne przedsiębiorstwa koncernowe zaopatruje Bank zarówno w środki inwestycyjne, jak i obrotowe, prowadząc całkowitą ich gestię finansową. Szereg przedsiębiorstw, przejętych w latach dawniejszych w związku z prowadzoną przez Bank akcją sanacyjną w okresach kryzysowych, został sprzedany,

¹⁾ Łącznie z lokatami celowymi i rachunkami specjalnymi Skarbu Państwa.

a w rękach Banku znajdują się obecnie przede wszystkim udziały następujących przedsiębiorstw przemysłowych: Starachowickich Zakładów Górniczo-Hutniczych, Stowarzyszenia Mechaników Polskich z Ameryki, Przemysłu Chemicznego „Boruta”, Zakładów Chemicznych „Grodzisk” oraz Tow. Eksploatacji Soli Potasowych. Zakłady te wykazały w ostatnich latach silny wzrost produkcji i obrotów oraz uzyskały poważną poprawę swych wyników finansowych. Łączna faktura wymienionych przedsiębiorstw, zatrudniających ok. 16 tysięcy pracowników, wynosiła w 1938 r. zł 131 miln. i była prawie dwukrotnie wyższa niż w 1936 r. Poprawa sytuacji finansowej pozwoliła przedsiębiorstwom koncernowym na zmniejszenie zaciągniętego w Banku zadłużenia, które na koniec 1938 r. spadło w kredycie gotówkowym do zł 21 miln., stanowiąc zaledwie 1.5% ogólnej sumy kredytów gotówkowych. Obok omówionych przedsiębiorstw koncernowych wspomnieć należy o posiadanych od dawna przez Bank Gospodarstwa Krajowego udziałach w przedsiębiorstwach na terenie Gdańska, mianowicie w kapitale Stoczni Gdańskiej i Monopolu Tytoniowego, zwłaszcza zaś o znajdującej się w posiadaniu Banku znacznej większości kapitału British and Polish Trade Bank.

W ostatnich latach sprzedał Bank większą ilość obiektów przemysłowych, a znacznie większą jeszcze ilość nieruchomości miejskich — przejętych z konieczności dla zabezpieczenia swych wierzytelności, zhipotekowanych na zlicytowanych realnościach. Wyłącznie w roku 1938 zbył Bank na rzecz prywatnego życia gospodarczego 6 przedsiębiorstw przemysłowych oraz 174 nieruchomości miejskie. Majątki ziemskie natomiast, w których posiadanie Bank wszedł również w obronie swych należności wobec dłużników, odstępowane są Ministerstwu Rolnictwa i Ref. Roln. z przeznaczeniem głównie dla celów parcelacyjnych.

W dziedzinie finansowania budownictwa mieszkaniowego rola Banku obejmuje dziś całość kształtu polityki państwowej na odcinku budowlanym. Poza rozprowadzaniem kredytów z Państwowego Funduszu Budowlanego Bank angażuje w budownictwie również pewne sumy z własnych środków, współdziała wydatnie przy organizowaniu budownictwa robotniczego, popiera budownictwo wiejskie i w miejscowościach klimatyczno-uzdrowiskowych oraz dla celów handlowych i rzemieślniczych, finansuje budowę garaży, wreszcie prowadzi akcję terenową, mającą na celu urządzenie terenów pod zabudowę, oraz dostarcza środków na sporządzanie pomiarów i planów zabudowy miast. Punkt ciężkości akcji kredytowo-budowlanej przesunięty został przy tym w ostatnich latach na popieranie budowy mieszkań małych, do których ustawa o rozbudowie miast zalicza mieszkania do 3 pokoiów z kuchnią. Ten typ pomieszczeń stanowi 95% wybudowanych w 1938 r. mieszkań, a 92.1% w okresie 1929÷1938.

W 1938 r. dysponował Bank na cele budowlane kontyngentem kredytowym w wysokości zł 50.3 miln., łącznie zaś od chwili rozpoczęcia tej działalności przyznał Bank po koniec tego roku przeszło 41 tysięcy pożyczek na sumę prawie zł 744 miln., finansując przy pomocy tych środków budowę 147.5 tys. mieszkań o blisko 400 tys. izb. Budownictwo robotnicze otrzymało w 1938 r. przeszło zł 12 miln., co razem z kontyngentami z 4 lat poprzednich stanowi

ponad zł 40 miln., doprowadzonych Towarzystwu Osiedli Robotniczych. Instytucja ta od podjęcia swej akcji w 1934 r. wybudowała dotąd ok. 9 tys. mieszkań o prawie 17 tys. izb. Odrębne fundusze budowlane posiada województwo śląskie w postaci Śląskiego Funduszu Gospodarczego, znajdującego się w administracji Oddziału Banku Gospodarstwa Krajowego w Katowicach. Ze środków tych przyznanych zostało dotąd pożyczek budowlanych na sumę prawie zł 60 miln., w tym zł 5.8 miln. w roku ostatnim.

Największe z kolei fundusze zostały przez Bank uruchomione dla samorządów, których zadłużenie w końcu 1938 r. wynosiło zł 383 miln. — bez pożyczek na budownictwo mieszkaniowe, omówionych oddzielnie. Pozycja ta obejmuje głównie pożyczki długoterminowe w emisjach i w gotówce, przeznaczone na cele inwestycyjne. Z ogólnej sumy przyznanych do końca 1938 r. pożyczek emisyjnych na kredyt samorządowy w obligacjach komunalnych przypada zł 417 miln., przy czym najsilniejszy rozwój tego kredytu przypada na lata 1927÷30. W latach zaniku działalności emisyjnej Bank udzielił samorządom znaczniejszej pomocy finansowej pod postacią tzw. pożyczek emisyjnych w gotówce, których suma doszła w 1938 r. do przeszło zł 54 miln. Znaczna część tych pożyczek przeznaczona była na konwersję zaległości w obsłudze dawniejszego zadłużenia samorządów. Poza tym samorzady korzystają w Banku z kilkudziesięciu milionów złotych kredytu gotówkowego na cele obrotowe i zasilenie zapasów kasowych; w 1938 r. samorzady otrzymały na ten cel nowe kredyty krótkoterminowe na sumę ok. zł 13 miln. Porównanie działalności poszczególnych instytucji finansowych na terenie kredytu komunalnego potwierdza, że Bank Gospodarstwa Krajowego rychło zdobył w tej dziedzinie produkujące stanowisko i nadal pozostaje głównym źródłem kredytu dla samorządów. Wystarczy dla przykładu przytoczyć, że w dwóch bankach komunalnych, tj. Polskim Banku Komunalnym i Komunalnym Banku Kredytowym, łączny stan długoterminowych pożyczek hipotecznych i obligacyjnych wynosił w końcu 1938 r. zaledwie zł 37.6 miln., długoterminowych pożyczek gotówkowych zł 23.6 miln. oraz kredytów krótkoterminowych — zł 54.8 miln.

W następstwie długotrwałej depresji gospodarczej prawie wszystkie samorzady, a zwłaszcza większość gmin miejskich, znalazły się w trudnych warunkach finansowych wskutek spadku wpływów z podatków i opłat oraz pogorszenia stanu gospodarczego przedsiębiorstw samorządowych. Ponieważ ciężar obsługi długów, zaciągniętych przeważnie w latach dobrej koniunktury gospodarczej i wysokiej stopy procentowej, przekraczał w wielu wypadkach zdolność płatniczą samorządów w zmienionych warunkach, Bank — na podstawie odnośnych aktów ustawodawczych — przeprowadził akcję oddłużeniową i konwersyjną w stosunku do większości akredytowanych w nim związków samorządowych. Na poważne ulgi i odpisy z tego tytułu przeznaczona została przy tym z własnych środków Banku kwota zł 47.6 miln.

W hierarchii finansowania potrzeb przemysłu Bank uwzględniał przede wszystkim przedsiębiorstwa o znaczeniu ogólnogospodarczym oraz związane pośrednio lub bezpośrednio z obronnością Państwa, do których zaliczyć należy zwłaszcza przemysł metalurgiczny i chemiczny, dalej zakłady przemysłowe użyteczności

publicznej i gałęzie przemysłu przetworów rolnych. Poważne kredyty otrzymał również przemysł włókienniczy, co jednak w dużej mierze łączy się z pomocą finansową Rządu dla Zjednoczonych Zakładów Scheiblera i Grohmana w Łodzi. Łączne zadłużenie przemysłu prywatnego wyrażało się w końcu 1938 r. sumą zł 231 miln. Przemysł korzysta zarówno z kredytów obrotowych, jak i inwestycyjnych, z których część udzielona została w formie pożyczek długo- i średnio-terminowych w emisjach. Na ten cel wypuścił Bank w 1938 r. 7½-letnie 6%-owe obligacje bankowe na sumę zł 7·9 miln.

Kredytowanie handlu miało w pierwszym rzędzie na celu popieranie przedsięwzięć pionierskich oraz ułatwianie obrotów z zagranicą, zwłaszcza eksportu oraz żeglugi morskiej. W tym ostatnim zakresie rozwija owocną działalność od przeszło dziesięciu lat British and Polish Trade Bank w Gdańsku, utworzony przez Bank Gospodarstwa Krajowego przy udziale kapitału zagranicznego głównie dla finansowania handlu przez porty polskiego obszaru celnego. Wspomnieć tu również należy o wydatnym udziale B. G. K. w organizowaniu handlu bawełną przez Gdynię i otwartego w ostatnim roku arbitrażu bawełnianego w tym porcie, który zyskuje coraz większe znaczenie jako jedyny ośrodek handlu bawełną na Bałtyku.

Na terenie kredytu rolniczego rola Banku w ostatnich latach maleje w myśl słusznej zasady odpowiedniego podziału działalności między banki państwowe pod kątem widzenia szerszego objęcia tej dziedziny kredytu przez Państwowy Bank Rolny. Ze względu jednak na dość wysokie sumy zadłużenia z lat dawniejszych rolnictwo łącznie z hodowlą korzystało w końcu ub. roku z kredytów B. G. K. jeszcze na sumę zł 115 miln., przy czym klientem Banku pozostała część przemysłu rolnego, jak: cukrownictwo, gorzelnictwo i młynarstwo.

Wzrosło natomiast znaczenie kredytów dla instytucji finansowych, tj. banków akcyjnych, komunalnych kas oszczędności i spółdzielni kredytowych, którym Bank w drodze korzystnych kredytów dyskontowych umożliwił rozszerzenie akcji kredytowej, często przeznaczonej na cele specjalne. W bilansie z końca 1938 r. łączne zadłużenie tych instytucji wynosiło zł 93 miln. Szczególną opiekę roztacza Bank nad kasami oszczędności, którym zwłaszcza w okresach większego nacisku wkladców przychodził z wydatną pomocą finansową. Obok innych instytucji finansowych posługuje się on przede wszystkim kasami dla rozprowadzania kredytów specjalnych, jak rzemieślniczych i dla drobnego kupiectwa. Poparcie Banku znalazły organizujące się w ostatnich latach chrześcijańskie kasy kredytu bezprocentowego, jak również ruch przesiedleńczy kupiectwa i rzemiosła z województw zachodnich do innych części kraju, stanowiący bardzo wskazaną ekspansję tych ziem w interesie usprawnienia organizacji życia gospodarczego i jego unarodowienia.

*

Przystępując do krótkiego scharakteryzowania głównych kierunków rozwoju działalności Banku Gospodarstwa Krajowego w 1938 roku, wspomnieć należy, że kształtowała się ona — podobnie, jak rozwój całej bankowości polskiej — pod wpływem osłabienia procesów akumulacji kapitałów wkładowych oraz zwiększonych potrzeb pieniężnych na cele produkcji i obrotów. Przytoczone poprzednio w zestawieniu liczby stwierdzają, że rok ubiegły stanowi okres dalszego rozwoju

Banku, czego wyrazem jest wzrost obrotów o zł 3·7 mild. — do zł 32·9 mild., oraz sumy bilansowej o zł 186 miln. do zł 2 791 miln. Wpływ wydarzeń politycznych, powodujących dwukrotny w ciągu roku odpływ wkładów, dotknął Bank Gospodarstwa Krajowego przeważnie pośrednio, wywołując zwiększone podejmowanie lokat i wykorzystanie kredytów przez instytucje finansowe, akredytowane w Banku względnie lokujące w nim wolne zasoby pieniężne. W związku z tym salda kredytowe banków (łącznie z komunalnymi kasami oszczędności) spadły o zł 17·8 miln. do zł 34·9 miln., przy czym zmniejszenie wystąpiło tylko na rachunkach banków krajowych.

Stan wkładów obniżył się w grupie instytucji i przedsiębiorstw państwowych o zł 91·7 miln. do zł 146·4 miln., wzrosły natomiast wkłady publiczno-prawnych zakładów ubezpieczeń, a w wyższym jeszcze stopniu wkłady o charakterze prywatnym — tak, że ogólna suma wkładów wykazała w roku 1938 zmniejszenie o zł 60 miln. do zł 480·2 miln. Lokaty celowe Funduszu Pracy zwiększone zostały o blisko zł 10 miln. do zł 33·1 miln. Ubytek środków obrotowych wskutek spadku wkładów i rachunków bankowych został jednak wyrównany głównie przez zwiększone wykorzystanie redyskonta do zł 36·9 miln. — wobec zaledwie zł 1 miln. przed rokiem.

Większe zmiany zaszły również w stanie funduszy w dziale operacyjnym ze Skarbem Państwa. Lokaty Skarbu Państwa obniżyły się o zł 5·4 miln. do zł 369·8 miln. — głównie wskutek zmniejszenia się lokat Państwowego Funduszu Budowlanego w związku z konwersją pożyczek budowlanych, oraz funduszu sanacyjnego dla banków, które stopniowo spłacają kredyty sanacyjne. Rachunki specjalne natomiast wzrosły o zł 182 miln. do zł 494·2 miln. w związku z uruchomieniem znacznych sum kredytu redyskontowego na finansowanie państwowego planu inwestycyjnego.

W rozwoju działalności kredytowej Banku w ostatnim roku operacyjnym nie trudno spostrzec wzmożone współdziałanie Banku w realizacji planu inwestycyjnego Państwa, na co wskazuje wspomniany już wzrost rachunków specjalnych w dziale operacyjnym ze Skarbem Państwa, jak i poważne zwiększenie kredytów na cele przemysłowe również w innych działach bilansu. Z nowoprzyznaczonych w roku 1938 kredytów krótkoterminowych na ogólną sumę zł 138 miln. — na cele przemysłowe przypada zł 90 miln., na rzecz instytucji finansowych — zł 35 miln., na potrzeby handlu — zł 9 miln. Według bilansu z końca 1938 r. łączny stan kredytów gotówkowych tak krótko- jak i długoterminowych przekraczał zł 1 424 miln., wykazując w porównaniu z rokiem poprzednim zwiększenie o blisko zł 193 miln. Ze wzrostu tego przypada zł 17 miln. na dział handlowy bilansu, prowadzony przez Bank we własnym zakresie, oraz prawie zł 176 miln. na dział operacyjny, prowadzonych na rachunek Skarbu Państwa.

W stosunku do poważnego zwiększenia się kredytów gotówkowych działalność Banku na polu długoterminowego kredytu emisyjnego nie przybrała również w 1938 r. większych rozmiarów, gdyż stan rynku lokacyjnego nie stwarzał szerszych możliwości lokaty dla papierów, emitowanych przez Bank. Nowych emisji wypuszczonych zostało na sumę zł 46·1 miln., na co złożyło się zł 38·2 miln. 6%-owych listów zastawnych i obligacji na konwersję pożyczek budowlanych oraz zł 7·9 miln. 6%-owych obligacji ban-

kowych na średnioterminowe pożyczki dla przedsiębiorstw przemysłowych. Po uwzględnieniu amortyzacji ogólny obieg emisji Banku wynosił w końcu 1938 r. zł 936 miln., czyli o zł 30 miln. więcej niż przed rokiem. Pożyczek długoterminowych udzielał Bank—podobnie, jak i w poprzednich latach—głównie w postaci tzw. pożyczek emisyjnych w gotówce, które stanowią pożyczki gotówkowo-amortyzacyjne, zabezpieczane i spłacane w taki sam sposób, jak pożyczki w emisjach. W 1938 r. przyznanych zostało takich pożyczek na sumę zł 40·4 miln., w tym zł 29·6 miln. pożyczek o charakterze konwersyjnym oraz zł 10·8 miln. nowej akcji kredytowej.

Dzięki zwiększonym obrotom kredytowym wzrosły dość silnie odsetki od udzielonych kredytów, w tym samym prawie stopniu zwiększyły się jednak odsetki, przez Bank zapłacone, głównie od redyskonta. Przy zwiększonych odpisach ostateczny czysty zysk wykazany został w sumie zł 3 504 tys., tj. o zł 307 tys. wyższej niż w roku poprzednim.

Przy ocenie wyników finansowych Banku Gospo-

darstwa Krajowego nie należy zapominać o zadaniach społeczno-gospodarczych, jakie instytucji tej zostały wyznaczone, oraz o ofiarach, które ponosiła ona w ostatnich latach na rzecz akcji konwersyjno-oddłużeniowej, a w dużej mierze ponosi nadal kosztem swej rentowności celem udostępnienia tańszego kredytu zwłaszcza dla poczynań pionierskich w dziedzinie gospodarczej oraz dla średnich i mniejszych placówek gospodarczych. Dzięki nagromadzonym rezerwom i dotacjom funduszy oddłużeniowych z wypracowanych zysków mógł Bank przeznaczyć na akcję oddłużeniową poważną kwotę zł 60 miln. bez uszczuplenia kapitału zakładowego i rezerw statutowych, wykazując stale czysty zysk bilansowy również w latach najcięższej depresji gospodarczej. Bank Gospodarstwa Krajowego stanowi przy tym—poza bankiem emisyjnym—jedno z najtańszych źródeł kredytu, co przy wielkich rozmiarach jego operacji i administrowanych środków pieniężnych posiada duże znaczenie dla układu stosunków pieniężno-kredytowych w Polsce.

M. Kl.

KRONIKA GOSPODARCZA

II OGÓLNOPOLSKI KONGRES RZEMIOSŁA CHRZEŚCIJAŃSKIEGO

W dniach 16÷17/VII b. r. w Częstochowie odbył się II Ogólnopolski Kongres Rzemiosła Chrześcijańskiego. Kongres ten, któremu protektoratu swego udzielił Pan Minister Przemysłu i Handlu A. Roman, stał się nie tylko wielką manifestacją zawodową najliczniejszej p. r. rolnikach warstwy gospodarczo pracującej w Polsce, ale zarazem i wspaniałą uroczystością narodową, w której reprezentująca rzemiosło na terenie Rzplitej 10-tysięczna rzesza stwierdziła entuzjastycznie swą pełną gotowość poniesienia wszelkich ofiar życia i mienia w obronie zagrożonych granic Ojczyzny. Hasło Kongresu „Rzemiosło w obronie kraju” przez cały jego czas ujawniało się w wystąpieniach zewnętrznych i nie przestawało ani na chwilę towarzyszyć obradom kongresowym. Poza tym hasłem mieli rzemieślnicy jeszcze drugie, które organicznie wiązały z pierwszym, a był nim wciąż nurtujący w przemówieniach i uchwałach postulat unarodowienia rzemiosła.

Bezpośrednio po uroczystościach religijnych w obecności Pana Ministra Antoniego Romana i Jego Małżonki, P. Wojewody Kieleckiego Dziadosza, Ks. Biskupa Kubiny, przedstawiciele Ministerstwa Przemysłu i Handlu w osobach Panów: Dyrektora Dep. Ogólnego R. Ditricha, Wicedyrektora Dep. Przem. i Rzemiosła St. Konopskiego, Naczelnika Wydz. Ekonomicznego St. Molendy, Naczelnika Wydz. Rzemiosła Dr Wł. Sowińskiego, Sekretarza Pana Ministra M. Welscha i Rady Wydz. Rzem. T. Piskorskiego oraz reprezentantów innych władz państwowych i samorządowych dokonał otwarcia Kongresu Prezes Związku Stowarzyszeń Rzemieślników Chrześcijan R. P. P. A. Snopczyński. Drugie z kolei przemówienie wygłosił — jako Prezes Związku Izb Rzemieślniczych R. P. — P. J. M. Wędrychowski, poczem zabrał głos Pan Minister Przemysłu i Handlu Antoni Roman, wygłaszając następujące przemówienie:

—Eksceleńco Księżo Biskupie, Drodzy Polscy Rzemieślnicy!

Jakież to dzień przeżywamy dziś, gdy wielotysięczna rzesza polskich rzemieślników—tej najliczniejszej grupy przemysłowej naszego Narodu—przybywają do Częstochowy?

Jakież to dzień przeżywamy dziś, gdy te rzesze, gromadząc się u stóp Jasnej Góry, manifestują swe uczucia patriotyczne i opowiadają się jako żołnierze, pozostający u Najświętszej Panny na ordynansie.

Nie otrzymaliśmy przecież żadnego nakazu z góry, zmuszającego nas do zebrania się tu dla wysłuchania czyichś poleceń. Nie jesteśmy też zwabieni przez jakieś pociągające lub błyskotliwe doktryny i hasła, tak modne dziś na świecie.

Nie przybyliśmy tu jako strokani życiem lub znękani przez niepowodzenia lub nieszczęścia, szukający jedynie ulgi i pociechy w tym świętym miejscu.

Nie wiedzie tu nas, na pewno, zwykła ciekawość ujrzenia widowiska wielkiego, związanego ze zgromadzeniem wielkiej liczby ludzi, ani usłyszenia ciekawych nowin.

Cóż więc sprawiło, iż przybyliśmy tu, iż w oczach wielu z nas widać, że przeżywamy specjalnie piękną i uroczystą chwilę, gdy wszystko wydaje się podniosłe, jasne, radosne, gdy wszystko wygląda odświętnie i jakoś inaczej niż zwykle, gdy dusza każdego z nas rwie się do wielkich czynów, wielkich poświęceń, wielkich osiągnięć. Gdy każdy z nas, czując w sobie serce Polaka, chciałby czynem swoim wcielać w życie testament największego na przestrzeni naszych dziejów Polaka Marszałka Józefa Piłsudskiego—testament wielkości i bezgranicznego umiłowania Ojczyzny.

Jestem przekonany, iż mogę w imieniu wszystkich tu zebranych twierdzić, iż własny głos sumienia, własna głęboka potrzeba była tym rozkazodawcą, z woli którego tu przybyliśmy.

Jestem przekonany, że każdy z nas z osobna i wszyscy razem zebraliśmy się świadomie w stolicy Królowej Korony Polskiej, by Jej ślubować moc wytrwania, męstwa, wierności wobec Niej Samej i Ojczyzny.

Rzemieślnicy polscy! Wasza moc wytrwania, wasze męstwo i wierność to nie tylko wielkie poświęcenia, wielkie wybuchy patriotyzmu lub heroiczne czyny, dokonane spontanicznie. Szara, cicha, wytrwała praca Was wszystkich, wykonywana codziennie wśród trosk i doświadczeń—to również wielki czyn, którego domaga się od nas Ojczyzna i który jest niezbędny dla Jej potęgi i chwały.

I wie polski rzemieślnik, że dzielność w życiu codziennym, doskonałość jego pracy, tej największej siły twórczej polskiego narodu, jest jego naczelnym zadaniem.

Rozumie dobrze rzemieślnik polski, że owoc swego trudu winien on wciąż doskonalić, współdziałając ręką w rękę, ramieniem przy ramieniu z innymi swymi współbraćmi, zwłaszcza ze swymi towarzyszami broni, zrzeszonymi w cechach—tych organizacjach o wielowiekowej i jakże chlubnej tradycji, lub we własnym nowym samorządzie.

Polscy Rzemieślnicy! Wiecie, że Wasze poczynania, Wasz los, Wasza postawa, Wasz rozwój i Wasza praca organizacyjna specjalnie mnie obchodzą, w szczególności dlatego, że jako Minister Rzplitej mam zaszczyt reprezentować tę dziedzinę pracy państwowej, do której należy rzemiosło.

Waszej to roli przypisuję szczególne znaczenie w wielkim pochodzie uprzemysłowienia Polski. Bo uprzemysłowienie Polski, a zwłaszcza prowadzona z wielkim rozmachem z rozkazu Marszałka Śmigłego-Rydza rozbudowa przemysłu w sercu Polski—to najskuteczniejsze podniesienie naszego potencjału obronnego. Bo uprzemysłowienie Polski—to równocześnie wyzyskanie naszego największego bogactwa, jakim są otrzymane zasoby pracy, drzemiące bezużytecznie w Narodzie. Toteż jednym z naczelných zadań obecnego pokolenia Polski musi być doprowadzenie kraju do takiego rozkwitu gospodarczego, aby Polak nie potrzebował szukać pracy i chleba u obcych, aby każdy obywatel polski mógł we własnej Ojczyźnie znaleźć pełne zatrudnienie i pełne wykorzystanie swej pracy. Do Waszej też roli przywiązuję zasadniczą wagę w urzeczywistnianiu podstawowej idei narodowej: tworzenia silnego polskiego stanu średniego, który winien stać się jednym z głównych trzonów społeczeństwa polskiego. Myślom tym dawałem wyraz już niejednokrotnie.

A dziś, sędzę, że usłyszę od Was zapewnienia, iż te myśli są także i Waszymi myślami, Waszymi ideałami.

Rzemieślnicy Polscy! U stóp Jasnej Góry zjechaliśmy się wszyscy, by wzmocnić nasze siły dla wielkiego polskiego czynu narodowego, któremu na imię nie tylko „codzienna praca”. Chcemy bowiem dać wyraz pragnieniu, by również w decydującej potrzebie być mocnymi, nieugiętymi i coraz silniej zwartymi z całym Narodem.

W dniu dzisiejszym więc całe rzemiosło manifestuje swe uczucia i ideały, które tkwią niezłomnie w sercach wszystkich Polaków. Bo my, Polacy, tym się różnimy od wielu narodów świata, że jesteśmy nie tylko zjadaczami chleba, ale potrafimy żyć i umierać za ideały. A naszymi najdroższymi ideałami zawsze były, są i będą: Wiara i specjalny kult dla Boga Rodzicy, Ojczyzna i Honor. I w tym tkwi nasza siła, nasza potęga i wielkość.

Bo tak, jak o wartości człowieka decyduje nie tylko jego siła fizyczna i bogactwa materialne, ale przede wszystkim jego wartość moralna—tak samo o roli i znaczeniu, o sile i potędze Narodu decyduje nade wszystko jego postawa, jego oblicze duchowe, jego gotowość do ofiar i poświęceń w obronie wyznawanych ideałów. Te to walory, a nie tylko potęga fizyczna i dobra materialne, rozstrzygają w przełomowych momentach historii o losach państw i narodów.

Dzięki takim to właśnie walorom, naród polski znalazł sobie w tych czasach ogólnego napięcia, jakie cały świat przeżywa, tyle mocy i hartu ducha, że postawą swą wzbudził wśród obcych podziw i szacunek. Dzieje się tak dlatego, że poświęcenia i ofiary traktujemy nie jako ciężki dopust, ale jako szczytną i chlubną służbę, napędzającą nas radością i dumą. Płynnie to przede wszystkim z ducha naszej tradycji rycerskiej, której wielkim symbolem jest klasztor Jasnogórski i jego mury.

Kończąc swe przemówienie pragnę w imieniu Szefa Rządu Najjaśniejszej Rzeczypospolitej Pana Premiera Generała Sławoj-Składkowskiego oraz moim własnym złożyć Wam, drodzy Rze-

mieślnicy Polscy, jak najgorętsze życzenia, by Kongres dzisiejszy wyzwolił w Was nowe siły do wytrzymałych i wytrwałych wysiłków dla zapewnienia Ojczyźnie jak największych korzyści z Waszych trudów i Waszych prac.

Niech uchwały II Ogólnopolskiego Kongresu Rzemiosła Chrześcijańskiego jasno promieniują na życie i sprawy zawodowe Polskiego Rzemiosła”.

Z kolei Prezes Izby Rzemieślniczej w Kielcach P. E. Balcer omówił problem, będący hasłem Kongresu: „Rzemiosło w obronie kraju”. Zamknął zgromadzenie Wiceprezes Związku Stowarzyszeń Rzemieślników Chrześcijan R. P. P. W. Sobczak (Poznań).

Po południu odbył się zwołany w ramach Kongresu I Ogólnopolski Zjazd Rzemieślniczy i Pań z Rodzin Rzemieślniczych. Jak wynika z nazwy, Zjazd miał objąć zarówno kobiety, pracujące bezpośrednio w rzemiosle, jak i „żony, matki, córki i siostry” rzemieślników — jednak na skutek trudności technicznych Zjazd nie był tak liczny, jak projektowano. Przemówienie powitalne wygłosiła Pani Ministrowa M. Romanowa, poczem Zjazd wysłuchał referatu Red. Ireny Wieczorkówny: „Zadania pań z Rodziny Rzemieślniczej” oraz referatu P. Gli-nojeckiej-Chromińskiej: „Jak pracuje i do czego dąży rzemieślniczka polska”. W dyskusji zabrali głos przedstawiciele rzemiosła w Izbach Ustawodawczych: Poseł P. Łuszczak (Katowice) i Senator A. Semkowicz (Lwów), obaj podkreślając wagę podjętych zamierzeń i zachęcając do ich energicznej realizacji.

W wyniku Zjazdu uchwalono wnioski, w których jego uczestniczki: „meldując swoją gotowość do obrony kraju, wyrażają chęć współpracy z rzemiosłem męskim zarówno na tym odcinku swojej pracy, jak i w unarodowieniu rzemiosła i handlu w Polsce”; „pragnąc należycie spełnić swoje zadanie, jako nauczycielki i wychowawczynie młodego pokolenia” wypowiadają się za zniesieniem opłat za naukę rzemiosła, które — jakoby — „tamują dopływ młodych i wpływają tamująco na unarodowienie rzemiosła polskiego”; domagają się uwzględniania w statystyce danych, dotyczących się pracy kobiety w rzemiosle; wreszcie, zwracają się o pomoc i współdziałanie do Związku Stowarzyszeń Rzemieślników Chrześcijan R. P. „w organizowaniu kobiecych kadr rzemieślniczych, które na równi z mężczyznami stają do obrony kraju” oraz wyrażają nadzieję, że doznają jak najdalej idącego poparcia ich inicjatywy ze strony samorządu rzemieślniczego.

W czasie dni kongresowych odbyły się również zjazdy przedstawicieli cechów poszczególnych rzemiosł. Nie licząc mniejszych konferencji branżowych o charakterze raczej doradczym, obradowały w obrębie Kongresu ogólnopolskie: Zjazd Przedstawicieli Cechów Fryzjerskich, Zjazd Rzemiosła Piekarskiego, Zjazd Przedstawicieli Cechów Cukierniczych, Zjazd Rzeźnicko-Wędliniarski, Zjazd Przedstawicieli Organizacji Kominiarzy, Zjazd Malarzy, Zjazd Przedstawicieli Cechów Murarskich, Ciesielskich i Pokrewnych Zawodów Budowlanych, Zjazd Cechów Szklarskich, Zjazd Cechów Zduńskich. Uchwały wymienionych zjazdów objęły głównie sprawy ściśle fachowe.

Osobno wspomnieć należy o Zjeździe Delegatów Zjednoczenia Pracowników Rzemieślniczych (grupującego czeladników). Wnioski Zjednoczenia wychodziły z założenia, że „wspólnie razem mistrzowie, pracownicy oraz uczniowie stanowią wielką zwartą część społeczeństwa polskiego”. Treścią swą nie odbiegały od dotychczasowych postulatów tego stowarzyszenia, mianowicie: znowelizowania prawa przemysłowego w kierunku umożliwienia organizowania „podmistrzów rzemieślniczych” (tj. czeladników) na zasadach autonomicznych przy izbach rzemieślniczych; zmiany nazwy: „czeladnik” na „podmistrz”; przestrzegania w instytucjach państwowych i samorządowych oraz zakładach prywatnych, aby przy wykonywaniu pracy fachowej zatrudniano wyłącznie „rzemieślników dyplomowanych”; wreszcie, bezwzględniego przestrzegania we wszystkich rzemiosłach święcenia niedzieli i świąt.

Momentem najważniejszym w drugim dniu Kongresu były obrady odbywającego się co 3 lata Zjazdu Delegatów Związku Stowarzyszeń Rzemieślników Chrześcijan w R. P. Po zagajeniu obrad przez Prezesa Związku P. A. Słopczyńskiego, który następnie został powołany na przewodniczącego Zjazdu, i po wyborze prezydium, wygłoszono

szereg przemówień powitalnych, które rozpoczął — jako przedstawiciel Ministerstwa Przemysłu i Handlu — Naczelnik Wydziału Rzemiosła P. Dr Wł. Sowiński. M. in. przemówienie przedstawiciela wojskowości dało okazję do żywiołowego zmanifestowania przywiązania i miłości rzemieślników do armii. Również szczególnie serdecznie oklaskiwano delegację rzemieślników polskich z Francji oraz delegata organizacji rzemieślników węgierskich.

Długą listę referatów zjazdowych zapoczątkował Zastępca Dyrektora Związku Izb Rzemieślniczych P. Wł. Kiok, który odczytał referat nie mogącego przybyć na Zjazd Dyrektora Związku P. B. Sikorskiego: „Rzemiosło w służbie obrony kraju”. Dalsze referaty wygłaszali kolejno — Panowie: Senator A. Semkowicz (Lwów) — „Rola społeczna rzemiosła”, W. Sobczak (Poznań) — „Drogi unarodowienia rzemiosła”, Poseł Dr R. Jahoda-Żółtowski (Kraków) — „Kredyty rzemieślnicze”, Wiceprezes Związku Izb Rzemieślniczych J. Chowańczak w zastępstwie Prezesa Związku P. J. M. Wędrychowskiego — „Rola samorządu rzemieślniczego”, Fr. Dobrzelecki (Warszawa) — „Sprawy podatkowe i świadczeń socjalnych”. Pozostałe referaty z powodu braku czasu przeniesiono na komisje. Poruszały one następujące zagadnienia: „Ubezpieczenia samoistnych rzemieślników” (A. Wachniewski z Warszawy), „Cechy i związki cechów” (E. Bernatowicz z Warszawy), „Wychowanie i szkolenie młodzieży rzemieślniczej (A. Szulc z Torunia), „Nieuczciwa konkurencja”.

Po przerwie obiadowej wznowiono obrady. Sprawozdanie z Komisji Spraw Obrony złożył w zastępstwie jej Przewodniczącego Prezesa Balcera P. Kiok. Przyjęte bez dyskusji wnioski tej Komisji stwierdzały na wstępie, że „wobec decydującego znaczenia organizacji produkcji przemysłowej dla obrony Państwa oraz konieczności jej dekoncentracji — rzemiosło może odegrać doniosłą rolę w dziele gospodarczego przygotowania obrony”. Uznano za konieczne współdziałanie organizacji rzemieślniczych z władzami państwowymi i wojskowymi

„w opracowaniu ogólnego planu oraz regionalnych planów produkcji uzupełniającej w tych działach, w których rzemiosło winno spełnić rolę przemysłu pomocniczego w odniesieniu do wielkich zakładów przemysłowych” oraz „w opracowaniu regionalnych planów produkcji w tych działach, w których produkcja rzemieślnicza wystąpi jako czynnik samodzielny”. „Wobec tego zaś” — brzmia uchwała — „że zwłaszcza w Centralnym Okręgu Przemysłowym inicjatywa rzemiosła i drobnego przemysłu natrafia na poważne trudności przy rozbudowie swych warsztatów lub powstawaniu nowych, ze względu na wysokie koszty zakupu niezbędnych terenów lub dzierżawy pomieszczeń” — Kongres zwraca się o „okazanie rzemiosłu chrześcijańskiemu w tym kierunku jak najdalej idącej pomocy”. Następny wniosek zawiera wezwanie do oddziałów Związku, aby opracowały „formy organizacji wspólnych central zakupu surowca, co w oparciu o istniejący aparat organizacyjno-handlowy samorządu gospodarczego rzemiosła, ułatwi wykonanie zadań, narzuconych przez wojnę”. W ostatniej uchwale, tym sprawom poświęconym, Kongres stwierdza konieczność „współdziałania z władzami wojskowymi w przeszkoleniu młodszych pracowników w działach szczególnie ważnych dla obrony kraju”.

Sprawozdania z innych komisji złożyli ich przewodniczący. Wnioski, zaproponowane przez komisje, nie napotkały sprzeciwów, wywołały natomiast liczne uzupełnienia. Należy zaznaczyć, że uchwały kongresowe są na ogół zgodne z postulatami, dotąd przez rzemiosło powszechnie wysuwany, przy czym szczególną uwagę tym razem zwrócono na stronę jego unarodowienia. Z wniosków Komisji Organizacyjnej na podkreślenie zasługuje dezyderat, aby najbliższe wybory do izb rzemieślniczych odbyły się możliwie prędko.

W wyniku przeprowadzonych wyborów na czele Związku stanął ponownie P. A. Snopczyński.

Tomasz Piskorski

Z MIN. PRZEMYSŁU I HANDLU

REORGANIZACJA DEPARTAMENTU PRZEMYSŁU I RZEMIOSŁA.—Zgodnie z zarządzeniem Ministra Przemysłu i Handlu z dn. 6/VII b. r. Departament Przemysłu i Rzemiosła został zreorganizowany w ten sposób, że zamiast istniejących dotychczas 3 wydziałów i jednego referatu samodzielnego—utworzonych zostało 5 wydziałów, mianowicie: Administracji przemysłowej (z dotychczasowym zakresem pracy), Rzemiosła (z dotychczasowym zakresem pracy), Przemysłu przetwórczego I (obejmuje przemysły: metalowo-przetwórczy, motoryzacyjny, elektrotechniczny, mineralny, budowlany, drzewny i różny), Przemysłu przetwórczego II (obejmuje przemysły: chemiczny, papierniczy, tuszczowy, włókienniczy, spożywczy, garbarski i futrzarski) oraz Ogólny (obejmuje sprawy, dotyczące polityki celnej, podatkowej i socjalnej, oraz sprawy, dotyczące: karteli i cen, eksportowe i ogólnogospodarcze w dziedzinie przemysłu przetwórczego).

Dyrektorem Departamentu Przemysłu i Rzemiosła jest P. Inż. Z. Łojko, a Zastępcą Dyrektora Departamentu — P. St. Konopski. Natomiast wydziałami kierują—Panowie: Administracji przemysłowej—Naczelnik Wydziału E. Sągajłło, Rzemiosła—Naczelnik Wydziału Sowiński, Przemysłu przetwórczego I—Inspektor Morawski, Przemysłu przetwórczego II—Radca Tichy, Ogólnym—Radca Frankowski.

Z MINISTERSTWA SKARBU

NOWY DYREKTOR DEPARTAMENTU OBROTU PIENIĘŻNEGO. — Dotychczasowy Dyrektor Departamentu Obrotu Pieniężnego w Ministerstwie Skarbu P. Wiesław Domaniewski został mianowany Wiceprezeselem Banku Gospodarstwa Krajowego.

Stanowisko Dyrektora Departamentu Obrotu Pieniężnego w Ministerstwie Skarbu obejmuje P. Dr Stanisław Kırkor, dotychczasowy Dyrektor Finansowy Zarządu Miejskiego w Warszawie.

GÓRNICtwo I PRZEMYSŁ

GÓRNICtwo WĘGLOWE

EKSPORT WĘGŁA KAMIENNEGO W I POŁOWIE LIPCA 1939 R. w porównaniu z przeciętną za połowę czerwca—pomimo większej (o 1) liczby dni roboczych (13—wobec 12), w związku z trudnościami natury transportowej—zmalował o 7 tys. t i wynosił 647 tys. t. Przeciętna dzienna wysyłka węgla kamiennego łącznie z węglem okrętowym w okresie 1 ÷ 15/VII wynosiła 50 tys. t—wobec 53 tys. t w czerwcu, a zatem zmalała o 3 tys. t.

Spadek wywozu nastąpił z rej. śląskiego i dąbrowskiego, natomiast eksport z rej. karwińskiego wykazał pewien wzrost. Z rej. śląskiego wywieziono 455 tys. t, czyli o 5 tys. t mniej, z rej. karwińskiego 142 tys. t, czyli o 18 tys. t więcej w porównaniu z przeciętną za połowę czerwca, i wreszcie z rej. dąbrowskiego—50 tys. t, a zatem o 20 tys. t mniej w porównaniu z przeciętną za połowę poprzedniego miesiąca.

Wywóz na rynki środkowo-europejskie wyniósł 99 tys. t, czyli wzrósł o 9 tys. t w porównaniu z przeciętną za połowę czerwca; przy czym w wysyłkach do poszczególnych krajów tej grupy rynków nie nastąpiły poważniejsze przesunięcia.

Eksport na rynki skandynawskie wyniósł 141 tys. t—wobec 137 tys. t przeciętnie za połowę czerwca, a zatem wzrósł o 4 tys. t. Pewien spadek wywozu do Szwecji został nawet z pewną nadwyżką skompensowany zwiększonymi wysyłkami do Norwegii oraz wznowieniem wywozu do Islandii.

Wywóz na rynki bałtyckie kształtował się zniżkowo i ograniczył się wyłącznie do wysyłki 1 tys. t węgla do Estonii.

Na rynki zachodnio-europejskie wywieziono 162 tys. t—wobec 180 tys. t przeciętnie za połowę czerwca, a zatem wywóz spadł o 18 tys. t, przy czym spadek ten objął wszystkie kraje tej grupy rynków.

Eksport na rynki południowo-europejskie zmniejszył się o 22 tys. t i stanowił 92 tys. t. Spadek wywozu tłumaczy się poważnym zmniejszeniem wysyłek węgla do głównego odbiorcy tej grupy rynków—Włoch, eksport bowiem do pozostałych krajów południowo-europejskich kształtował się zwykłowo.

Wywóz na rynki pozaeuropejskie w okresie sprawozdawczym kształtował się zwykłowo i wynosił 31 tys. t, a zatem wzrósł o 5 tys. t w porównaniu z przeciętną za połowę poprzedniego miesiąca. W wywozie do tej grupy rynków zanotowano znaczne przesunięcia, mianowicie: silny spadek wysyłek do Argentyny, powetowany wzrostem wywozu do Egiptu.

Wysyłki do W. M. Gdańska wykazały dalszy wzrost, mianowicie o 11 tys. t.

Również—choć w znacznie słabszym stopniu—zwiększył się odbiór węgla okrętowego i wynosił 90 tys. t.

Przeładunek węgla w portach Gdynia/Gdańsk w I połowie lipca w porównaniu z przeciętną za połowę czerwca zmalał o 27 tys. t i wynosił 527 tys. t, z czego na Gdynię przypada 296 tys. t, czyli o 27 tys. t mniej, a na Gdańsk—231 tys. t, czyli bez zmian w stosunku do przeciętnej za połowę poprzedniego miesiąca.

PRZEMYSŁ WŁÓKIENNICZY

PRZEMYSŁ WŁÓKIENNICZY W MAJU 1939 R.—Miesiąc sprawozdawczy przyniósł dalsze, jakkolwiek nieznaczne, zmniejszenie wytwórczości włókienniczej, co tłumaczyć należy zakończeniem produkcji na sezon letni, jak również ostrożnością dyspozycji w przemyśle na tle obserwowanego spadku zapotrzebowania na półfabrykaty i gotowe artykuły tekstylne. Wyrazem stanu produkcyjnego omawianego przemysłu jest wskaźnik, wynoszący—wg obliczeń Instytutu Badania Kon. Gosp. i Cen—w maju b. r. 103·7 (1928 r.=100), podczas gdy w kwietniu b. r. wynosił on 109·1, w maju zaś ub. r. 113·3. Odpowiednio do spadku produkcji uległo redukcji również uruchomienie tego przemysłu. Zmniejszone zapotrzebowanie, o którym wzmiankowaliśmy wyżej, wystąpiło na odcinku tkanin ze strony zarówno ludności miejskiej, jak i wiejskiej, przy czym zaznaczyć należy, że pod względem rozmiarów obrotów na rynku handlowym II połowa maja b. r. okazała się korzystniejszą od pierwszej. Sytuacja finansowa przemysłu i handlu była stosunkowo mniej pomyślna

niż w poprzednich miesiącach, do czego w pewnym stopniu przyczyniło się zjawisko zwrotów towarowych.

Na odcinku cen surowców włókienniczych zanotowano w omawianym miesiącu dość poważne zmiany. Wskaźnik cen hurtowych surowców włókienniczych—wg danych Gł. Urzędu Statyst.—podniósł się z 34·1 (1928 r.=100) w kwietniu b. r. do 34·5 w maju b. r.—i to głównie z powodu wyższości, jaka zaznaczyła się w bawełnie północno-amerykańskiej. Ceny tej bawełny gatunku „goodmiddling 29/32 inch”—wg danych Izby Przemysłowo-Handlowej w Łodzi—wahały się w granicach od 68·63 na początku miesiąca do 72·35 w końcu tego miesiąca (w gr za 1 lb loco Łódź wraz z cłem), gdy tymczasem najwyższy ich poziom w kwietniu wynosił gr 67·16. Charakterystyczne jest, że zupełnie odmiennie ukształtowała się sytuacja w zakresie bawełny egipskiej, gdyż ceny jej uległy pewnej obniżce, wynosząc przy gatunku „sakellaridis” zaledwie zł 0·91÷0·94 za 1 lb. Ceny wełny utrzymywały się na niezmiennym poziomie, wynosząc (w zł za 1 kg cif Gdynia, basis prana): australijska Merino średnia runo—6·00, Buenos Aires Merino prima A—5·52, Buenos Aires Crossbred C—4·44. W jucie obserwujemy dalszą wyższość przy stosunkowo mniejszej rozpiętości. Ceny te—wg danych Biura Sprzedaży Wyrobów Fabryk Jutowych—kształtowały się dla gatunku „First” na poziomie £ 27·15÷31·10 za 1 t (kwiecień—£ 24·17÷31·10), dla Blitz zaś £ 25·5÷28·15 (kwiecień—£ 23·10÷29·15). Wyższość cen juty znajduje wyraz w odpowiednim wzroście cen wyrobów jutowych. Ceny szmat nie wykazały odchylenia w stosunku do poprzedniego miesiąca, natomiast w dziedzinie cen lnu i konopi panowała nadal tendencja mocna.

Wskaźnik cen dla przędzy nie uległ zmianie, tzn. wynosił on w maju b. r. 47·1, co w zasadzie pokrywa się z sytuacją, jaką obserwowano na rynku przędzy bawełnianej i wełnianej czesankowej. Zaznaczyć należy, że niektóre przedsiębiorstwa celem wzmocnienia zbytu przędzy oferowały ją po cenach o kilka procent niższych od poziomu dotychczasowego, zjawiskiem zaś o charakterze już raczej generalnym było stosowanie rabatów w wysokości ok. 5% przy transakcjach gotówkowych. W tkaninach nie zarysowały się poważniejsze różnice cen, czego wyrazem jest także odpowiedni wskaźnik, wynoszący w maju b. r. 55·9 (kwiecień b. r.—55·8).

Ogólny przywóz włókienniczy w okresie 5 miesięcy b. r. w porównaniu z analogicznym okresem ub. r. przedstawia się następująco:

Nazwa towaru	Styczeń ÷ maj		Wzrost (+) lub spadek (−) w 1939 r. w stosunku do 1938 r.					
	1938	1939	ton	% wagi	tys. zł	% wartości		
Bawełna i odpadki	34 364	52 478	34 869	48 691	+ 505	1·5	— 3 787	7
Wełna surowa nieprana	7 830	22 374	9 844	23 517	+ 2 014	26	+ 1 143	5
„ prana	1 999	10 813	2 745	11 789	+ 746	37	+ 976	9
Odpadki wełniane	747	3 872	526	2 605	— 221	30	— 1 267	32
Wełna owcza czesana	890	6 162	855	5 098	— 35	4	— 1 064	17
Juta i odpadki	5 394	2 849	5 937	3 002	+ 543	10	+ 153	5
Szmary	6 910	8 457	6 346	7 223	— 564	8	— 1 234	14
Surowce razem:	58 134	107 005	61 122	101 925	+ 2 988	5	— 5 080	5
Przędza bawełniana	708	4 567	704	4 592	— 4	0·6	+ 25	0·5
„ wełniana	349	4 446	397	4 486	+ 48	13	+ 40	1
„ z jedwabiu naturalnego . .	92	2 393	87	2 528	— 5	5	+ 135	6
Półfabrykaty razem:	1 149	11 406	1 188	11 606	+ 39	3	+ 200	2
Tkaniny bawełniane	322	5 015	241	3 524	— 81	25	+ 1 591	31
„ wełniane, półwełniane, . .	29	1 100	28	912	— 1	3	— 188	17
„ z jedwabiu naturalnego . .	8	1 218	18	1 821	+ 2	25	+ 603	50
Inne artykuły włókien. niewymienione	1 354	7 492	1 397	6 839	+ 43	3	— 653	9
O g ó ł e m:	60 996	133 236	63 986	126 627	+ 2 990	4·0	— 6 609	5

Dodatnim objawem jest redukcja biernego salda obrotów włókienniczych z zagranicą o zł 9 088 tys., co wiąże się ze spadkiem wartości importu włókienniczego o zł 6 609 tys. oraz ze wzrostem eksportu o zł 2 479 tys.—przy jednoczesnym podniesieniu się przywozu ilościowo o 2 990 t, tj. o 4·9%. Ujemne to saldo wynosi za okres 5-miesięczny b. r. zł 96 237 (eksport w b. r.—zł 30 390 tys.), w ub. roku zaś —zł 105 325 tys. (wywóz w ub. r.—zł 27 911 tys.).

Jakkolwiek ogólny przywóz surowców włókienniczych wykazuje 5%-owy wzrost, a więc prawie taki sam, jak w okresie pierwszych 4 miesięcy b. r.—to jednak pewne przesunięcia nastąpiły w pozycji wełny. Mniejsze nasilenie importu przejawiało się w wełnie niepranej, natomiast jednocześnie wzmożił się tonażowo i procentowo przywóz wełny pranej. To ostatnie zjawisko wypływa z faktu dalszego wzrostu zamówień państwowych i samorządowych. Import odpadków wełnianych i wełny czesanej utrzymał się pod względem procentowym niezmiennie. W bawełnie nadal występuje nieznaczny wzrost importu, świadczący o należywym zapotrzebieniu rynku w ten surowiec w okresie trwania sezonu produkcyjnego letniego. Okres sprawozdawczy

cechuje dalsze zwiększenie przywozu juty. Zaznaczyć należy, że przywóz ten—jak zresztą i innych surowców—obejmuje również potrzeby eksportu bezpośredniego. W tym przypadku jednak wchodzi w rachubę także pozycja tzw. eksportu pośredniego, tj. przydziały surowca na cele opakowania eksportowanych różnych artykułów rolnych, chemicznych itp., przy czym w b. r. przydziały na te cele uległy wydatnemu zwiększeniu. W szmatach zaznacza się dalsze kurczenie się przywozu. W dziedzinie importu półfabrykatów i gotowych wyrobów włókienniczych zarysowały się nieznaczne odchylenia; kształtowanie się przywozu tej grupy artykułów jest w b. r. stosunkowo pomyślne, gdyż jest on współmierny z przywozem surowcowym.

W zakresie kierunków przywozu bawełny miały miejsce dość poważne przesunięcia, bowiem wzmożił się przywóz tego surowca w okresie 5 miesięcy b. r. w porównaniu z analogicznym okresem ub. r. ze Stanów Zjedn. o 10 635 q, z Egiptu o 5 798 q, Brazylii o 14 656 q, Peru o 565 q, spadł zaś import z Indji Brytyjskich o 5 682 q oraz z Konga Belgijskiego o 5 673 q. W omawianym 5-miesięcznym okre-

sie b. r. przywóz z poszczególnych krajów wynosił (w q): Stany Zjedn.—223 017, Egipt—45 997, Brazylia—24 424, Indie Brytyjskie—19 529, Kongo Belgijskie—12 632, Peru—5 543.

Również zdecydowane zmiany kierunkowe przejawia wełna surowa nieprana przy stopniowym kurczeniu się jej przywozu z Australii na rzecz krajów południowo-amerykańskich. Zmniejszenie importu tego surowca z Australii w okresie 5 miesięcy b. r. w stosunku do analogicznego okresu ub. r. wynosi 13 631 q, natomiast wzrost przywozu zaznaczył się z innych krajów, mianowicie, z Argentyny o 28 284 q, ze Związku Południowo-Afrykańskiego o 1 059 q oraz z Urugwaju. Udział poszczególnych krajów w imporcie do Polski wełny niepranej przedstawia się w 5 miesiącach b. r. następująco (w q): Argentyna—43 078, Australia—29 533, Urugwaj—10 760.

Import wełny pranej pochodził z następujących krajów (w q): Anglia—7 374, Belgia—7 301, Urugwaj—5 115, Nowa Zelandia—474, Australia—1 944, Argentyna—3 983. Pży znacznym wroście pozycji przywózowej wełny pranej w okresie 5 miesięcy b. r. zaznaczyło się minimalne zwiększenie udziału wełny z Australii (o 223 q) w przeciwstawieniu do innych krajów, jak np. Urugwaju—o 3 416 q, Argentyny—o 2 577 q, Belgii—o 2 579 q. W małym stopniu wzrósł przywóz tego surowca z Anglii (o 69 q) oraz z Nowej Zelandii (o 110 q).

Produkcja przędzy wełnianej czesankowej—wg danych Konwencji Przędzalni Wełny Czesankowej w Polsce—wykazała w maju b. r. nieznaczne zmniejszenie na skutek zakończenia sezonu oraz słabego zapotrzebowania, jakie przejawiało się również w omawianym miesiącu. Wyprodukowano w maju b. r. przędzy 699 t (kwiecień b. r.—790 t), w okresie zaś 5-miesięcznym b. r.—3 989 t. Jeśli porównać te wyniki z osiągnięciami w 5-miesięcznym okresie ub. r. (3 795 t)—to wypadnie stwierdzić, że na b. r. przypada dość duży przyrost omawianej wytwórczości. Bardziej charakterystyczne wnioski wyprowadzamy z porównania powyższych liczb z danymi, dotyczącymi tegorocznego zbytu. Otóż zbył ten wyniósł w 1938 r. 3 948 t, a w 1939 r.—3 595 t, przy czym do liczb tych włączył jest wywóz, wynoszący w ub. r.—590 t, a w bież. r.—747 t. Widać z tego, że zeszloroczna sytuacja była dla producenta korzystniejsza—z racji wyraźnego natężenia zapotrzebowania, natomiast w b. r. stosunek został odwrócony, gdyż produkcja przędzy mimo zwiększonych potrzeb eksportowych jest o 40 t wyższa od zbytu. Ten stan rzeczy powstał na skutek nieprzewidywanego skurczenia się obrotów przędzą na rynku wewnętrznym w kwietniu i maju b. r. (maj b. r.—331 t); skurczenie tych obrotów zostało wywołane w pewnym stopniu i czynnikami pozagospodarczymi. Obserwowana dysproporcja w płaszczyźnie wytwórczości i zużycia tego półfabrykatu spowodowała podniesienie się stanu składów przędzy ponad poziom z maja ub. r.

Uruchomienie przemysłu przędzalniczego wełnianego spadło w stosunku do kwietnia, wynosząc 77,8%; czynnych wrzecion było 342 328.

W dziedzinie przemysłu wełnianego tkackiego obserwowane było zmniejszenie tempa produkcyjnego, co w tym okresie uważać należy za rzecz naturalną. Mniej natomiast pomyślne objawy wystąpiły w zakresie obrotów artykułami wełnianymi, które oceniane są jako niedostateczne w stosunku do wyników zeszlorocznych, jak również do zakrojonej na b. r. szerszej skali produkcyjnej. Stosunkowo bardziej pomyślne rezultaty osiągnięto w obrotach tkaninami damskimi—zjawisko to, zresztą, miało miejsce również w poprzednim miesiącu. Obok czynników, wyżej już wymienionych, na sytuację w tym dziale produkcji i zbytu wywarł wpływ niepomyślny stan pogody.

Na rynku tkanin bawełnianych działały w stopniu ujemnym też same czynniki, co i w tkaninach wełnianych. Ożywienie, jakiego spodziewano się po zmniejszonych obrotach w kwietniu, nie nastąpiło w tej mierze, by móc oceniać tegoroczne wyniki na odcinku tkanin bawełnianych jako zadowolające. Następne jeszcze miesiące mogą poprawić sytuację i wpłynąć na korzystniejszy układ warunków w tej tak ważnej dziedzinie włókiennictwa. Na razie przemysł zachowuje ostrożność w dyspozycji produkcji w celu uniknięcia powstawania nadmiernych składów towarowych.

Sytuacja w przędzalnictwie bawełnianym kształtowała się pomyślniej niż w poprzednim miesiącu. Wg danych Gł. Urzędu Statyst., wytwórczość przędzy bawełnianej cienkoprzędnej wyniosła w maju b. r. 4 605 t, natomiast w okresie 5-miesięcznym b. r.—25 842 t. W porównaniu z analogicznym okresem ub. r. wyniki tegoroczne są słabsze (w ub. r.—26 628 t), na co wpłynęło zahamowanie zbytu w b. r. Zbył ten w miesiącu sprawozdawczym doszedł do 4 288 t, w okresie zaś styczeń—maj b. r. wyniósł 25 845 t, czyli był znacznie niższy od zeszlorocznego (27 824 t). Z liczb powyższych wynika, że produkcja przędzy bawełnianej jest ściśle dostosowana do rozmiarów zbytu, gdy tymczasem w ub. r. stale istniał niedobór produkcyjny w stosunku do ilości zużywanych przez przemysł przetwórczy. Stan składów przędzy uległ zwiększeniu w stosunku do poprzedniego miesiąca. Uruchomienie przędzalni bawełnianych, należących do Zrzeszenia Producentów Przędzy Bawełnianej, zmniejszyło się w porównaniu z kwietniem b. r. Stan uruchomienia tych przędzalni, wyrażony w przeciętnej ilości godzin pracy jednego wrzeciona w tygodniu, wyniósł 42,61 (kwiecień—44,37).

Poprawa nastąpiła w dziedzinie produkcji i zbytu nici. Ten dział przemysłu przejawia stały rozwój, wyrazem czego są dane, dotyczące wytwórczości, która w b. r. w 5-miesięcznym okresie wyniosła 427 t, przewyższając dość znacznie ramy produkcji zeszlorocznej (409 t). Zbył w b. r. wynosi wprawdzie +12 t (w ub. r. 455 t), kształtuje się on jednak powyżej poziomu wytwórczości zeszlorocznej.

Przemysł sztuczno-jedwabny ma w b. r. zwiększone uruchomienie i produkcję. W miesiącu sprawozdawczym wyprodukowano przędzy z jedwabiu sztucznego 590 t, natomiast ogólna wytwórczość w okresie 5 miesięcy b. r. wynosi 2 999 t, podczas gdy w ub. r. wynosiła ona 2 607 t. Wzrost ten jest tym charakterystyczniejszy, że zanotowany w 5-miesięcznym okresie b. r. zbył tego artykułu jest mniejszy od zeszlorocznego, gdyż wynosi 2 820 t (w ub. r.—2 948 t). Również zdecydowanie pomyślnie rozwija się dział produkcji sztucznych włókien celulozowych, bowiem w okresie 5 miesięcy b. r. przemysł ten wyprodukował 2 700 t tego włókna, zużycie zaś przez przemysł przetwórczy było wprawdzie nieco mniejsze (2 315 t), lecz również wysokie—w porównaniu z ub. r.

Zużycie kotoniny przez przemysł przędzalniczy wyniosło w maju w b. r. zaledwie 142 t, przy czym było ono nieznacznie niższe od produkcji. Należy zauważyć, że jest to rezultat zbyt słaby i nieuzasadniony czynnikami gospodarczymi. Zwiększenie produkcji i spożycia kotoniny stanowi deziderat, który powinien być niezbędnie zrealizowany, zważywszy cele, jakie wiąże się z powołaniem do życia i rozbudową tego działu przemysłu.

Ze strony sfer rolniczych nadal wysuwane są żądania, dotyczące wzmoczenia zużycia lanitalu przez przetwórczy przemysł włókienniczy ponad ilość 700 t, przewidzianą programem zużycia w b. r. Kwestia zwiększenia przerobu tego włókna może napotkać na trudności o tyle, że rok bieżący stanowi de facto pierwszy okres prób i doświadczeń na odcinku zastosowalności lanitalu w poszczególnych rodzajach tkanin, czy dzianin—i przeto zagadnienie to nie jest zbyt łatwe do przeprowadzenia.

Dalsze natężenie uruchomienia obserwowane było w przemyśle lnianym, zatrudnionym w dużej mierze zamówieniami państwowymi.

Uruchomienie fabryk jutowych—wg danych Biura Sprzedaży Wyrobów Fabryk Jutowych—było w maju b. r. większe niż w kwietniu, a w stosunku do jednej zmiany wynosiło ono 73,31% (kwiecień—68,9%); wzrosła również liczba czynnych wrzecion, mianowicie z 16 807 wrzecion w kwietniu b. r. do 17 534 w omawianym miesiącu. Wg tychże danych, produkcja przędzy jutowej i jutowo-lnianej zwykłała w maju b. r. do 1 309 t (kwiecień—1 176 t). W okresie styczeń—maj b. r. wyprodukowano łącznie tej przędzy 6 335 t, czyli znacznie więcej niż w ub. r. (5 366 t). Na odcinku tkanin i worków jutowych zaznaczyło się również wzmoczenie wytwórczości w omawianym miesiącu, gdyż zamknął się on kwotą 1 075 t. Porównanie danych za 5-miesięczny okres b. r. z ub. r. daje znaczną nadwyżkę na korzyść b. r., mianowicie tegoroczna wytwórczość tkanin wynosi 5 096 t, gdy tymczasem zeszloroczna—4 293 t. W odpowiednim stopniu zwiększył się także zbył artykułów jutowych, głównie tkanin i worków. Eksport tzw. pośredni wyniósł w maju b. r. 199 t (maj ub. r.—141 t), w okresie zaś styczeń—maj b. r. na eksport ten przypada 976 t, co stanowi w porównaniu z analogicznym okresem ub. r. wzrost o 253 t. Sytuację w przemyśle jutowym, zwłaszcza po unormowaniu przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu cen, należy uważać za korzystną.

W przemyśle okręgu białostockiego nie nastąpiło spodziewane dalsze ożywienie, jakie zaczęło się przejawiać już w kwietniu w związku z rozpoczęciem w tym czasie sprzedaży na potrzeby rynku wewnętrznego. Pod wpływem czynników również i pozagospodarczych uległy widocznemu zahamowaniu obroty na rynku handlowym, przy czym zbył krajowy łącznie z zamówieniami państwowymi wyniósł zaledwie 155 t. Wynik ten na tle liczb z poprzedniego miesiąca—260 t, oraz maja ub. r.—388 t—jest słaby. Jeśli więc uruchomienie tego przemysłu wynosiło 62% w stosunku do jednej zmiany, utrzymując się na poziomie kwietnia b. r., to zawdzięczać to należy wzmoczeniu w tym miesiącu wywozu białostockiego. Uruchomienie w maju ub. r. było znacznie wyższe (100%), co wskazuje na pogorszenie w b. r. koniunktury w tej dziedzinie przemysłu i handlu. Dzięki wysokiemu poziomowi eksportu produkcja artykułów włókienniczych tego okręgu utrzymała się w granicach 355 t, tj. na poziomie z kwietnia b. r., była ona jednak niższa od zeszlorocznej (maj ub. r.—432 t). Liczba zatrudnionych robotników pozostała niezmienną (2 000). Głównym przedmiotem produkcji w zakresie potrzeb rynku wewnętrznego były materiały ubraniowe.

Produkcja okręgu bielskiego utrzymała się mniej więcej na poziomie z kwietnia b. r. przy słabym uruchomieniu ze względu na to, iż maj należy jeszcze do okresu międzysezonowego. Rozpoczęte zostały już wstępne prace przygotowawcze do sezonu zimowego. Rvnek handlowy nie odczuł ożywienia, toteż sytuacja finansowa przemysłu i handlu tego okręgu nie tylko nie doznała poprawy, ale wykazała nawet pewne pogorszenie, gdyż wzrosła liczba protestów wekslowych i prolongat. Fabryki artykułów lnianych i konopnych uruchomione były w stopniu mniej więcej takim, jak w kwietniu b. r. Przemysł konfek-

cyjny pracował przy zwiększonej nieco intensywności w stosunku do poprzedniego miesiąca, obroty na rynku handlowym były również zadowolające. W dziedzinie stożków do kapeluszy widać—na podstawie liczb Gł. Urzędu Statyst.—wyraźną poprawę; wyprodukowano tego artykułu (we wszystkich okręgach) w okresie 5 miesięcy b. r. 2 195 tys. sztuk, a więc tyle, co w ub. r. (2 198), jeśli zaś idzie o zbyt, to wzrost on w stosunku do ub. r., wynosząc 2 062 tys. sztuk. (w ub. r.—1 817). Widoki na dalszy rozwój tej dziedziny wytwórczości są raczej dobre z uwagi m. in. na powstanie realnych możliwości eksportu, który w tym artykule odgrywa niepoślednią rolę.

St. W.

EKSPORT WŁÓKIENNICZY W MAJU 1939 R.—Ogólna sytuacja wywozu włókienniczego ulega z miesiąca na miesiąc systematycznej poprawie i chociaż trudno jest na razie mówić o osiągnięciach nadzwyczajnych pod względem liczb—to jednak nie tylko stosunkowo niezłe uzyskane już obecnie wyniki, lecz również przejawiona aktywność ze strony eksporterów pozwalają przypuszczać, że rozwój eksportu włókienniczego znajduje się na dobrej drodze. Ten pewien optymizm wypływa również z faktu mającego wejść w bliskim już czasie w życie zarządzenia, dotyczącego powiązania przywozu bawełny, wełny, przędzy wełnianej i bawełnianej z wywozem tkanin bawełnianych, wełnianych i konfekcji w tym sensie, iż za dokonany wywóz stosowane będą premie w postaci przydziału surowców lub przędzy dla przerobu na rynek wewnętrzny.

Wyniki, uzyskane w miesiącu sprawozdawczym, są lepsze zarówno od poprzedniego miesiąca, jak również od maja ub. r. Wywóz z poszczególnych okręgów—wg danych delegatur Państwowego Instytutu Eksportowego w Łodzi i Białymstoku oraz Zrzeszenia Eksporterów WYROBÓW WŁÓKIENNICZYCH w Bielsku—ilustruje poniższe zestawienie:

Okręgi	Maj				Kwiecień	
	1938		1939		1939	
	q	tys. zł	q	tys. zł	q	tys. zł
Łódzki	3 002	1 924	2 722	1 886	2 718	1 929
Białostocki	614	274	1 251	500	599	239
Bielski	838	341	1 049	641	839	511
Razem:	4 454	2 539	5 022	2 927	4 156	2 679

Z okręgu łódzkiego zostały wywiezione w omawianym miesiącu następujące ważniejsze artykuły: przędza wełniana czesankowa 1 216 q wartości zł 932 tys., tkaniny wełniane nieczesankowe 90 q—zł 96 tys., tkaniny wełniane czesankowe 47 q—zł 87 tys., tkaniny bawełniane 464 q—zł 199 tys., materiały i wyroby dziane 59 q—zł 135 tys., odzież i konfekcja 599 q—zł 235 tys. Odchylenia w rozmiarach wywozu poszczególnych artykułów w stosunku do poprzedniego miesiąca nie są duże. Zmniejszenie zaznaczyło się w tkaninach wełnianych i bawełnianych, przędzy wełnianej czesankowej oraz w materiałach i wyrobach dzianych, zwiększenie—zresztą nieznaczne—wystąpiło w odzieży. Wyżej wymienione artykuły stanowią nadal gros wywozu z omawianego okręgu, przy czym ich udział w wartości tego wywozu przedstawia się następująco: przędza wełniana czesankowa—49%, tkaniny wełniane—10%, tkaniny bawełniane—10%, odzież—12%, materiały i wyroby dziane—7%.

Przy nieznacznie zmniejszonym w omawianym miesiącu eksporcie z okręgu łódzkiego zaznaczył się dalszy wzrost udziału rynku angielskiego, który wyraźnie zajmuje dominujące miejsce spośród kilkunastu odbiorców tekstyliów łódzkich. Poza Anglię, która odebrała towarów na kwotę zł 448 tys., wchodziły w rachubę następujące kraje (w tys. zł): Holandia—190, Szwecja—145, Kolumbia—180, Stany Zjedn.—178, Argentyna—119, Egipt—116. Udział rynków pozaeuropejskich otrzymuje się na wysokim niezmiennym poziomie, mianowicie wyniósł on 50% (zł 938 tys.) wartości całego wywozu łódzkiego. Zjawisko to jest, niewątpliwie, pozytywnym świadectwem działalności eksportowej.

Wywóz przędzy wełnianej czesankowej wyniósł w 5-miesięcznym okresie b. r. 7 442 q wartości zł 5 505 tys., wykazując poważny wzrost wagowy przy minimalnym spadku wartości (w ub. r. 5 901 q—zł 5 805 tys.). Redukcja wartości uzasadnia się niższymi cenami sprzedawanymi, wywołanymi zniżką cen surowca. Kierunki wywozu omawianego półfabrykatu różnią się dość znacznie od zeszłorocznych, co jest również charakterystyczne i świadczące o prężności wywozowej i o umiejętności wyszukiwania nowych rynków przy utracie dawnych. Kierunki te przedstawiają się następująco (w tys. zł): Anglia—1 104 (w ub. r.—316), Holandia—1 101 (541), Kolumbia—1 298 (335), Chiny—426 (w ub. r. wywozu nie było), Argentyna—355 (241), Szwecja—257 (97), Norwegia—230 (33). Dodać należy, że odpady w b. r. rynki: turecki, bułgarski oraz czesko-słowacki, na które w ub. r. wyeksportowano za ok. zł 2 800 tys.

W dziedzinie wywozu tkanin wełnianych nastąpił nieznaczny spadek w stosunku do poprzedniego miesiąca, wywołany przejściowym zmniejszeniem eksportu tkanin wełnianych czesankowych na rynek angielski oraz tkanin nieczesankowych na rynek Stanów Zjedn. W okresie 5 miesięcy b. r. ogólny eksport tkanin wyniósł 774 q wartości

zł 1 039 tys. (w ub. r. 436 q—zł 434 tys.). Najważniejszymi rynkami zbytu były (w tys. zł): Anglia—484, Indie Brytyjskie—110, Stany Zjedn.—197. Najśniej wzrósł wywóz tkanin do Anglii i Indji Brytyjskich.

Sytuacja w tkaninach bawełnianych pozostawia wiele do życzenia. Rynek egipski, na którym uplasowanie naszych artykułów bawełnianych napotyka już od szeregu miesięcy na trudności, jest nadal decydujący dla wyników eksportowych w zakresie tego artykułu. W miesiącu sprawozdawczym udział Egiptu spadł do zł 106 tys. (w kwietniu b. r.—zł 189 tys.) i w związku z tym zmniejszyła się ogólna wartość wywozu tkanin. Należy zaznaczyć, że w tym miesiącu Palestyna zajęła pierwsze miejsce po Egipcie, jakkolwiek z udziałem niedużym (zł 25 tys.). Wywóz tkanin w okresie 5 miesięcy b. r. charakteryzuje się wynikami niedostatecznymi—znacznie niższymi od zeszłorocznych; wyniósł on w b. r. zaledwie zł 972 tys., podczas gdy w ub. r.—zł 1 622 tys. Odbiorcami w b. r. były (w tys. zł): Egipt—496, Palestyna—107, Związek Południowo-Afrykański—55, Anglia—43. Konieczność zwiększenia wywozu tkanin bawełnianych w pierwszej mierze do Anglii jest oczywista.

Pozycja materiałów i wyrobów dzianych wykazała w pierwszych 5 miesiącach b. r. wyraźną poprawę, wartość bowiem dokonanego wywozu wynosi zł 636 tys.—w przeciwstawieniu do zł 280 tys. w ub. roku. Najpoważniejszą pozycją są rękawiczki, których uplasowano na kwotę zł 516 tys. (w ub. r.—zł 120 tys.), przy czym na terenie tylko Stanów Zjedn. za zł 455 tys. Wyniki te już zaliczyć należy do pozytywnych i świadczących o stopniowym, systematycznym wchodzeniu na rynek północno-amerykański, gdzie uprzednio ugruntowana była silnie b. Czecho-Słowacja w eksporcie rękawiczek.

Wywóz bielizny, odzieży i konfekcji—wg danych Gł. Urz. Stat.—wyniósł w okresie 5 miesięcy b. r. 4 186 q wartości zł 2 825 tys., wykazując poprawę w stosunku do analogicznego okresu ub. r. (4 468 q—zł 2 559 tys.). Poprawa ta jest interesująca nie tylko w płaszczyźnie wartości przywozu, lecz i cen, uzyskiwanych na rynkach zagranicznych. Powyższe liczby odnoszą się do wywozu z całego obszaru celnego polskiego i obejmują w b. r. (w tys. zł): odzież męską z tkanin bawełnianych—780, z tkanin wełnianych—1 322, płaszcze męskie z tkanin bawełnianych—319.

Poza scharakteryzowanymi wyżej artykułami z okręgu łódzkiego były eksportowane w okresie 5 miesięcy b. r. następujące (w tys. zł): tkaniny półwełniane—22 (w ub. r.—18), tkaniny pluszowe, welwety i baranki półwełniane—154 (55), dywany i chodniki półwełniane—51 (32), tkaniny pluszowe i welwety bawełniane—133 (105), materiały filcowe—79 (81), stożki wełniane—90 (70), kapelusze wełniane—14 (23), berety wełniane—9 (3). W szeregu tych artykułów widoczny jest zatem stopniowy rozwój eksportu, który jednak za zadowolający uważany być nie może.

Przeciętna wartość eksportowa 1 q artykułów, pochodzących z okręgu łódzkiego, spadła do zł 692 (kwiecień—zł 709); wartość ważniejszych z nich wynosiła: przędza wełniana—zł 766, tkaniny, filce i wyroby dziane—zł 809, odzież i konfekcja—zł 391.

Miesiąc sprawozdawczy należy w okręgu białostockim do okresu sezonu eksportowego, w którym realizowane są zamówienia z poprzednich miesięcy. Tym też tłumaczy się zmniejszony eksport, będący znacznie wyższy od eksportu w poprzednim miesiącu. Zastępujący na uwagę i dodatni jest fakt uzyskania lepszych rezultatów niż w maju ub. r. Dzięki temu więc ogólne wyniki w okresie 5 miesięcy b. r. wykazały pewną poprawę i spadek wynosi już tylko 47% w porównaniu z ub. r.—a nie 65%, jak to miało miejsce w bilansie 4-miesięcznym. Sezon przyjmowania zamówień jest w zasadzie zakończony, wpływają jedynie zamówienia dodatkowe, niewielkie.

W omawianym miesiącu eksportowane były następujące artykuły: tkaniny wełniane nieczesankowe 1 115 q wartości zł 441 tys., koce 44 q—zł 17 tys., resztę stanowiła odzież. Głównym rynkiem zbytu tkanin były Chiny, które odebrały towarów za zł 324 tys., poza tym zaś rynkiem wchodziły w rachubę (w tys. zł): Związek Południowo-Afrykański—52, Irak—33, Iran—17, Holandia—10. Koce znalazły zbyt w Kolumbii (zł 16 tys.). Tkanin wełnianych wywieziono w pierwszych 5 miesiącach b. r. 2 181 q wartości zł 852 tys., co stanowi ponad 75% wartości całego wywozu białostockiego (zeszłoroczny wywóz tkanin jest znacznie wyższy—4 428 q wartości zł 2 145 tys.). Tegoroczny eksport tkanin dokonany był na następujące rynki (w tys. zł): Chiny—502, Związek Południowo-Afrykański—212, Irak—47, Iran—37, Mandżuria—25. Koce, których uplasowano w 5 miesiącach b. r. na kwotę zł 44 tys., kierowane były głównie do Kolumbii (zł 32 tys.).

Przeciętna wartość 1 q eksportowanych towarów wynosiła w maju b. r. zł 500, a więc utrzymała się na poziomie poprzedniego miesiąca.

Spśród trzech najważniejszych ośrodków włókienniczych najlepiej w bież. r. kształtuje się eksport okręgu białostockiego, wykazując coraz silniejszą poprawę, w wyniku czego osiągnięto w b. r. rezultaty o 57% korzystniejsze od ub. r. Z okręgu tego były wywiezione następujące ważniejsze artykuły: tkaniny wełniane 103 q wartości zł 190

tys., przędza lniana 539 q—zł 172 tys., tkaniny lniane 145 q—zł 53 tys., stożki wełniane do kapeluszy 81 q—zł 92 tys.

Tkaniny wełniane znalazły w miesiącu sprawozdawczym zbyt (w tys. zł): w Szwajcarii—51, Jugosławii—26, Szwecji—25, Niemczech—21. Stożki kierowane były do kilku krajów, jednak głównymi odbiorcami były: Holandia, Kolumbia, Anglia. W okresie 5-miesięcznym b. r. wywóz bielski w zakresie najważniejszych artykułów przedstawiał się następująco (w tys. zł): tkaniny wełniane—1 157 (w ub. r.—701), przędza lniana—686 (594), stożki wełniane—251 (217), tkaniny lniane—244 (74). Z liczb tych widoczna jest poprawa, jaka nastąpiła w wywozie wszystkich tych artykułów. Dodać należy, że spodziewane jest dalsze wzmoczenie eksportu stożków na rynek Stanów Zjedn.

Przeciętna wartość eksportowa 1 q wyrobów włókienniczych z okręgu bielskiego wynosiła w maju b. r. zł 610, tj. tyle, co w poprzednim miesiącu.

Łączny wywóz z najważniejszych okręgów w okresie 5 miesięcy b. r. w porównaniu z analogicznym okresem ub. r. przedstawia się następująco:

Okręgi	S t y c z e ń ÷ m a j				Różnica w 1939 r. w stos. do 1938 r.	
	1938		1939		tys. zł	% wart.
	q	tys. zł	q	tys. zł	tys. zł	% wart.
Łódzki	14 931	10 384	14 537	9 987	— 397	4
Białostocki	4 705	2 266	2 985	1 201	—1 065	47
Bielski	3 609	1 852	5 739	2 908	+1 056	57
Razem:	23 245	14 502	23 261	14 096	— 406	3

ROLNICTWO

ZASADY POLITYKI ZBOŻOWEJ W KAMPANII 1939/40.—

Na posiedzeniu Komitetu Ekonomicznego Ministrów w dn.13/VII b. r. uzupełnione zostały powzięte poprzednio uchwały w sprawie polityki zbożowej—tak, iż w chwili obecnej całość polityki zbożowej na kampanię najbliższą jest już ustalona.

Program tej polityki w wielu punktach rozszerza stosowanie dotychczas środki podtrzymywania cen zboża, z wyjątkiem tylko eksportu o w s a, który w ubiegłej kampanii przez pół roku odbywał się w sposób swobodny i został wstrzymany dopiero w połowie kampanii; w bieżącym roku eksport owsa będzie wstrzymany od początku.

Zakaz wywozu owsa nie zaciąży na rynku wewnętrznym ze względu na to, że w tym roku wystąpił znaczny wzrost spożycia wewnętrznego.

Natomiast Rząd i przedstawiciele rolników uznali za słuszne utrzymanie ciągłości eksportu pozostałych rodzajów zbóż poza owsem, mimo że zapotrzebowanie rynku wewnętrznego rośnie i rosnąć będzie, niewątpliwie, w dalszym ciągu—wobec wzrostu zatrudnienia i dokonywanego powiększania zapasów we wszystkich ogniwach obrotu gospodarczego. Szczególniejszy nacisk kładziony jest w tegorocznej polityce eksportowej na wywóz mniej masowych produktów roślinnych—takich, jak strączkowe w pierwszym rzędzie. Ponieważ wywóz tych artykułów nie osiągnął dotychczas dostatecznej skali, pomoc dla tej dziedziny eksportu zostanie wydatnie wzmocniona.

W odniesieniu do jęczmienia zastosowane zostaną od początku nowej kampanii szczególnie wydatne środki pomocy wywozowej. Rynek światowy dla tego zboża kształtuje się korzystniej niż dla pozostałych, stąd też najbardziej opłacalne dla rolnika w obecnej sytuacji będzie podawanie na rynek w pierwszej kolejności jęczmienia, a dopiero w dalszej innych zbóż.

Dla pszenicy zapewniona jest pomoc wywozowa w wysokiej skali, jednakowoż ceny światowe są tak niskie, iż opieranie opłacalności głównie na wywozie nie dałoby tu wyników, wobec czego eksport traktować należy tylko jako środek wyjątkowy, pomocniczy; decydujące znaczenie dla poziomu cen posiadać będzie przystosowanie przez rolnika podaży do popytu ze strony rynku wewnętrznego, którego pojemność na pieczywo pszenne wyraźnie wzrosła.

W dziedzinie żyta—wobec stałych nadwyżek—nie jest możliwa analogiczna, jak w pszenicy, sytuacja, tzn. oderwanie cen wewnętrznych od światowych poprzez równomierną podaż. Dążąc do możliwego pogodzenia postulatów utrzymania koniecznej zasobności kraju w zboże z postulatem podtrzymania ceny żyta—Rząd od początku tegorocznej kampanii zachowuje pomoc swoje dla eksportu

Ogólny wywóz tekstylny—wg danych Gł. Urzędu Stat.—wyniósł 158 309 q wartości zł 30 390 tys., wykazując dalszą poprawę w porównaniu z ub. r. (115 830 q—zł 27 911 tys.). W wywozie tym udział grupy lnu stanowi 80 975 q wartości zł 11 484 tys. (w ub. r. 64 804 q—zł 9 266 tys.), z czego wynika, że na eksport przetwórczy włókienniczy przypada w b. r. 77 334 q wartości zł 18 906 tys. (w ub. r. 51 026 q—zł 18 645 tys.). Z danych tych wynika, że eksport przetwórczy wzrósł w b. r. w stopniu minimalnym, natomiast zdecydowaną poprawę wykazała grupa surowca, na który w b. r. była wyjątkowo pomyślna koniunktura. Ze względu na konieczność zapewnienia dostaw lnu na potrzeby rynku wewnętrznego nie należy liczyć się z dalszym wzmocnieniem wywozu lnu. Rozwoju eksportu oczekiwać trzeba jednak od strony wywozu przemysłowego, jako najbardziej pożądanego.

W omawianym 5-miesięcznym okresie zostały wywiezione następujące rodzaje surowca lnianego (w tys. zł): len międlony—1 176 (w ub. r. 502), len trzepany—1 137 (1 446), len czesany—422 (686), pakuły lniane—6 868 (+ 812). Zwiększył się wywóz przędzy lnianej, jak również i tkanin lnianych. Wywóz przędzy osiągnął wartość zł 817 tys. (w ub. r.—zł 689 tys.), tkanin zaś—zł 791 (w ub. r.—zł 693 tys.). Eksport przetwórczego wywozu lnianego rokuje dalsze nadzieje rozwojowe.

w pełnej skali, wprowadzając jedynie dla tego eksportu pewne ograniczenia terenowe. Istniejące już od szeregu lat zjawisko trudności ulokowania na rynkach światowych naszej żytniej nadwyżki stopniowo się potęguje, w miarę jak Polska staje się w tym produkcie głównym dostawcą wąskiego dziś światowego rynku żytniego.

Ponadto dokonywanie eksportu na początku kampanii przy wspomnianych ograniczeniach czyni szczególnie doniosłym utrzymanie umiarkowanej podaży na terenach, nie objętych eksportem. Toteż na tych terenach od spokojnej i rozumnej postawy rolników zależy bezpośrednio poziom cen.

W wyniku tej sytuacji szczególnie nacisk ze strony Rządu położony został—po pierwsze—na zużywanie nadwyżek żytnich w inny sposób niż na eksport oraz na doprowadzenie do rolnictwa zwiększonej sumy kredytów rejestrowych i zaliczkowych. Pod tym względem przygotowano poważne zmiany w stosunku do roku ubiegłego w sensie ułatwienia aparatuwi kredytowemu rozprowadzenia kredytu, a przede wszystkim w postaci wydatnego zwiększenia środków, stawianych do dyspozycji na ten cel. Wykorzystanie przez rolników wszystkich możliwości, ułatwiających umiarkowane i spokojne podawanie zboża na rynek, stanowi nieodzowny warunek skutecznego przeprowadzenia zamierzonej przez Rząd polityki zbożowej na kampanię najbliższą.

Przeto Rząd liczy, iż w świetle tego stanu rzeczy problem kredytów zastawowych oraz sprawa utrzymywania—szczególnie w pierwszych miesiącach kampanii—właściwych zapasów w gospodarstwach rolnych znajdą właściwe zrozumienie w jak najszerzych kołach rolniczych.

AKCJA NASIENNA.—Dążąc do ilościowego, a zwłaszcza jakościowego podniesienia wytwórczości roślinnej w pierwszym rzędzie środkami, nie wymagającymi szczególnego nakładu kapitału—Ministerstwo Rolnictwa i Ref. Roln. po pomyślnym przeprowadzeniu akcji siewnikowej przystąpiło z kolei do akcji nasiennej. Akcja ta o charakterze ciągłym zostanie zapoczątkowana w sezonie jesiennym b. r. i ma objąć zasadniczo teren całego Państwa.

Podjęta akcja zdążyła do tego, by rolnicy uprawiali rośliny i odmiany właściwe dla danego rejonu oraz używali do siewu nasion uszlachetnionych, zwiększając wydajność z jednostki powierzchni, co zarówno zapewni właścicielom gospodarstw korzyści materialne, jak i wywrze swój wpływ na zwiększenie zasobów aprowizacyjnych kraju.

Celem bezpośrednim akcji jest spowodowanie upowszechnienia w drobnych gospodarstwach rolnych systematycznej zmiany ziarna co kilka lat na materiał siewny bardziej wartościowy.

Ramy organizacyjne akcji ustalają szczegółowy plan prac na okres 3-letni, poczem, tj. po roku 1942, zorganizowana wymiana zbóż powinna stać się normalnym systemem gospodarczym, funkcjonującym samodzielnie.

W roku bieżącym ma być obsiane wartościowym ziarnem przynajmniej 10% ogólnego obszaru zasiewów jesiennych żyta i pszenicy w drobnych gospodarstwach rolnych. W 1940 r. zastosowanie nasion uszlachetnionych do siewu powinno objąć 10% powierzchni upraw owsa, jęczmienia i pszenicy jarej oraz 20% upraw żyta i pszenicy czimej. Na 1941 r. akcja przewiduje powiększenie obszaru zasiewu o dalsze 20% dla zbóż jarych i ozimych. Na zakończenie 3-letniego okresu akcji w sezonie wiosennym 1942 r. obsiew ziarnem uszlachetnionym powinien objąć dalsze 20% zbóż jarych.

Ten 3-letni okres akcji rozwiązuje sprawę wprowadzenia uszlachetnionego ziarna siewnego na 50% ogólnego obszaru upraw zbożowych, pozostałe zaś 50% powierzchni należy uważać za własność gospodarstw, zaopatrujących się samodzielnie w kwalifikowany materiał siewny, bądź też gospodarstw słabych finansowo, które w najbliższych latach do prac, związanych z akcją nasienną, nie przystąpią. Od 1942 r. zorganizowana wymiana zbóż powinna obejmować co najmniej ok. 10% zasiewów.

Organizację akcji nasiennej Ministerstwo powierza izmom rolniczym, które za pośrednictwem powiatowych organizacji rolniczych oraz samorządu terytorialnego przeprowadzą prace w terenie.

Do zadań izby rolniczej należy będzie ustalenie ogólnego planu akcji, uwzględniając w nim bądź objęcie nią równomiernie wszystkich powiatów, bądź tylko niektórych, z tym jednak, aby po roku 1941 cały teren izby był objęty akcją.

Zaopatrzenie drobnych gospodarstw rolnych w nasiona w ramach akcji dotyczyć będzie wprowadzenia do siewu materiału niekwalifikowanego, lecz uszlachetnionego, jednolitego, wiadomej odmiany, należycie doczyszczanego i o odpowiedniej sile kiełkowania. Należy przewidywać, że zapotrzebowanie ze strony drobnych gospodarstw na ziarno siewne będzie pokryte w dużym stopniu przez najbliższe folwarki, reprodukujące odpowiedni materiał siewny.

Zasada, na której oparta jest akcja nasienna, polega na zorganizowaniu zaopatrywania całych zespołów rolników (gromad) w należyty materiał siewny. Akcja, zainicjowana przez Ministerstwo, przewiduje formy nabycia nasion przez rolników bezpośrednio w punktach ich produkcji za gotówkę, przy pomocy uzyskanej pożyczki w ramach kredytu zaliczkowego, przez wymianę bezgotówkową zboża konsumcyjnego na zboże siewne, bądź też nabycie względnie wymianę zboża za pośrednictwem spółdzielni rolniczo-handlowych, magazynów zbożowych itp.

Izby będą miały ogólne kierownictwo i nadzór nad akcją, w szczególności do zadań izby będzie należeć: zebranie zgłoszeń na ziarno siewne, ustalenie źródeł nabywania nasion, zapewnienie dostatecznej ilości powierzchni upraw nasion kwalifikowanych, a zatem planowe zorganizowanie gospodarstw reprodukcyjnych, zorganizowanie akcji kredytowej, zapewnienie współpracy w akcji instytucji rolniczo-handlowych oraz samorządu terytorialnego i władz administracyjnych, wreszcie — czynności, związane z zapewnieniem rozprowadzenia nasion dobrej jakości, odpowiednich dla danych rejonów odmian i po odpowiednich cenach.

Dla zapewnienia pełnego rozwoju akcji już w okresie jesiennym b. r. MIn. Rolnictwa i Ref. Roln. ustaliło wytyczne dla organizacji akcji nasiennej w powiecie, które przewidują: objęcie akcją ściśle określonych rejonów, a przede wszystkim takich, w których kółka rolnicze bądź poszczególne gromady wykazały zainteresowanie tą sprawą, przy czym na terenie powiatu wchodziłoby w rachubę 2 ÷ 5 tys. ha obsiewów zbóż ozimych.

Powiatowe organizacje rolnicze do dnia 1 sierpnia b. r.: 1) przyjmą zgłoszenia kółek rolniczych, gromad lub rolników, deklarujących wymianę zboża; 2) ustalą, w jakich instytucjach kredytowych zgłaszający się rolnicy będą mogli korzystać z kredytu zaliczkowego, którzy rolnicy nie mogą liczyć na uzyskanie pożyczki, a ponadto którzy reflektują na nabycie ziarna siewnego za własną gotówkę; 3) nawiążą kontakt z gospodarstwami folwarcznymi i ustalą, które z nich wezmą udział w akcji; 4) pobiorą od folwarków (gospodarstw reprodukcyjnych) oświadczenia co do gotowości odsprzedaży ziarna siewnego z zaznaczeniem gatunku (dla pszenicy i żyta), odmiany (pożądane, który odsiew), normalnie kiełkującego, oczyszczonego i z podaniem ilości, terminu oraz sposobu odbioru ziarna siewnego; 5) ustalą z gospodarstwami reprodukcyjnymi wysokość dodatku siewnego i sposób jego obliczenia. Pożądane jest, aby dla uniknięcia nieporozumień obliczenia były dokonywane wg cen najbliższego rynku z 10 ÷ 15%-owym dodatkiem wg średnich notowań z ostatniego tygodnia przed kupnem zboża siewnego;

do 15 sierpnia b. r.: ustalą terminy odbioru ziarna z folwarku (pożądane jest, aby rolnicy odbierali je jednocześnie) i sposób odbioru przez gromadę (czy odbiór indywidualny, czy wynajętymi furmankami, czy szarwarkiem);

do 25 sierpnia b. r.: 1) otrzymają od folwarków próbki zbóż siewnych do sprzedaży, które następnie przedstawia zainteresowanym rolnikom. Próbki mają być 1-kilogramowe (½ kg dla gromady i ½ kg do zachowania w powiatowej organizacji rolniczej dla użytkowania przy ewent. reklamacjach); 2) ustalą z właścicielami folwarków i gromadami sposób uregulowania należności za zboże.

Ponadto rolnicy, płacący za zboże siewne własną gotówką, mają do dn. 15/VIII b. r. wpłacić zadatek w wysokości zł 5 od 1 q do odpowiedniej instytucji kredytowej na rachunek gospodarstwa reprodukcyjnego, rolnicy zaś, biorący na ten cel kredyt zaliczkowy — do dn. 25/VIII winni załatwić formalności pożyczkowe w instytucjach kredytowych, otrzymać pieniądze i wpłacić jako zadatek na zboże co najmniej po zł 10 od 1 q, który to zadatek pozostanie w instytucji kredytowej na rachunek dostawcy zboża siewnego. Należy dążyć, aby cała gromada brała kredyt w jednej instytucji i w jednym dniu w obecności instruktora, kierującego akcją.

Powiatowa organizacja rolnicza winna się upewnić przed odbiorem zboża, że rolnikom odpowiada standart przedstawionych im próbek oraz że cena w dniu odbioru znana jest zarówno właścicielowi gospodarstwa reprodukcyjnego, jak i odbiorcom. Jeżeli zboże ma być dostarczone rolnikom za pośrednictwem spółdzielni rolniczo-handlowej czy spółdzielni gminnej lub w inny sposób, a nie bezpośrednio z gospodarstwa reprodukcyjnego — organizacje powiatowe dokładnie zapoznają rolników, z jakimi dopłatami do ceny giełdowej muszą się liczyć ze względu na koszty pośrednictwa lub przewozu i magazynowania, i wtedy dopiero pobierać zadatki. Szczególnie należy się upewnić co do jakości zboża przechowanego i pobrać próbki do analizy po nadejściu transportu.

Przy zaopatrywaniu się rolników w nasiona siewne drogą pośrednią — przez spółdzielnię rolniczo-handlową — może być stosowany system, polegający na tym, że rolnik dostarcza spółdzielni własne zboże określonego standardu, a należność za nie otrzymuje w bonie, za który może otrzymać odpowiednią ilość zboża siewnego w gospodarstwie reprodukcyjnym, które zawarło umowę ze spółdzielnią. Przy wymianie w naturze należy dokładnie ustalać standart zboża małoprodukcyjnego, które to zboże ma być przedmiotem wymiany.

Izby rolnicze do prowadzenia akcji nasiennej na swoim terenie przydzielią jednego z inspektorów, który będzie odpowiedzialny za ten dział pracy, powiatowe zaś organizacje rolnicze z kolei na swoim terenie delegują do tych prac swego pracownika, instruktora rolnego, któremu może być przydzielony pracownik pomocniczy specjalnie do tej akcji zaangażowany na przeciąg 2 miesięcy spośród wychowanków szkół rolniczych, wyrobionych działaczy itp. Ten dodatkowy wydatek personalny w bieżącym roku pokryje Ministerstwo Rolnictwa i Ref. Roln. W każdej gromadzie powinien być wciągnięty do współpracy jeden członek jako kierownik akcji nasiennej, pracujący zasadniczo bezinteresownie.

Ministerstwo, przewidując, że niektóre powiaty nie będą posiadały dostatecznej ilości materiału siewnego i zajdzie konieczność sprowadzenia z innego powiatu, zezwoliło izbom wydawać odpowiednie karty na ulgowy przewóz dla nasion niekwalifikowanych, użytych wyłącznie w ramach akcji nasiennej.

Izby przy organizowaniu sieci gospodarstw, produkujących materiał siewny dla akcji nasiennej, powinny brać pod uwagę rozmieszczenie ich w powiecie i dążyć, aby przynajmniej jedno gospodarstwo reprodukcyjne wypadło na gminę. Przede wszystkim będą uwzględniane gospodarstwa, specjali ujące się w dziedzinie nasiennej, siejące zboża kwalifikowane.

Uznanie gospodarstwa za reprodukcyjne będzie uzależnione od: zakwalifikowania w nim odpowiednich obszarów zasiewów i odmian zbóż, mających być przedmiotem wymiany w akcji nasiennej, posiadania maszyn do czyszczenia nasion oraz odpowiedniego fachowego poziomu kierownika gospodarstwa. Za zasadę należy przyjąć, że gospodarstwo, sprzedające w akcji 100 q żyta II odsiewu (tj. już nie podlegającego kwalifikacji), powinno posiadać co najmniej 1 ha żyta oryginalnego. Na każde sprzedawane w akcji nasiennej 100 q pszenicy ozimej, owsa lub jęczmienia II lub III odsiewu gospodarstwo powinno kwalifikować co najmniej ½ ha oryginalnych zasiewów tych zbóż lub odpowiednio większej ilości I odsiewu (ok. 5 ha).

Ministerstwo Roln. i Ref. Roln. przewiduje zakończenie akcji w bieżącym roku do dn. 15/IX, wiosennej zaś akcji nasiennej — do dn. 15/III 1940 r.

Inst. St. Żółkowski

NOWE WARUNKI SPŁATY NALEŻNOŚCI OBJĘTYCH UKŁADAMI W TRYBIE BANKU AKCEPTACYJNEGO. — Ustawa z dn. 28/VI 1939 r. o częściowej zmianie przepisów o uporządkowaniu długów rolniczych („Dz. Ust. R. P.” Nr 57/1939, poz. 372) ustaliła m. in., że wszelkie długi rolnicze, powstałe przed dniem 1/VII 1932 r. — z wyjątkiem długów wobec osób i instytucji, wymienionych w art. 6 ust. 1, rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 24/X 1934 r. o konwersji i uporządkowaniu długów rolniczych, tzn. z wyjątkiem należności Skarbu Państwa, instytucji publiczno-prawnych, instytucji kredytowych wszelkiego typu — podlegają ograniczeniu wymagalności w tym sensie, że w latach 1939 i 1940 wymagalne będzie od tych należności tylko 50% należności kapitałowych, których płatność przypada w tym okresie, oraz 50% odsetek zaległych, płatnych do dn. 1/I 1939 r., jak również całkowicie odsetki bieżące, przypadające za okres ograniczenia

wymagalności. Poza tym, co do dłużników-posiadaczy gospodarstw grupy A w indywidualnym postępowaniu przed urzędem rozjemczym na wniosek dłużnika może być orzeczono przez ten urząd całkowite zawieszenie płatności, przypadających w latach 1939 i 1940, przy czym orzeczenia urzędów rozjemczych mogą dotyczyć również należności, powstałych przed dniem 1/VII 1932 r. w instytucjach kredytu krótkoterminowego—o ile należności te nie zostały skonwertowane w trybie Banku Akceptacyjnego.

W konsekwencji wyżej powołanych przepisów powstała znaczna rozpiętość w warunkach spłaty należności krótkoterminowych, powstałych przed dniem 1/VII 1932 r.—w zależności od tego, czy zostały one skonwertowane lub nieskonwertowane na układy wierzycielskie, zawierane w trybie Banku Akceptacyjnego. Rozpiętość ta obarczała jednostronnie należności, nieskonwertowane na Bank Akceptacyjny, ciężarem zmniejszenia świadczeń rolniczych z tytułu dawnych zobowiązań. W wielu natomiast wypadkach dłużnicy—pomimo rozterminowania i znacznej obniżki oprocentowania—w wyniku zawarcia układów wierzycielskich Banku Akceptacyjnego nie byłoby w stanie spłacać należności na dotychczas ustalonych warunkach, pomimo najlepszej woli ze swej strony.

Ujemne te skutki uchyla rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 30/VI 1939 r. o zmianie warunków spłaty długów rolniczych, objętych układami konwersyjnymi, oraz o sposobie zaliczenia pomocy Skarbu Państwa („Dz. Ust. R. P.” Nr 58/1939, poz. 380).

Z mocy powyższego rozporządzenia warunki spłaty, ustalone układami konwersyjnymi, ulegają następującym zmianom:

W latach 1939—1940 dłużnicy winni spłacać po 2½% kapitału długu, objętego układami konwersyjnymi. Dotychczasowe warunki spłaty przewidywały—zależnie od kategorii gospodarstwa i terminu zawarcia układu—spłaty w powyższych latach w wysokości 5÷10% kapitału długu dla dłużników-posiadaczy gospodarstw grupy A, 5÷15%—dla dłużników-posiadaczy gospodarstw grupy B i 5÷10% dla dłużników-posiadaczy gospodarstw grupy C.

W konsekwencji obecne rozporządzenie powoduje następujące zmniejszenie spłat kapitałowych: dłużnikom-posiadaczom gospodarstw grupy A o 2·5÷7·5%, dłużnikom-posiadaczom gospodarstw grupy B o 2·5÷12·5% i grupy C o 2·5÷7·5% kapitału długu.

Płatność 2·5% kapitału układu w 1939 r. uiszczona ma być w terminie II raty, przypadającej w tym roku na mocy dotychczasowych warunków układu, jeżeli natomiast termin ten przypada w dn. 1/VII lub 1/VIII—to termin płatności tegorocznej raty ustalony zostaje rozporządzeniem na dzień 1/IX. Płatność 2·5% kapitału długu, przypadająca w 1940 r., ma być uiszczona w 2 równych półrocznych ratach, płatnych w terminach, przewidzianych układem.

Należności kapitałowe, powstałe z tytułu częściowego odroczenia płatności, będą płatne w 4 równych ratach, dołączonych do ostatnich 4 rat kapitałowych, ustalonych w dotychczasowym układzie.

Jeżeli dłużnik przed wejściem w życie omawianego rozporządzenia wpłacił w pełnej wysokości ratę kapitałową, wynikającą z tytułu pierwszej płatności, przypadającej w roku obecnym—to wpłata ta zostaje mu zarachowana na poczet płatności, ustalonych w myśl odroczenia płatności z mocy omawianego rozporządzenia Ministra Skarbu.

Podane warunki spłaty dotyczą rat kapitałowych, przypadających w latach 1939 i 1940. Procenty bieżące płatne są normalnie w wysokości dotychczas przewidywanej.

Poza tym rozterminowane zostały należności kapitałowe zaległe z terminem płatności przed dniem 1/I 1939 r. Rozłożone one zostały na 3 równe raty, które podlegają spłacie łącznie z ratami kapitałowymi, przypadającymi w latach 1939 i 1940. Jeżeli jednak dłużnik nie zapłaci w terminie jednej z rat odroczonej w ten sposób zaległości, zostaje on pozbawiony z mocy samego prawa wszystkich ulg, przewidzianych w rozporządzeniu.

Ulg powyższe stanowią istotną pomoc dla dłużników-rolników. Wytworzyły one taki stan, że od chwili wejścia w życie omawianego rozporządzenia egzekwowane mogą być należności, objęte układami konwersyjnymi, jedynie z tytułu zaległych procentów, natomiast egze-

kucje z tytułu należności kapitałowych nie mogą mieć miejsca, aż do chwili nadejścia nowo ustalonych terminów płatności rat kapitałowych.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 8/III 1938 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 21/1938, poz. 179) ustaliło możliwość spłacania należności, objętych układami konwersyjnymi, papierami wartościowymi względnie gotówką według ich wartości. Warunki ustalonych tym rozporządzeniem spłat są korzystne dla dłużnika, gdyż spłacając dług papierami wartościowymi 90 za 100 zarabia, mogąc ten papier o określonej nominalnej wartości nabyć po kursie niższym niż kurs spłaty, ustalonej rozporządzeniem na 90. Różnica między kursem spłaty 90 a kursem nabycia papieru stanowi zarobek dłużnika.

Obecne rozporządzenie Ministra Skarbu nie uchyla tych ulg lecz ustala, że dłużnik, korzystający z warunków spłat, ustalonych nowym rozporządzeniem, nie może korzystać z korzyści rozporządzenia poprzedniego. Wobec tego dłużnik ma do wyboru: albo skutecznie spłatać papierami wartościowymi według dawnych warunków spłaty, lub też skorzystać z odroczenia spłaty w myśl nowego rozporządzenia, ale spłatę odroczonej rat winien w tym wypadku uiszcząc gotówką.

W dalszym ciągu rozporządzenie ustala, że pomoc odsetkowa Skarbu Państwa dla instytucji wierzycielskich nie ulega zmianie pomimo uporządkowania spłat rat kapitałowych. Poza ustaleniem tej podstawowej zasady ogólnej rozporządzenie rozwija stronę techniczną zaliczenia instytucjom pomocy odsetkowej.

W końcu rozporządzenie wprowadza zmianę bardzo zasadniczą w zakresie warunków pomocy Skarbu Państwa dla instytucji kredytowych z tytułu ewentualnych strat, poniesionych na zawartych układach konwersyjnych.

Międzynarodowe było w tym zakresie rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 11/XII 1934 r. o zasadach udzielania pomocy instytucjom, zawierającym układy z dłużnikami w zakresie wierzycielskości rolniczych („Dz. Ust. R. P.” Nr 109/1934, poz. 967), zmienione rozporządzeniami Ministra Skarbu: z dn. 21/XII 1935 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 96/1935, poz. 611) i z dn. 24/X 1936 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 82/1936, poz. 570).

Warunkiem pomocy Skarbu Państwa z tytułu strat, poniesionych na zawartych układach konwersyjnych, było uznanie kapitału wierzycielskości rolniczej za straconą (nieściągalną). Kryterium do uznania wierzycielskości za straconą był bezskuteczny wynik egzekucji, która nie doprowadziła do pokrycia należności. Warunek ten był uciążliwy zwłaszcza dla instytucji wierzycielskich, które dla zapewnienia sobie pomocy Skarbu Państwa z tytułu strat zmuszone były dochodzić swych należności, aż do egzekucji włącznie, co narażało je na ponoszenie kosztów egzekucji należności nieściągalnych od dłużnika i ewentualne wyklądanie gotówki na nabycie nieruchomości przy egzekucji.

Dłużnik natomiast, którego dług okazywał się nieściągalny pomimo najlepszej woli z jego strony, nie mógł uzyskać bonifikaty, a przeciwnie narażony był na fikcyjne obciążenie go kosztami egzekucyjnymi, tylko w celu zapewnienia instytucji pokrycia strat przez Skarb Państwa.

Przepis ten omawiane rozporządzenie Ministra Skarbu zmienia w tym sensie, że kapitał wierzycielskości rolniczej może być uznany za stracony (nieściągalny) również w wypadku, jeżeli „ze względu na stan majątkowy dłużnika bądź sytuację instytucji wierzycielskiej egzekucja okazałaby się niecelową”.

Przepis ten o dużej doniosłości umożliwia instytucjom wierzycielskim skreślenie w wyjątkowych wypadkach pretensji jawnie nieściągalnych bez potrzeby przeprowadzania bezskutecznej egzekucji, przy czym instytucja nie pozbawia się przez to możliwości ubiegania się o pomoc Skarbu Państwa z tytułu strat. Umożliwi to instytucjom dokonywanie w wyjątkowych wypadkach odpisów swym dłużnikom-rolnikom i przyczyni się do urealnienia aktywów instytucji wierzycielskich. Dłużnikom da to możliwość pośredniego korzystania z pomocy Skarbu Państwa w postaci odpisów przez instytucje wierzycielskie jawnie nieściągalnych pretensji, bez gospodarczego rujnowania dłużnika.

St. O.

HANDEL

HANDEL ZAGRANICZNY

HANDEL ZAGRANICZNY W CZERWCU 1939 R.—Obróty handlu zagranicznego w czerwcu b. r. wykazały pewne zmniejszenie, występujące po obu stronach bilansu handlowego. W zestawieniu z majem b. r. obroty zmniejszyły się o zł 14·1 miln. (zł 220·4 miln.—wobec zł 234·5 miln.), tj. o 6·0%. Analogiczny, a nawet jeszcze większy spadek obrotów zaobserwowaliśmy w czerwcu ub. roku, w którym zmniejszyły się one w stosunku do maja o zł 21·9 miln. (11·7%). Skutkiem tego rozpiętość między obrotami w roku bieżącym i w roku ubiegłym w czerwcu dalej wzrosła, osiągając zł 33·9

miln. (zł 220·4 miln.—wobec zł 186·5 miln.), tj. o 18·2%. Kwota zł 220·4 miln., stanowiąca obrót handlowy zagraniczny w czerwcu b. r., jest najwyższą kwotą obrotów handlowych w czerwcu w szeregu ostatnich lat. Poziom obrotów za I półrocze b. r. wykazał wzrost w stosunku do I półrocza ub. roku o zł 99·9 miln. (zł 1 317·5 miln.—wobec zł 1 217·6 miln.), czyli o 8·2%, co wskazuje na dalszą tendencję rozwijającą polskiej wymiany towarowej z zagranicą, mimo niesprzyjających czynników politycznych.

Liczbowo rozwój handlu zagranicznego od początku bież. roku przedstawiał się następująco (w miln. zł):

		Przywóz	Wywóz	Saldo
Styczeń	1939 r. . .	97.6	113.7	+ 16.1
Luty	„ . .	95.3	109.4	+ 14.1
Marzec	„ . .	115.6	117.0	+ 1.4
Kwiecień	„ . .	104.9	109.2	+ 4.3
Maj	„ . .	119.7	114.8	- 4.9
Czerwiec	„ . .	111.5	108.9	- 2.6

W porównaniu z majem b. r. wywóz zmniejszył się pod względem wartości o zł 5.9 miln. (5.1%) — głównie w zakresie jaj, węgla oraz zbóż. W stosunku do czerwca ub. r. wartość eksportu wzrosła o zł 21.1 miln. (24%). Odpowiednie liczby w zakresie przywozu wykazują zmniejszenie się przywozu w stosunku do maja b. r. o zł 8.2 miln. (6.8%) — głównie w imporcie bawełny, nasion oleistych, aluminium oraz pomarańcz. W stosunku do czerwca ub. r. wartość importu wzrosła o zł 12.8 miln. (13%).

Wartość wywozu w czerwcu b. r. jest najniższą wartością, osiągniętą w poszczególnych miesiącach b. r., co należy tłumaczyć zjawiskiem w tym okresie normalnym, tj. zmniejszaniem wywozu szeregu artykułów rolnych, stanowiących poważną pozycję naszego wywozu.

Mimo spadku wartości importu w stosunku do maja b. r. utrzymywał się on nadal na wysokim poziomie i spowodował powstanie po raz drugi w bież. roku i w okresie ostatnich 8 miesięcy ujemnego salda bilansu handlowego. Nadwyżka przywozu nad wywozem wyniosła zł 2.6 miln., co stanowi 1.2% obrotów czerwcowych. W ubiegłym roku w czerwcu saldo bilansu było znacznie wyższe — zł 10.9 miln., stanowiąc 5.8% obrotów.

Jak wynika z podanego zestawienia, pozycje wywozu i przywozu w ostatnich 4 miesiącach nie wykazują poważnych wahań, utrzymując się na poziomie, bliskim wyrównania. Podkreślić należy, że ujemne saldo bilansu handlowego jest wywołane zwiększonym przywozem metali nieszlachetnych i wyrobów z nich, maszyn, aparatów — w związku z silnym procesem inwestycyjnym kraju. Z drugiej strony, przywóz posiada w innych pozycjach charakter surowcowy, co świadczy nadal o zdrowych zasadach wymiany towarowej Polski z zagranicą.

W lipcu b. r. nie należy przewidywać poważniejszych zmian w kształtowaniu się obrotów. Saldo bilansu handlowego nie będzie jednak zapewne dążyć do wyrównania — w wyniku niesłabnącej akcji inwestycyjnej oraz pewnych zahamowań w wywozie, wywołanych ogólną polityczną sytuacją światową.

W dziedzinie polityczno-handlowej w czerwcu b. r. zanotować należy zawarcie układu kontyngentowego z Turcją, podpisanego w Ankarze w dn. 30/VI b. r. Układ powyższy wszedł w życie z dniem 15/VII b. r. i ustala kontyngenty roczne w ramach wzajemnej wymiany towarowej oraz przewiduje uzupełnienie list kontyngentowych w czasie trwania układu. Zawarty on jest na okres roczny — z możliwością przedłużania na zasadzie milczącej. Rozrachunek z tytułu wymiany towarowej prowadzony jest przez Polski Instytut Rozrachunkowy.

W dniach 18÷29/VI b. r. w Warszawie odbyło się posiedzenie Rządowej Komisji Mieszanej Polsko-Francuskiej, które zajęło się ostatecznym ustaleniem planu obrotów polsko-francuskich do dn. 31/III 1939 r., tj. do wejścia w życie nowego „avenant” z dn. 27/III b. r. do układu polsko-francuskiego z dn. 22/V 1937 r.

W dn. 30/VI b. r. rozpoczęło się w Bernie posiedzenie Komisji Rządowej Polsko-Szwajcarskiej, które zakończone zostało w lipcu.

Pod względem geograficznym zasadnicze zmiany nie nastąpiły. W przywozie 3 kolejne pierwsze miejsca zajęły — podobnie, jak w miesiacu poprzednim — Niemcy (zł 25.2 miln.), Stany Zjedn. i Anglia. Na czwarte miejsce wysunęła się Francja przed Belgię, która zatrzymała swoje piąte miejsce, i Szwecję, która z siódmego miejsca przesunęła się na szóste. Następne kolejne miejsce w imporcie zajęła Argentyna, która w poprzednim miesiącu była na czwartym miejscu. Import z Niemiec, Stanów Zjednoczonych, Anglii, Francji i Szwecji wzrósł, spadł zaś z Argentyny i Belgii.

W wywozie nadal Niemcy (zł 23.3 miln.) i Anglia są najpoważniejszymi odbiorcami towarów polskich, na trzecie miejsce wysunęły się Włochy przed Stany Zjedn. i Szwecję. Następne miejsca zajęły Holandia, spadając na szóste miejsce, oraz Francja. Należy zaznaczyć, że Włochy w poprzednim miesiącu zajmowały szóste miejsce. Spadek dostaw nastąpił do Niemiec oraz w nieznacznym stopniu do Stanów Zjedn., wzrost zaś dostaw nastąpił do Anglii, Włoch, Szwecji, Holandii i Francji. Udział krajów pozaeuropejskich w eksporcie w maju b. r. stanowił 18.2%, a więc nieco wzrósł w porównaniu z poprzednim miesiącem.

Zwiększył się wywóz następujących artykułów (w miln. zł):

	Maj	Czerwiec
Bale, deski, łaty, opoly	8.6	10.2
Papierówka	6.3	1.8
Szyny kolejowe	1.1	2.6
Bekony	4.4	5.5
Cukier	1.1	2.1

Poza tym wzrósł wywóz: nawozów (z zł 0.12 miln. do zł 1.02 miln.), tkanin wełnianych, półwełnianych, odzieżowych (z zł 0.7 miln. do zł 1.4 miln.), drutu żelaznego i stalowego (z zł 2.8 miln. do zł 3.4 miln.), masła (z zł 3.1 miln. do zł 3.6 miln.), koksu (z zł 0.8 miln. do zł 1.3 miln.), skór surowych (z zł 1.6 miln. do zł 2.1 miln.).

Zmniejszył się natomiast wywóz: jaj (z zł 6.9 miln. na zł 3.8 miln.), węgla (z zł 23.6 miln. na zł 21.6 miln.), żyta (z zł 5.0 miln. na zł 3.3 miln.), jęczmienia (z zł 2.7 miln. na zł 1.5 miln.), pszenicy (z zł 1.4 miln. na zł 0.3 miln.), sznęk, połędwic wieprzowych w opakowaniu hermetycznym (z zł 5.8 miln. na zł 5.0 miln.), żelaza i stali (z zł 5.1 miln. na zł 4.3 miln.), lnu i odpadków (z zł 1.8 miln. na zł 1.2 miln.), kłód i dłużyc (z zł 2.2 miln. na zł 1.6 miln.), rur żelaznych i stalowych (z zł 2.8 miln. na zł 2.2 miln.), owsa (z zł 0.5 miln. do zera), blachy żelaznej i stalowej (z zł 1.6 miln. na zł 1.1 miln.), trzody chlewnej (z zł 1.2 miln. na zł 0.8 miln.), cynku i pyłu cynkowego (z zł 2.4 miln. na zł 2.0 miln.).

Zwiększył się przywóz następujących artykułów: żelastwa (z zł 2.9 miln. do zł 4.2 miln.), wełny owczej, surowej niepranej (z zł 4.5 miln. do zł 5.5 miln.), wszelkich obrabiarek do metali, maszyn formierskich do odlewni (z zł 2.5 miln. do zł 3.5 miln.), tłuszczów i olejów roślinnych i zwierzęcych (z zł 1.0 miln. do zł 1.7 miln.), wełny owczej czesanej (z zł 0.7 miln. do zł 1.4 miln.), garbników — bez drewna garbarskiego (z zł 0.5 miln. do zł 1.0 miln.), przędzy wełnianej (z zł 0.5 miln. do zł 1.0 miln.), ryżu (z zł 1.1 miln. do zł 1.5 miln.), skór futrzanych (z zł 1.5 miln. do zł 1.9 miln.).

Zmniejszył się przywóz następujących artykułów: bawełny i odpadków (z zł 9.7 miln. na zł 5.2 miln.), nasion ziarn i owoców oleistych (z zł 2.3 miln. na zł 0.8 miln.), aluminium i blachy aluminiowej (z zł 2.0 miln. na zł 0.5 miln.), cyny technicznie czystej (z zł 2.4 miln. na zł 1.0 miln.), pomarańcz i cytryn (z zł 2.6 miln. na zł 1.4 miln.), rud manganowych (z zł 0.8 miln. na zł 0.1 miln.), silników tłokowych, lokomobil, turbin (z zł 1.5 miln. na zł 0.8 miln.), miedzi i blachy miedzianej (z zł 6.5 miln. na zł 5.9 miln.), samochodów (z zł 2.0 miln. na zł 1.4 miln.), katalizuku surowego, mytego (z zł 1.9 miln. na zł 1.4 miln.), części metalowych samochodów, cykloket, motocykli, kół (z zł 1.8 miln. na zł 1.3 miln.), kakao (z zł 0.8 miln. na zł 0.4 miln.).

TARGI I WYSTAWY

OTWARCIE V MIĘDZYNARODOWYCH TARGÓW FUTRZARSKICH W WILNIE. — W dn. 19/VII b. r. odbyło się w Wilnie otwarcie V Międzynarodowych Targów Futrzarskich. Na otwarcie Targów przybyli Panowie: Wojewoda Wileński Maruszewski, przedstawiciel Min. Przemysłu i Handlu Radca Sawa, delegat Rady Handlu Zagranicznego Dyr. Rasiński, przedstawiciele sfer gospodarczych oraz liczni dostawcy branży futrzarskiej państw bałtyckich, W. M. Gdańska oraz reprezentanci tej branży z całej Polski.

Po uroczystym otwarciu Targów w sali Izby Przemysłowo-Handlowej, odbyło się na terenie Targów Północnych przecięcie wstęgi przez P. Wojewodę Maruszewskiego, który następnie wraz z przybyłymi zwiędził stoiska ponad 80 firm, bogato zaopatrzone w eksponaty.

KRAJOWE RYNKI TOWAROWE

ZBOŻA I PRZETWORY

— Ruch cen zbóż w okresie 3 ÷ 15/VII 1939 r. kształtował się następująco (w zł za 100 kg):

	3÷8/VII	10÷15/VII	Różnica %
Pszemica			
Warszawa	28.80	26.50	- 8.0
Poznań	26.87½	23.87½	- 11.1
Lwów	24.02½	22.75	- 5.3
Średnia	26.56½	24.37½	- 8.1
Żyto			
Warszawa	15.80	14.70	- 7.0
Poznań	15.62½	14.66	- 6.1
Lwów	14.52½	13.69	- 5.7
Średnia	15.31½	14.35	- 6.2
Owies			
Warszawa	21.81	21.81	-
Poznań	18.02½	18.02½	-
Lwów	19.40½	19.41	+ 0.2
Średnia	19.74½	19.74½	-

Jęczmień zwykły

Warszawa . . .	19'62½	18'37	— 6'3
Poznań	20'25	20'25	—
Lwów	18'74	17'12½	— 8'6
Średnia	19'53½	18'58	— 7'4

— Na rynku zbóż i przetworów w okresie sprawozdawczym (od 10 do 15 lipca) panował w dalszym ciągu słaby nastrój, mimo że obroty wykazywały tendencję rosnącą. Na giełdzie warszawskiej zniżkę (w zł na 100 kg) odnotowały następujące zboża i przetwory: pszenica jednolita i zbierana 1:50, oba standarty żyta 0:75, wszystkie standarty jęczmienia 2:00, wszystkie rodzaje I gat. mąki pszennej 2:00, II gat. A 30÷65% i D 50÷65% 4:00, III gat. 65÷70% 3:00 oraz pastewna 1:50, oba rodzaje I gat. mąki żytniej 1:50 oraz razowa 1:25, wszystkie rodzaje otrąb pszennych z przemiału standartowego 0:50 oraz otręby żytnie 1:00. Na giełdzie poznańskiej straty (w zł na 100 kg) kształtowały się następująco: pszenica 1:50, żyto 0:50, wszystkie rodzaje i gatunki mąki pszennej 2:00, oba rodzaje I gat. mąki żytniej 0:25, oba rodzaje otrąb pszennych z przemiału standartowego 0:25 oraz otręby żytnie 0:25.

— Ogólny obrót na giełdzie warszawskiej w okresie sprawozdawczym wyniósł 13 629 t, w tym 4 500 t żyta (dla okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, odpowiednie liczby wynosiły: 11 943 i 3 667).

Warszawa. — Ceny hurtowe według cedyły urzędowej (ostatnie notowania w tygodniu) — w zł za 100 kg parytet wagon Warszawa ładunek wagon (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy): pszenica czerwona szklista bez notowań, — jednolita 26:00÷26:50 (27:50÷28:00), — zbierana 25:50÷26:00 (27:00÷27:50), żyto I standart 14:50÷14:75 (15:25÷15:50), — II standart 14:25÷14:50 (15:00÷15:25), jęczmień browarny bez notowań, — I standart 17:25÷17:50 (19:25÷19:50), — II standart 17:00÷17:25 (19:00÷19:25), — III standart 16:75÷17:00 (18:75÷19:00), owies I standart 21:75÷22:25, — eksportowy 478÷488 grl bez obrotów, — II standart 21:50÷21:75, mąka pszenna: I gat. 0÷30% 45:50÷46:50 (47:50÷48:50), — I gat. 0÷35% 43:50÷44:50 (45:50÷46:50), — I gat. 0÷50% 40:50÷43:50 (42:50÷45:50), — I gat. A 0÷65% 38:50÷40:50 (40:50÷42:50), — II gat. 35÷50% bez notowań, — II gat. A 30÷65% 33:00÷34:50 (37:00÷38:50), — II gat. B 35÷65% bez notowań, — II gat. C 50÷60% bez notowań, — II gat. D 50÷65% 28:00÷29:00 (32:00÷33:00), — III gat. 65÷70% 20:00÷22:00 (23:00÷25:00), — razowa 0÷95% bez notowań, — pastewna 15:50÷16:50 (17:00÷18:00), mąka żytnia: I gat. 0÷30% 26:75÷27:25 (28:25÷28:75), — I gat. 0÷55% 25:00÷25:50 (26:50÷27:00), — razowa 0÷95% 20:00÷20:50 (21:25÷21:75), otręby pszenne grube z przemiału standartowego 12:25÷12:75 (12:75÷13:25), — średnie z przemiału standartowego 11:50÷12:00 (12:00÷12:50), — mialkie z przemiału standartowego 11:50÷12:00 (12:00÷12:50), otręby żytnie z przemiału standartowego 11:00÷11:50 (12:00÷12:50), otręby jęczmienne bez notowań.

Poznań. — Ceny hurtowe według cedyły urzędowej (ostatnie notowania w tygodniu) — w zł za 100 kg parytet dostawa bieżąca (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy): pszenica 23:50÷24:00 (25:00÷25:50), żyto 14:50÷14:75 (15:00÷15:25), jęczmień 638/650 grl bez notowań, — 673/678 grl bez notowań, — 700/720 grl bez notowań, — browarny bez notowań, — ozimy 17:00÷18:00, owies I standart bez notowań, — II standart bez notowań, mąka wiaz z workiem: pszena I gat. 0÷35% 44:00÷46:00 (46:00÷48:00), — I gat. 0÷50% 41:25÷43:75 (43:25÷45:75), — I gat. A 0÷65% 38:50÷41:00 (40:50÷43:00), — II gat. 35÷50% 37:25÷38:25 (39:25÷40:25), — II gat. 35÷65% 34:25÷36:75 (36:25÷38:75), — II gat. 50÷60% 32:75÷33:75 (34:75÷35:75), — II gat. A 50÷65% 31:75÷32:75 (33:75÷34:75), — II gat. 60÷65% 30:25÷31:25 (32:25÷33:25), — III gat. 65÷70% 26:25÷27:25 (28:25÷29:25), — razowa 0÷95% bez notowań, — pastewna bez notowań, mąka żytnia: I gat. 0÷30% 27:00÷27:75 (27:25÷28:00), — I gat. A 0÷55% 25:50÷26:25 (25:75÷26:50), — razowa 0÷95% bez notowań, — II gat. 30÷65% bez notowań, — II gat. A 50÷55% bez notowań, otręby pszenne grube z przemiału standartowego 12:00÷12:50 (12:25÷12:75), — średnie z przemiału standartowego 10:25÷11:00 (10:50÷11:25), otręby żytnie z przemiału standartowego 11:25÷12:25 (11:50÷12:50), otręby jęczmienne 11:75÷12:75.

RYNEK AKCYJNY

za okres od 10 do 14 lipca 1939 r.

W okresie sprawozdawczym nastrój dla akcji na giełdzie warszawskiej uległ wzmocnieniu; również i obroty nieco wzrosły. Zyski kursowe (w zł) poszczególnych akcji przedstawiają się następująco: Banku Polskiego 3:00, Warsz. Tow. Fabryk Cukru 1:00, Warsz. Tow. Kopalń Węgla 1:50, Lilpopa 0:50, Modrzejowa 1:00, Starachowic 1:00, Zjedn. Fabryk Zieleniewski i Fitzner-Gamper 1:50, Tow. Zakładów Żyrardowskich 2:00 oraz Haberbuscha i Schielego 4:25.

Jeśli chodzi o giełdy prowincjonalne — to obroty akcjami były minimalne, a transakcje sporadyczne.

Poniższe zestawienie ilustruje obroty akcjami na giełdzie warszawskiej w maju i czerwcu b. r.:

	Maj		Czerwiec	
	ilość transakcyj	na kwotę (tys. zł)	ilość transakcyj	na kwotę (tys. zł)
Banki	516	520	319	808
w tym:				
Bank Polski	507	514	311	800
Przemysł chemiczny	3	3	1	1
„ elektrotechniczny	1	—	—	—
„ spożywczy	87	127	70	96
„ metalowy	384	602	257	369
„ włókienniczy	18	18	56	85
Inne gałęzie przemysłu	—	—	1	1
Górnictwo	53	59	40	57
Razem:	1 062	1 329	744	1 417

W czerwcu w stosunku do maja obroty na rynku akcyjnym giełdy warszawskiej nieco wzrosły, mianowicie o ok. 7%; ponieważ jednocześnie liczba zawartych transakcyj spadła znacznie poważniej, gdyż o ok. 30% — więc przeciętna wartość transakcyj silnie zwiększyła. Jeśli chodzi o udział obrotów poszczególnymi grupami akcji — to nie wykazał on w czerwcu w stosunku do maja istotniejszych zmian.

GIEŁDA WARSZAWSKA

	Wartość nominalna (waluta)	Kurs	Kurs	Ostatni kurs w tygodniu
		najwyższy	najniższy	
w zł z a k c j e				
Bank Polski	zł 100	105'50	103'00	105'50
„ „ imienne	zł 100	—	—	104'00
Bank Zachodni	zł 100	—	—	32'50
Warsz. Tow. Fabryk Cukru	zł 100	36'63	36'00	36'00
				-36'50
Warsz. Tow. Kopalń Węgla	zł 100	33'00	32'00	32'50
Lilpop	zł 100	80'00	78'25	78'50
				-78'25
Modrzejów	zł 50	18'00	17'50	17'50
Norblin	zł 100	91'50	90'00	91'50
Ostrowiec ser. B	zł 100	79'50	77'50	77'50
Starachowice	zł 100	49'00	48'00	48'50
Zjedn. Fabr. Maszyn, Kocioł i Wag. Zieleniewski i Fitzner-Gamper	zł 100	56'00	55'00	56'00
Tow. Zakładów Żyrardowskich	zł 100	48'50	46'50	48'25
Haberbusch i Schiele	zł 100	60'50	58'50	60'50

GIEŁDA KRAKOWSKA

Akcje — w zł: Zieleniewski 55'50.

GIEŁDA LWOWSKA

Akcje w okresie sprawozdawczym nie były notowane.

GIEŁDA POZNAŃSKA

Akcje — w zł: H. Cegielski 50'00.

CŁO ORAZ REGULAMENTACJA

ZNIŻKI CELNE.—W „Dz. Ust. R. P.” Nr 63/1939, poz. 426 ogłoszone zostało rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 13/VII 1939 r., wydane w porozumieniu z Ministrami: Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Reform Rolnych w sprawie zmiany rozporządzenia Ministra Skarbu z dn. 26/IV 1939 r. o zniżkach celnych i zwolnieniach od cła.

Zmiana ta polega przede wszystkim na wprowadzeniu zniżek celnych na: jabłka świeże, sprowadzane luzem i we wszelkiego rodzaju opakowaniach o wadze jednostki opakunkowej powyżej 40 kg, z wyjątkiem jabłek, opakowanych indywidualnie i w oddzielnych rzędach, zgłaszane do odprawy celnej w okresie 1÷31/VII 1939 r., morele świeże—w okresie 1÷31/VII 1939 r., brzoskwinie świeże—w okresie 15/VII÷15/IX 1939 r., arbuzy świeże—w okresie 1/VII÷31/VIII 1939 r.—cło zniżone, zł 10, w okresie 1÷15/IX 1939 r.—cło zniżone zł 16, sok winogronowy bez cukru—w okresie od dn. 1/VII 1939 r., toluol i ksyloł—oczyszczone, również ich mieszaniny, kwasy karbolowe, wyroby z gumy miękkiej, chociażby z dodatkiem innych materiałów—do wyrobu samochodów, sprzęgła w kraju niewyrabiane i walce do maszyn do drukowania tapet.

Zniżki celne na jabłka, morele, brzoskwinie, arbuzy i sok winogronowy są właściwie powtórzeniem zniżek na wymienione artykuły, obowiązujących w analogicznych okresach ub. roku.

Zwolnienie od cła toluolu, ksylołu i kwasów karbolowych wprowadzone zostały z następujących względów: w związku z przyłączeniem Zaolzia produkcja smoły surowej wzrosła w Polsce do ok. 200 tys. t, co przy dotychczasowym zużyciu krajowym, wynoszącym 110 tys. t rocznie, dalaoby nadwyżkę ok. 90 tys. t. Z nadwyżki tej—ok. 40 tys. t nie będzie mogło być przerobione w kraju ze względu na niedostateczne instalacje krajowych koksowni i ilość ta powinna być wyeksportowana. Jednakże eksport smoły w stanie surowym nie jest pożądanym, gdyż za eksport produktów, otrzymywanych z przerobu smoły, można uzyskać ceny znacznie wyższe; istnieje bowiem możliwość wysłania smoły surowej do przerobu do jednego z zakładów przemysłowych, położonych na terenie b. Czecho-Słowacji, który zapłatę za przerób otrzymywałoby w formie umieszczenia pewnej ilości produktów smołopochodnych na miejscowym rynku. Pozostała część tych produktów wracałaby do Polski za zwolnieniem ich od cła. Niezależnie od toluolu, ksylołu i kwasów karbolowych przedmiotem importu byłyby również oleje z węgla kamiennego o ciężarze właściwym powyżej 0.960 oraz mieszaniny tych olejów ze sobą lub z kwasami karbolowymi—tzw. oleje impreg-

nacyjne i oleje pluczkowe oraz antracen. Zwolnienie od cła tych olejów oraz antracenu zastąpi jako dalej idące dotychczasowe zniżki celne, przewidziane na te artykuły.

Zniżka celna na wyroby z gumy miękkiej do produkcji samochodów została wprowadzona ze względu na niedostateczne jeszcze przygotowanie krajowego przemysłu gumowego do produkcji, nastawionej na najrozmaitsze drobne wymiary i profile, potrzebne do przemysłu samochodowego. Zniżka ta była już objęta jednym z poprzednich rozporządzeń.

Ze względu na stosunkowo wysokie obciążenie celne sprzęgieł, wynoszące ok. 70% ad valorem, uznano za rzecz konieczną obniżyć cło o 80%, w odniesieniu do sprzęgieł, w kraju niewyrabianych. Zniżka celna ustanowiona została w wysokości takiej samej, jaka jest przewidziana dla niewyrabianych w kraju maszyn i aparatów.

Z tych samych względów, tj. celem zmniejszenia zbyt wysokiego obciążenia celnego towaru, wprowadzono zniżkę celną na walce do maszyn do drukowania tapet, clone wg poz. 1086 p. 3 taryfy celnej.

W związku z zamierzonym w kraju podjęciem produkcji ciągówek (traktorów) rozszerzono na przemysł wyrobu ciągówek dotychczas istniejącą 90%-ową zniżkę celną, przewidzianą na niewyrabiane w kraju maszyny i aparaty, sprowadzane przez przemysł wyrobu samochodów, podwozi samochodowych i motocykli.

Z innych zmian, przeprowadzonych mocą nowego rozporządzenia, wspomnieć należy o przeniesieniu wykazu Nr 1 (ulgi celne, uzależnione od pozwoleń Ministra Skarbu) do wykazu Nr 3 (ulgi, automatycznie stosowane) zniżki celnej na ekstrakt quebrachowy suchy, nie rozpuszczający się w zimnej wodzie, sprowadzany przez porty polskiego obszaru celnego. Zmiana ta miała na celu uproszczenie i przyspieszenie procedury stosowania zniżki celnej. Natomiast w związku z potrzebą ściślejszej kontroli nad przywozem bez cła cynku i jego stopów oraz ołowiu i jego stopów przeniesiono z wykazu Nr 3 do wykazu Nr 1 rozporządzenia ulgi celne na te towary, uzależniając tym samym ich każdorazowe zastosowanie od pozwoleń Ministra Skarbu.

Ulgę celną na „oleje roślinne (ciekle przy 15°C), oprócz osotno wymienionych, o zawartości wolnych kwasów tłuszczowych 45% i mniej—do celów przemysłowych” skreślono jako nieaktualną.

Rozporządzenie omawiane weszło w życie z dniem 16/VII b. r.

A. Z.

KOMUNIKACJA I TRANSPORT

ZMIANY W TARYFACH TOWAROWYCH P. K. P.—W okresie 5/VI÷25/VII 1939 r. wprowadzono do taryf towarowych P. K. P. następujące ważniejsze zmiany i uzupełnienia, ogłoszone w „Dz. Tar. i Zarządz. Kolej.” NrNr 23÷30/1939.

W grupie artykułów pochodzenia hodowlanego uzupełniono nomenklaturę przez włączenie do poz. 126 K. t. przetworów jaj w stanie płynno-konserwowanym. Równocześnie dla przewozu jaj do odnośnych przetwórnicy przyznano opłaty taryf eksportowych, stosowane w drodze zwrotu—pod warunkiem wywozu za granicę celną jaj w stanie płynno-konserwowanym lub też żółtka i białka w stanie przetworzonym w opakowaniu. Wspomniana ulga taryfowa przysługiwała dotychczas tylko dla jaj, przetwarzanych i eksportowanych za granicę w stanie płynno-mrożonym, rozszerzono ją zatem obecnie także na inne, wymienione wyżej przetwory (tar. specj. BW-22). Taryfe specj. WB-25 na przewóz jaj do magazynów i chłodni eksportowych, stosowaną w drodze zwrotu po udowodnieniu wywozu jaj przez granicę lądową, rozszerzono także na przesyłki jaj, eksportowane następnie z tych magazynów przez porty p. o. c.

W grupie artykułów przemysłu rolnego rozszerzono stosowanie tar. specj. WC-23, wg której przewożona jest miążga warzyw do fabryk konserw i przetworów owocowych i warzywnych—także na przewóz tych towarów do składów hurtowych nadawcy. Na wywóz syropu ziemniaczanego przez porty p. o. c. obniżono taryfę o ok. 15%—przez włączenie tego towaru do tar. specj. PC-1. W ten sposób zrównano taryfę eksportową na syrop z taryfą na krochmal ziemniaczany oraz dekstrynę.

W grupie przemysłu włókienniczego uzupełniono nomenklaturę przez włączenie do poz. 707 c K. t. przędzy jutownianej z odpowiadającymi wartościami towaru opłatami klasy drobnicowej I, wagonowej 3 i pospiesznej P-1. Poza tym skreślono, jako nie żywotną, tar. specj. WD-18 na przewóz kotoniny ze Lwowa.

W grupie nawozów sztucznych obniżono taryfę na import tomasyny z Czech do poziomu taryfy PE-5 na przywóz tejże tomasyny przez porty p. o. c. (tar. wyj. ge-5).

W dziale przemysłu ceramicznego skreślono tar. specj. WH-120 na przewóz szkła tafelowego z hut zachodnich na ziemie wschodnie. Taryfa powyższa straciła rację bytu z chwilą uruchomienia na ziemiach wschodnich drugiej poza Rokitem huty szkła w Wopojewie.

W grupie artykułów drzewnych włączono do poz. 910 K. t. tzw. króciaki (tarcica do 3 m długości) oraz przeredgowano brzmienie poz. 923 K. t. z wymienieniem tamże wełny drzewnej prasowanej i nieprasowanej.

W grupie artykułów chemicznych obniżono przewoźne na wywóz przez porty p. o. c. chlorku cynku o ok. 38%, ustalając w tar. specj. PJ-28 opłaty klasy II, oraz na wywóz z Bogumina do Rumunii przez Sniatyn smoły piwowarskiej o ok. 55% (tar. specj. GJ-88, klasa 10—zamiast dotychczasowej 2).

W grupie węgla przedłużono z dn. 11/VII 1939 r. do dn. 5/VIII 1939 r. okres ważności tar. wyj. tek-14 i tek-16, przyznających 25% zniżki na węgiel, przewożony na cele gromadzenia zapasów dla przedsiębiorstw przemysłowych. Dla zanulowania niekorzystnego położenia kopalń Śląska Zachodniego w stosunku do krajowego rynku zbytu wprowadzono tzw. taryfy wyrównawcze na węgiel (WK-7), miął węglowy (WK-14), koks (WK-32) i miął kokosowy (WK-42). Dzięki zastosowanej obniżce taryfy w rozmiarach o ok. 12% w stosunku do taryf ogólnie obowiązujących zaolziański węgiel i koks oraz miął uzyskały jednakowe warunki zbytu. Obszar ważności odnośnych taryf specjalnych obejmuje stacje nadawcze Dąbrowa Śl., Karwina, Orłowa, Sucha Średnia i Szumbark Śląski, jako stacje odbiorcze zaś—wszystkie stacje P. K. P.—z wyjątkiem położonych na obszarze Dyrekcji Kolejowej Krakowskiej i Lwowskiej, co do których dodatkowe wyrównanie, z uwagi na ich jednakowe prawie w stosunku do obu zagłębi położenie, okazało się zbędne. Zniżką nie objęte zostały odległości dalsze, na których obowiązuje jednakowa stawka, mianowicie: dla węgla i miálu węglowego ponad 470 km (od Karwiny) (stawki zł 11.80 i 10.90 od t), dla miálu kokosowego ponad 411 km (stawka zł 11.80 od t).

W związku z brakiem wagonów, spowodowanym wzmocnionymi przewozami, podwyższono ładowność wagonów-węglarek, ładowanych węglem, brykietami i miałem węglowym z 15 do 16 t, z 20 do 22 t i z 30 do 33 t. Ponieważ odnośnie taryfy specjalnej na przewóz węgla przewidują obowiązek obliczenia przewoźnego najmniej za ładowność użytego wagonu—do obliczenia przewoźnego przyjmuje się podaną wyżej zwiększoną ładowność wagonu. Zarządzenie zgodne weszło w życie z dniem 27/VI 1939 r. Na przewóz smoły węglowej stabilizowanej i prepaowanej, przeznaczonej do przerobu na materiały drogowe, wprowadzono zniżoną o ok. 50% w stosunku do klas zasadniczych tar. specj. WK-63 (klasa 16—zamiast zasadniczej 11 i 13). Na wywóz przez porty p. o. c. z Hajduk paku węglowego przywrócono wygasłą z dniem 31 III 1939 r. taryfę wyj. pk-15 z opłatami klasy 16. Lokalne znaczenie mają zniżki na przewóz miału węglowego w relacji: Sosnowiec—Grodzisz (tar. wyj. wk-11) oraz na przewóz naftaliny surowej z koksowni do Łodzi Fabrycznej (tar. wyj. wk-45).

W dziale przemysłu metalurgicznego wprowadzono tar. wyj. pm-15 na import cyny i jej stopów, miedzi, glinu, niklu i kobaltu na poziomie klasy wagonowej 3 z równoczesnym przyznaniem dla tych towarów ulgi reekspedycyjnej (zał. XVIII do T. Cz. I B). Analogiczną ulgę reekspedycyjną przyznano dla importowanych stopów żelaznych wszelkich oraz dla rur krajowych. Dla ułatwienia eksportu maszyn do zycia z Przemysłu przez porty p. o. c. włączono ten towar do tar. specj. PM-100. Zniżka dla przesyłek wagonowych wynosi ok. 69%, dla przesyłek drobnych—ok. 25%. Rzekarki do słomy—na skutek włączenia do tar. specj. GM-164—uzyskały obniżkę przewoźnego na eksport o ok. 70%. Dla wywozu szyn kolejowych z Trzyńca przez porty p. o. c. wprowadzono stawkę w wysokości zł 14 od t (tar. wyj. pm-7). Na import złomu żelaznego z portów do Bogumina wprowadzono stawkę w wysokości zł 10-70 od t (tar. specj. PM-70). Do taryf na wytwory hutnicze i metalurgiczne włączono stację Rozwadów.

Poza tym zaktualizowano obszar ważności szeregu taryf specjalnych i wyjątkowych przez włączenie stacji nowych lub też skreślenie zbędnych.

Do postanowień taryfowych włączono przepis, regulujący korzystanie z wagonów platform specjalnej długości (powyżej 10 m); wagony te przeznaczone dla przesyłek dłuższych od 10 m. W razie załadowania przez nadawcę do takiego wagonu przesyłek krótszych—przewoźne, obliczone wg taryf ogólnie obowiązujących, podwyższa się o 10% (§ 86 T. cz. I B).

Dla przewozu towarów w wagonach-cysternach P. K. P. ustalono przepisy (§ 125 T. cz. I B), w myśl których przewoźne oblicza się na zasadach ogólnych z podwyższeniem stawek o 3%; ponadto pobierana jest opłata za oczyszczenie cysterny po przewiezieniu towaru. W wypadku wydzierżawienia wagonu-cysterny P. K. P.—za przewóz jej ze stacji postoju do stacji, wskazanej przez najemcę, jak i przy zwrocie wagonu po zakończeniu najmu—ustalono przewoźne w wysokości gr 20 od wagonu i kilometra (dotychczas—gr 50).

Za przewóz towarów w wagonach prywatnych, niezaopatrzonych w hamulce zespolone, przewidziano w taryfie 10%-ową podwyżkę przewoźnego, która miała wejść w życie z dniem 1/VII 1939 r. Ostatnio przesunięto termin wejścia w życie tej podwyżki do dn. 1/I 1940 r.

Za przewóz próżnych wagonów prywatnych, powracających po wyładunku z zagranicy, przyznano bezpośrednie stosowanie ulgowej opłaty zł 5 od wagonu—bez względu na to, czy wagon wraca przez ten sam punkt graniczny, przez który wyszedł za granicę w stanie ładownym, czy też przez inny punkt—pod warunkiem, iż zagraniczny nadawca wskaże na liście przewozowym kiedy i przez jaki punkt graniczny wagon opuścił kraj w stanie ładownym.

Stację Toruń-Nadbrzezie, do której przesyłki podstawał dotychczas na podstawie dawnej umowy Zarząd Miejski m. Torunia, przemianowano z dniem 1/VII 1939 r. na stację „Wu”, czyli stację dla przyjmowania i nadawania przesyłek wagonowych na podstawie umowy i równocześnie ustalono opłatę za przewóz do tej stacji z Torunia Mokrego w wysokości zł 8 od wagonu do 30 t ładowności i zł 13 od wagonu ładowności powyżej 30 t. W związku z tym Zarząd Miejski w Toruniu stracił uprawnienie do pobierania opłat na swoje konto za podstawianie wagonów, nie posiadając koncesji na eksploatację wchodzącego pod uwagę 2-kilometrowego odcinka kolei.

W związku z upaństwowieniem kolei prywatnej Tarnopol—Zbaraż włączono wymienioną koleję do sieci P. K. P. Nie wpłynęło to na obliczanie przewoźnego, gdyż dotychczas już stosowano zasadę sumowania odcinków P. K. P. i wymienionej kolei prywatnej i stawki taryfowe stosowano za łączną odległość.

W składach kolejowo-celnych na stacji Warszawa-Gdańska podwyższono składowe z gr 5 do gr 25 od 100 kg i 1 doby. Poza tym Dyrekcja Kolejowa w Warszawie na podstawie posiadanych uprawnień podwyższa normy te dodatkowo celem zapobieżenia przeładowaniu składu.

S. P.

CZESKO-WŁOSKA ZWIĄZKOWA TARYFA TOWAROWA DLA EKSPORTU DO WŁOCH.—W związku z uchyleniem ważności taryfy transportowej Czesko-Słowacko-Włoskiego Związku Kolejowego dla stacji, położonych na terenie Śląska Zaolziańskiego, włączona została do wymienionej taryfy granica Państwa pod Hrusov (vide zarządzenie, ogłoszone w organie urzędowym kolei czeskich „Vestník pro železnice a plavbu” Nr 34/1939) z bezpośrednimi opłatami przewozowymi do Pino, Chiasso, Brennero, Tarvisio i Postumia transito dla artykułów, wywożonych uprzednio ze stacji zaolziańskich.

W ten sposób umożliwione zostało faktyczne stosowanie omawianej taryfy w drodze przekatacji od granicy Państwa pod Boguminem (kier. Hrusov) dla eksportu do Włoch obecnie z całej Polski towarów następujących:

Żelazo surowe i półfabrykaty: a) żelazo surowe w gęsiach lub w krążkach, b) żelazo gąbczaste, c) stal surowa (zlewna, zgrzewna) w blokach surowych, albo w różnych kształtach (ingots), także łubki, d) platyny (kęsy płaskie), rygle (rygle stalowe), billets, kęsy, żelazo o szerokości 30-150 mm, o grubości najmniej 10 mm i o ile jest na krawędziach silnie walcowane, nie dłuższe niż 3 m, e) paczki żelaza zgrzewnego, pręty z łubek (szyny surowe), f) bloki, z grubsza kute do dalszej obróbki, albo z grubsza walcowane, wyroby z grubsza walcowane.

Piece zwyczajne do ogrzewania pomieszczeń, bez mechanicznych urządzeń,

Naczynia kuchenne, pokryte emalią.

Lane, kute, albo wyciskane sztuki, niezestawione, albo tylko zaopatrzone łożyskami, pokrywami, kryzami, śrubami, nakrętkami, pierścieniami, sworzniakami, rurami rozworowymi, zamknięciami czopowymi lub porzeniowymi: a) o wadze wyższej niż 1 kg, poniżej zaś 100 kg nieobrobione, b) najmniej 100 kg, nieobrobione, albo z grubsza obrobione—tak aby pozwały na zbadanie materiału, nieopakowane, lub częściowo opakowane, c) powyżej 2 000-kg obrobione.

Blachy i płyty żelazne: a) do grubości 1-5 mm: 1) surowe, nieobrobione lub na krajach obrobione, oraz zaopatrzone jedynie otworami na nity, także wygięte, b) grubsze niż 1-5 mm: 1) nieobrobione, albo też tylko do prostego kąta (z wyjątkiem kwadratowych) przycięte, lub też na brzegach przyglądzone, 2) do innej fabrykacji, albo w formie kwadratów przycięte, także na brzegach glądzone, zaopatrzone w otwory na nity, też wygięte.

Motory i turbiny oddzielnie niewymienione, przeważnie z żelaza i stali. Maszyny i maszyny z popędem, oddzielnie niewymienione, poszczególne części maszyn niewymienionych (nie należą tu maszyny do zycia i ich części, maszyny do haftu, ponczosnicze, tkackie, maszyny do liczenia, fonotony, maszyny o napędzie sprężynowym i elektrycznym, maszyny do pisania i liczenia, maszyny do powielania) przeważnie z żelaza—stali, także w połączeniu z innymi materiałami.

Żelazo i stal w prętach i sztabach: 1. Żelazo i stal taśmowe: a) walcowane na zimno, najwyżej 250 mm szerokie oraz najwyżej 4 mm grube, surowe; b) w stanie gorącym walcowane, najwyżej 200 mm szerokie, oraz najwyżej 5 mm grube. II. Żelazo w prętach i sztabach następujące: osiowe, płaskie okienne, kwadratowe, okrągłe, T-J-U-H'owe, kątowe—żelazo i stal: a) nieobrobione, również na końcach podziurawione, o jednakim przekroju: 1) walcowane, 2) walcowane i ciągnięte, 3) kute, w prętach albo sztabach, o stałej średnicy i przekroju.

Wanny do kąpieli: a) w stanie surowym, albo pocynkowane, b) pokostowane, albo pokryte emalią.

J. C.

ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE

STAN POLSKIEJ FLOTY HANDLOWEJ NA DZ. 1 VII 1939 R.—W I półroczu 1939 r. zarejestrowany tonaż handlowy (jednostki o pojemności 20 brt i wyżej) zwiększył się o 33 wpisane jednostki o łącznej pojemności 23 039 brt i 12 699 nrt, w tym 23 jednostki motorowe o łącznej pojemności 15 817 brt i 8 880 nrt oraz 10 jednostek parowych

o łącznej pojemności 7 222 brt i 3 819 nrt, podczas gdy skreślono z rejestru okrętowego 5 statków o łącznej pojemności 9 197 brt i 5 870 nrt, w tym 1 statek żaglowo-motorowy — 1 471 brt i 1 178 nrt, 3 statki parowe o łącznej pojemności 7 556 brt i 4 534 nrt (w tym s/s „Polonia” sprzedana za granicę) oraz 1 statek bez napędu (krypa morska) o pojem-

	MOTOROWCE i motoro-żagłowe			PAROWCE			BEZ NAPĘDU			R A Z E M		
	Ilość	Pojemność		Ilość	Pojemność		Ilość	Pojemność		Ilość	Pojemność	
		Brutto	Netto		Brutto	Netto		Brutto	Netto		Brutto	Netto
Stan na dz. 1/IV 1939 r.	75	43 384	23 746	55	59 197	32 343	12	1 712	1 483	142	104 293	57 572
Wykreślono z rejestru okrętowego w okresie 1/IV ÷ 1/VII 1939 r.				21	26	6				1	26	6
Wpisano do rejestru okrętowego w okresie 1/IV ÷ 1/VII 1939 r.	7	14 276	8 206	5	4 215	2 124				12	18 491	10 330
Stan na dz. 1/VII 1939 r.	82	57 660	31 952	59	63 386	34 461	12	1 712	1 483	153	122 758	67 896

ności 170 brt—tak, że przyrost zarejestrowanego tonażu w I półroczu 1939 r. wyniósł 28 jednostek o łącznej pojemności 13 842 brt i 6 829 nrt, zwiększając ogółem tonaż handlowy, wpisany do rejestrów okrętowych w Gdyni i Gdańsku, do 153 jednostek o łącznej pojemności 122 758 brt i 67 896 nrt.

Wzrost tonażu w II kwartale bież. r. wyniósł 11 jednostek o łącznej pojemności 18 465 brt i 10 324 nrt. W okresie 31/III ÷ 1/VII b. r. wpisanych zostało do rejestru okrętowego w Gdyni i Gdańsku ogółem 12 jednostek o łącznej pojemności 18 491 brt i 1 033 nrt, podczas gdy w tym samym okresie skreślono z rejestru 1 statek o pojemności 26 brt (holownik „Vega”—pocięty na łom). W liczbie statków zarejestrowanych były: 2 statki T-wa Gdynia-Ameryka L. Z.: pasażersko-towarowy m/s „Sobieski” o pojemności 11 030 brt i 6 351 nrt (zbudowany w 1939 r. na Stoczni Swan Hunter and Wigham Richardson w Newcastle), przeznaczony dla obsługi linii emigracyjnej do Ameryki Południowej, oraz m/s „Stalowa Wola” (ex „Rio Padre”—zbudowany w 1924 r. na stoczni Germania Werft S. A. w Kiel)—o pojemności 3 133 brt i 1 811 nrt, przeznaczony do obsługi towarowej linii południowo-amerykańskiej; 2 statki trampowe T-wa „Bałtycka Spółka Okrętowa”: s/s „Wigry” (ex „River Dart”—zbudowany w 1912 r. na Stoczni Rayllon Dixon and Co w Middlesborough) o pojemności 1 859 brt i 1 052 nrt, i s/s „Narocz” (ex „Pegazus”, zbudowany w 1915 r. na Stoczni Sir William Gray and Co. w West Hartlepool) o pojemności 1 795 brt i 881 nrt; 2 dalekomorskie trawlerzy rybackie T-wa „Delfin”: s/s „Deltra I” o pojemności 252 brt i 95 nrt, i s/s „Deltra II”—524 brt i 96 nrt (obydwa statki zbudowane w 1920 r. na Stoczni Nobis Werft w Rendsburgu), nadto 5 rybackich kutrów żaglowo-motorowych o łącznej pojemności 113 brt, w tym 4 kutry typu „MIR”, zbudowane na Stoczni Rybackiej w Gdyni.

W omawianym okresie eksploatowany tonaż handlowy zwiększył się o 2 nowo nabyte statki: s/s „Kromań” (ex „Agius Spiridon”)—2 700 brt, nabyty przez nowopowstałe przedsiębiorstwo armatorskie „Bałtycka Spółka Okrętowa”, oraz zakupiony przez nowopowstałe Przedsiębiorstwo Połowów Dalekomorskich „Ławica” parowy trawler rybacki „Ławica I” o pojemności 290 brt. Łącznie z nowobudującym się ługrem (ok. 250 brt) na Stoczni Gdynińskiej, dalekomorski tonaż rybacki wzrósł więc do 30 jednostek o tonażu, przekraczającym 6 000 brt, w tym 9 statków parowych o łącznej pojemności 2 788 brt, 5 motorowych—o łącznej pojemności 1 285 brt oraz 15 motoro-żagłowych o łącznej pojemności 1 694 brt. Godny podkreślenia jest fakt, że s/s „Ławica I” jest pierwszym rybackim statkiem dalekomorskim, posiadającym całkowicie załogę polską; statek ma być eksploatowany nie tylko przez sezon połowów śledziowych, lecz również przez pozostałą część roku przy połowie innych ryb morskich na wodach północnych, spełniać więc będzie doniosłą rolę pionierską w rybolówstwie dalekomorskim.

Liczba statków, pozostających w budowie (na dz. 31/III b. r. było w budowie 11 statków o łącznej pojemności ok. 31 975 DW) wzrosła na dz. 1/VII b. r. o dalsze 2 statki towarowe, zamówione przez Sp. Akc. „Żegluga Polska” na stoczni belgijskiej—John Cockerill w Seraing; zamówione statki (motorowce o pojemności 4 000 DW każdy) będą

obsługiwać linię regularną Gdynia—porty Lewantu. Nadto na Stoczni Rybackiej w Gdyni pozostaje w budowie 13 kutrów rybackich, w tym 2 o pojemności ok. 40 brt każdy.

L.

Z RYNKU FRACHTOWEGO. — Pierwsze dni II dekady bieżącego miesiąca wniosły pewne ożywienie na rynku frachtowym dzięki czemu dotychczasowa tendencja spadkowa została powstrzymana. Inna rzecz, że należy to przypisać raczej nieustępliwemu stanowisku armatorów, którzy bynajmniej nie są skłonni do zawierania kontraktów na późniejsze terminy sierpień-wrzesień po stawkach minimalnych, jak również do jakichkolwiek ustępstw w tym zakresie w obrotach niekontrolowanych. Z tych względów wspomniane ożywienie ma, jak się zdaje, charakter pozorny, wywołany m. in. zapotrzebowaniem kilku statków pod ładunki zboża z portów Golfu i z portów na rzece Św. Wawrzyńca.

W Argentynie również zafrachtowano kilka statków pod zboże z załadunkiem na sierpień-wrzesień, przy czym z wyżej wymienionych względów szereg ofert nie znalazło pokrycia.

W portach Dalekiego Wschodu panuje nadal dotychczasowy spokój i poza paroma kontraktami na transporty rudy cynkowej z Australii do Anglii oraz rudy manganowej z Indji transakcje ograniczają się do obsługi obrotów lokalnych. Zasluguje na odnotowanie, że zakontraktowany 7 000-tonowy statek pod transport rudy manganowej z Vizagapatam (Indie — powyżej Cocanada) do Middlesbrough po sh 19/- za tonę może być skierowany do Birkenhead lub Gdyni przy stawce sh 18/6 bez kosztów wyładunku.

Z morza Śródziemnego i Czarne ożywione są transporty rudy. Kontraktowane tam są nadal statki na przewóz tych ładunków do różnych portów angielskich i zachodnio-europejskich.

W portach morza Północnego i Bałtyckiego utrzymuje się w dalszym ciągu mocna tendencja na tonaż przy niedostatecznej ilości statków. Wprawdzie na wody Bałtyku kieruje się ostatnio dość dużo statków z ładunkami rudy i złomu, to jednak są one przeważnie już zakontraktowane przez fińskich i szwedzkich załadowców drzewa. Obok rudy i złomu, kierowanych przeważnie do portów polskich, liczne są ładunki fosfatów, a nawet zboża do różnych portów niemieckich na Bałtyku. W związku z tym przewiduje się, że wkrótce nastąpi odprężenie w zakresie braku tonażu, odczuwanego tu od szeregu tygodni.

Tymczasem jednak pokrycie zapotrzebowania na tonaż w niektórych relacjach i rozmiarach napotyka jeszcze na pewne trudności, toteż stawki frachtowe utrzymują się na ogół na wysokim poziomie.

Z Gdyni/Gdańska notowano: węgiel 2/3 000 ton do Helsingforsu po sh 5/6, do Sztokholmu po sh 5/7, do Oslo, Amsterdamu po sh 6/-, do Antwerpii po sh 5/1½, do Rouen sh 7/6, do Bordeaux sh 8/4½, do Aleksandrii sh 12/-, zboże do Belgii sh 7/-, cukier do Le Havre sh 11/-+12/-, do Dundee sh 9/-, drzewo ok. 300 stds do Londynu sh 33/-, ok. 500 stds do Preston sh 44/-.

KRONIKA TYGODNIOWA

PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ

USTAWY:

Znoszenie ordynacji rodowych — ust. z dn. 13/VII 1939 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 63/1939, poz. 417).

Porozumienia kartelowe — ust. z dn. 13/VII 1939 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 63/1939, poz. 418).

Nadzór nad niektórymi środkami żywienia zwierząt — ust. z dn. 13/VII 1939 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 63/1939, poz. 419).

ROZPORZĄDZENIA MINISTRÓW:

Dozór nad wyrobem i obiegiem tłuszczów i olejów jadalnych na obszarze woj. śląskiego — rozporz. Ministra Opieki Społecznej z dn. 30/VI 1939 r., wyd. w poroz. z Ministrami: Spraw Zagranicznych, Skarbu, Rolnictwa i Ref. Roln. oraz Przemysłu i Handlu („Dz. Ust. R. P.” Nr 63/1939, poz. 420).

Barwienie artykułów żywności i przedmiotów użytku na obszarze woj. śląskiego — rozporz. Ministra Opieki Społecznej z dn. 30/VI 1939 r., wyd. w poroz. z Ministrem Przemysłu i Handlu („Dz. Ust. R. P.” Nr 63/1939, poz. 421).

Konserwowanie artykułów żywności na obszarze woj. śląskiego — rozporz. Ministra Opieki Społecznej z dn. 30/VI 1939 r., wyd. w poroz. z Ministrem Przemysłu i Handlu („Dz. Ust. R. P.” Nr 63/1939, poz. 422).

Barwienie lodu sztucznego na obszarze woj. śląskiego — rozporz. Ministra Opieki Społecznej z dn. 30/VI 1939 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 63/1939, poz. 432).

Dozór nad mlekiem i jego przetworami na obszarze woj. śląskiego — rozporz. Ministra Opieki Społecznej z dn. 30/VI 1939 r., wyd. w poroz. z Ministrami: Rolnictwa i Ref. Roln. oraz Przemysłu i Handlu („Dz. Ust. R. P.” Nr 63/1939, poz. 424).

Zniżki celne i zwolnienia od cła — rozporz. Ministra Skarbu z dn. 13/VII 1939 r., wyd. w poroz. z Ministrami: Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Ref. Roln. („Dz. Ust. R. P.” Nr 63/1939, poz. 426).

OŚWIADCZENIE RZĄDOWE:

Ratyfikacja i wejście w życie porozumienia polsko-japońskiego w sprawie niższych celnych na pewne towary japońskie — oświadcz. z dn. 7/VII 1939 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 63/1939, poz. 427).

TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓLKACH AKCYJNYCH

25 lipca:

— Zakł. „Mücke-Melder”, S. A. — o g. 10 w lok. S-ki we Frysztacie.

31 lipca:

— „Pomorskie Zakł. Ceramiczne”, S. A. — o g. 19 w lok. Biura Sprzedaży w W-wie, Wiejska 12.

2 sierpnia:

— „Kawencz. Zakł. Ceg. K. Granzowa”, S. A. — o g. 18 w lok. S-ki w W-wie, 6 Sierpnia 22.

3 sierpnia:

— „Ferrum”, S. A. — o g. 11 w lok. S-ki w Katowicach II.

4 sierpnia:

— „Śląsko-Szwajc. S-ka Drzewna”, S. A. — o g. 14 w kanc. Not. J. Siennickiego w W-wie, Kapucyńska 6.

5 sierpnia:

— Fabr. Płyn. Kwasu Węgl. „Fluid”, S. A. — o g. 17 w kanc. Not. L. Gostyńskiego w W-wie, Miodowa 7.

7 sierpnia:

— Przem. Drzewn. „Maksymilian Jakubowicz”, S. A. — o g. 19 w lok. S-ki w Łodzi, Żeromskiego 90/92.

— T-wo Bud. „Inż. K. Stronczyński, R. Czarnota-Bojarski i S-ka”, S. A. — o g. 13 w kanc. Not. J. Siennickiego w W-wie, Kapucyńska 6.

8 sierpnia:

— „Cegła”, S. A. — o g. 12 w lok. S-ki w Grębocinie, pow. toruńskiego.

12 sierpnia:

— „Henryka Francka Synowie” Fabr. Środków Kawowych, S. A. — o g. 15½ w lok. S-ki w Skawinie.

SKARBOWOŚĆ I FINANSE

PODATKI I OPŁATY

ULGOWE ŚWIADECTWA PRZEMYSŁOWE NA ROK 1939 W ZWIĄZKU Z AKCJĄ ZWALCZANIA BEZROBOCIA. — Ministerstwo Skarbu — na podstawie art. 39 ustawy o podatku przemysłowym i art. 15 ust. 11 ustawy o podatku obrotowym — zarządziło, co następuje:

Wszelkiego rodzaju przedsiębiorstwa handlowe i przemysłowe, co do których wysokość należności podatkowej w zakresie świadectw przemysłowych ustala się w zależności od liczby zatrudnionych pracowników (robotników), a które w okresie 1/VII—31/XII 1939 r. powiększą liczbę zatrudnionych pracowników (robotników) ponad najwyższą normę, przewidzianą w taryfie świadectw przemysłowych, względnie w okólniku z dn. 26/XI 1937 r. L. D. V 39640/4/37 — zwolnione będą od obowiązku dopłaty do przewidzianej w ustawie o państwowym podatku przemysłowym ceny świadectw przemysłowych wyższej kategorii.

Ulgą powyższa dotyczy tych przedsiębiorstw, które w dn. 30/VI b. r. posiadały właściwe świadectwa przemysłowe na rok 1939, tj. odpowiadające przepisom ustawy o państwowym podatku przemysłowym oraz postanowieniom wymienionego wyżej okólnika i indywidualnym postanowieniom władz skarbowych w zakresie ulgowych świadectw przemysłowych na rok 1939.

PIENIĄDZ I KREDYT

NOWE WARUNKI SPŁATY NALEŻNOŚCI, OBJĘTYCH UKŁADAMI W TRYBIE BANKU AKCEPTACYJNEGO — p. str. 1078.

RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH

GIEŁDA WARSZAWSKA

za okres od 10 do 14 lipca 1939 r.

Wzmocnienie nastroju, jakie ujawniło się na rynku dewiz w okresie poprzedzającym — utrzymywało się nadal. Przy obrotach ograniczonych — zyski kursowe (w zł na 100 jednostkach walutowych) kształtowały się następująco: franki francuskie 0-01, floreny holenderskie 0-40, korony szwedzkie 0-05, korony duńskie 0-10 oraz korony norweskie 0-15; poza tym dolary telegraficzne zyskały zł 0'00³/₈ na \$ 1, a funty szterlingi — zł 0'01 na £ 1. Natomiast belgi straciły zł 0'10 na 100 belgach.

	Wartość nominalna (waluta)	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Ostatni kurs w tygodniu
Dolary St. Zjedn.	\$ 1	—	—	—
„ „ „ telegr.	\$ 1	5·32 ³ / ₈	5·32 ¹ / ₄	5·32 ⁵ / ₈
Funty szterlingi	£ 1	24·93	24·91	24·93
Franki francuskie	100 fr.	14·12	14·10	14·12
Franki szwajcarskie	100 fr.	120·15	120·09	120·10
Belgi	100 belg.	90·55	90·50	90·50
Marki niemieckie	100 RM	—	—	—
Korony czesko-słow.	100 K	—	—	—
Liry włoskie	100 lir.	—	—	—
Floreny holenderskie	100 fl.	283·20	282·60	283·10
Guldeny gdańskie	100 guld.	—	—	100·00

Korony szwedzkie	100 kor.	128'55	128'35	128'50
Korony duńskie	100 kor.	111'35	111'25	111'35
Korony norweskie	100 kor.			125'30

Poniższe zestawienie przedstawia kształtowanie się obrotów dewizami na giełdzie warszawskiej w maju i czerwcu b. r.:

	M a j		C z e r w i e c	
	ilość trans-akcyj	na kwotę (tys. zł)	ilość trans-akcyj	na kwotę (tys. zł)
Ogółem	616	27 742	585	22 911
w tym:				
dolary Stanów Zjedn.	85	6 718	68	5 738
funtów szterlingi	123	10 076	117	9 236
franki francuskie	85	3 783	77	3 060
franki szwajcarskie	41	288	48	349
belgi	96	1 487	80	1 648
marki niemieckie	—	—	—	—
korony czesko-słowackie	—	—	—	—
liry włoskie	—	—	—	—
floreń holenderskie	67	1 418	78	1 276
guldeny gdańskie	—	—	—	—
korony szwedzkie	57	3 192	49	1 094
korony duńskie	21	125	26	169
korony norweskie	21	211	17	94
inne dewizy	20	444	25	247

W czerwcu w stosunku do maja liczba zawartych transakcyj dewizami spadła o ok. 5%, a ponieważ obroty spadły znacznie silniej, gdyż o ok. 18%—więc przeciętna wartość transakcji stosunkowo poważnie zmalała. Jeśli chodzi o udział obrotów poszczególnymi dewizami w obrotach ogólnych—to spadł jedynie udział obrotów frankami francuskimi (minimalnie) i koronami szwedzkimi (znacznie poważniej). Pierwsze miejsce przypadło, jak zwykle, funtom szterlingom, którymi obroty stanowiły 40·3% obrotów ogólnych (w maju—36·3%), drugie—dolarom (25·0%—wobec 24·2%), trzecie—frankom francuskim (13·4%—wobec 13·6%), czwarte—belgom (7·2%—wobec 5·4%), piąte—floreń holenderskim itd.

Na rynku papierów lokacyjnych państwowych panował nastrój mocny; w szczególności, pożyczki premiowe, które od dłuższego czasu notowały stale zwyżkę kursów—obecnie poprawiły częściowo swe notowania. I tak więc, sztuki I emisji 3% Poż. Inwestycyjnej zyskały zł 2·50, serie teje emisji—zł 1·50, a druga z premiówek—4% Poż. Dolarowa—zwyżkowała o zł 0·50. Wśród pozostałych pożyczek—jedynie 4½% Poż. Wewnętrzna zmieniła swój kurs, zwyżkując o 0·75% nom.

Również i na rynku papierów lokacyjnych prywatnych tendencja znacznie się wzmocniła; przy obrotach podwyższonych—niemal wszystkie papiery odnotowały zysk, mianowicie w następującej wysokości (w %—ach nominalu): 4½% L. Z. Tow. Kred. Ziemińskiego w Warszawie 2·75, 5% L. Z. Tow. Kred. m. Warszawy z 1925 r. 1·75, 5% L. Z. Tow. Kred. m. Łodzi z 1933 r. 2·00 oraz z 1938 r. 0·50, 5% L. Z. Tow. Kred. m. Częstochowy z 1933 r. 0·50, 5% L. Z. Tow. Kred. m. Lublina z 1933 r. 2·00 oraz 5% L. Z. Tow. Kred. m. Radomia z 1933 r. 1·00.

Papier państwowy	Wartość nominalna (waluta)	Kurs naj-wyższy		Ostatni kurs w ty-godniu
		w zł	za sztukę	
3% Pożyczka Premiowa Inwestycyjna				
I emisja	szutki	zł w zł. 100	78'00	76'00
„ „	serie	„ „ „ „	80'00	79'00
II „	szutki	„ „ „ „	77'00	74'38
„ „	serie	„ „ „ „	„	79'50
4% Pożyczka Premiowa Dolarowa	\$ ¹⁾		39'75	39'25
			w % % nominalu	
4% Pożyczka Konsolidacyjna	zł w zł.	61'50	61'00	61'00
		-60'50 ^{a)}	-60'50 ^{a)}	-61'00 ^{a)}
		-60'50 ^{a)}	-60'50 ^{a)}	-61'00 ^{a)}
4½% „ Wewnętrzna	zł	60'75	60'00	60'50
			-60'75	
5% „ Konwersyjna	zł	65'00	65'00	65'00
		-62'00 ^{a)}	-62'00 ^{a)}	-62'00 ^{a)}
		-63'00 ^{a)}	-63'00 ^{a)}	-60'00 ^{a)}

¹⁾ \$ 5 = zł 44'57.

^{a)} Dotyczy odcinków po 100.

^{b)} Dotyczy drobnych odcinków.

5% Pożyczka Konwers. Kol.	zł	61'00	61'00	61'00
		59'00 ¹⁾	-59'00 ¹⁾	-59'00 ¹⁾

Listy zastawne i obligacje banków

5½% L. Z. Państw. Banku Ro'n.	zł w zł.	1927	81'00	81'00	81'00
5½% „ „ „ „	zł w zł.	1924	81'00	81'00	81'00
5½% L. Z. Banku Gosp. Kraj.	zł w zł.	1927	81'00	81'00	81'00
5½% „ „ „ „	zł w zł.	1924	81'00	81'00	81'00
5½% Obl. Kom. B. Gosp. Kraj.	zł w zł.	1927	81'00	81'00	81'00
5½% Obl. Kom. B. Gosp. Kraj.	zł w zł.	1924	81'00	81'00	81'00
5½% „ „ „ „	zł w zł.	1927	81'00	81'00	81'00
5% Obl. B. Gosp. Kraj.	zł		97'00	97'00	97'00

Listy zastawne i obligacje towarzystw kredytowych

4½% L. Z. Tow. Kred. Ziemińskiego w Warszawie	zł	58'25	56'00	57'50
				-58'25
				-58'00
5% L. Z. Tow. Kred. m. Warszawy z 1925 r.	zł	71'50	70'50	71'50
				-71'00
				-75'25
5% L. Z. Tow. Kred. m. Warszawy z 1933 r.	zł	65'50	64'00	64'50
				-65'00 ¹⁾
5% L. Z. Tow. Kred. m. Warszawy z 1936 r.	zł	65'00	63'50	63'50
5% L. Z. Tow. Kred. m. Łodzi z 1933 r.	zł	59'50	58'75	59'00
				-58'75
5% L. Z. Tow. Kred. m. Łodzi z 1938 r.	zł	„	„	57'00
5% L. Z. Tow. Kred. m. Częstochowy z 1933 r.	zł	„	„	56'00
5% L. Z. Tow. Kred. m. Lublina z 1933 r.	zł	„	„	56'00
5% L. Z. Tow. Kred. m. Piotrkowa z 1933 r.	zł	„	„	54'50
5% L. Z. Tow. Kred. m. Radomia z 1933 r.	zł	„	„	56'00

Obligacje miast

VI 6% Poż. Konwers. m. Warszawy	zł	70'00	69'00	71'00
		-70'00 ¹⁾	-67'50 ¹⁾	-70'00 ¹⁾
VIII i IX 6% „ „ „ „	zł	„	„	66'50

Poniżej zestawione są obroty na giełdzie warszawskiej papierami procentowymi, państwowymi i prywatnymi w maju i czerwcu b. r.:

	M a j		C z e r w i e c	
	ilość trans-akcyj	na kwotę (tys. zł)	ilość trans-akcyj	na kwotę (tys. zł)
Papiery państwowe	1 928	6 229	1 695	6 123
w tym:				
pożyczki państwowe	1 737	5 903	1 502	5 809
listy zastawne i obligacje banków państwowych	191	326	193	314
Papiery prywatne	836	1 894	843	1 868
w tym:				
listy zastawne Tow. Kred. Przem. Polskiego	7	28	8	20
listy zastawne tow. kred. ziemskich	332	812	269	660
listy zastawne tow. kred. miejskich	457	985	526	1 117
obligacje miast	40	69	40	71
różne	—	—	—	—
Ogółem: 276+	8 123	2 538	7 991	

Jak widać z powyższego zestawienia, w czerwcu w stosunku do maja obroty papierami procentowymi państwowymi i prywatnymi nieznacznie spadły, gdyż o ok. 2%; ponieważ jednocześnie liczba zawartych transakcyj zmniejszyła się o ok. 8%—przeto przeciętna wartość transakcji minimalnie wzrosła. Udział obrotów papierami państwowymi w obrotach ogólnych utrzymał się w czerwcu w stosunku do maja niemal na identycznym poziomie (77%—wobec 76·7%), gdy jednocześnie udział liczby transakcyj spadł z 69·8% na 67%.

¹⁾ Dotyczy drobnych odcinków.

**POŻYCZKI POLSKIE
NA GIEŁDACH ZAGRANICZNYCH¹⁾**

(maksimum — minimum — ultimo; w nawiasach — obroty)

	19 ÷ 24/VI	26/VI ÷ 1/VII	3 ÷ 8/VII
New York			
6% dolarowa			
1920	41—41—41 (2 000)	41½—41—41 (3 000)	41½—41—41½ (2 000)
4½% dolarowa			
skonw. 1920	bez obrotów	34½—33¼— 33¼ (17 000)	33¼—33¼— —33¼ (2 000)
5% Dillon			
1925	46½—46½—46½ (2 000)	bez obrotów	46½—46½— 46½ (3 000)
4½% dolarowa			
skonw. 1925	41—39½—39½ (9 000)	35—34½—34½ (19 000)	37—36¼—36¼ (8 000)
7% stabiliz.			
1927	45—45—45 (1 000)	45½—43½—44	43¼—43¼— —43¼ (1 000)
4½% stabiliz.			
skonw. 1927	38—37¼—38 (4 000)	39—37¼—37¼ (11 000)	37—37—37 (2 000)
7% Warszawy			
1928	30½—30½— 30½ (1 000)	29½—27—27 (5 000)	bez obrotów

4½% Warszawy			
skonw. 1928	24¼—24—24 (5 000)	24—20—20 (12 000)	20—20—20 (1 000)
7% Śląska			
1928	b e z o b r o t ó w		
4½% Śląska			
skonw. 1928	bez obrotów	227/8—20—20 (10 000)	bez obrotów
London			
4½% stabiliz.			
1927	—	47'24—46'87— —17'12	46'97—45'72— —45'97
Zurych			
4½% stabiliz.			
1927	—	—	—
Paryż ¹⁾			
7% stabiliz.			
1927	—	—	28'60—27'60
4½% stabiliz.			
skonw. 1927	—	—	26'82—26'27
Mediolan			
7% włoska			
1924	80'75—79'15— —79'15 (525)	77'84—74'44— —74'84 (250)	73'08—72'68 —72'68 (775)

PRZEGLĄD ZAGRANICZNY

GOSPODARSTWO NIEMIEC W I POŁOWIE 1939 R.

JEŻELI w końcu ub. r. mogliśmy twierdzić, że wszystkie możliwości produkcyjne w Niemczech (z wyjątkiem większości przemysłów konsumpcyjnych) są już wyczerpane—to dziś musimy skonstatować, że w tych możliwościach były przecież jakieś rezerwy elastyczności, oraz że wyzyskanie zdolności produkcyjnej zakładów przemysłowych nie wyklucza pracy tych zakładów także i ponad granicę tego, co nazywamy pełnym wyzyskaniem. Mimo bowiem pełnego wyzyskania potencjału pracy i przedsiębiorstw, Niemcy potrafiły w ostatnim półroczu znowu wzmoczyć swoją produkcję—i to znacznie. Oczywiście, ten rozwój ich gospodarstwa nie ma charakteru ekonomicznego, w sensie ogólnie rozumianym, ale jest to polityka, posługująca się dla swych celów także działalnością gospodarczą. Ale niemniej rezultaty, osiągnięte na polu gospodarczym, są podziwu godne.

Produkcja przemysłowa w I kwart. b. r. wzrosła o 10·1% w porównaniu z I kwart. ub. r. i przewyższa obecnie o 32·7% produkcję z 1928 r. Liczba zatrudnionych podniosła się w okresie roku z 7·22 miln. do 7·74 miln. Główny ciężar tego wzrostu leżał, jak i dotychczas, w inwestycjach publicznych. Wskaźnik produkcji inwestycyjnej z 40·6 w marcu 1933 r. wzrósł do 146·6 w marcu b. r., tj. o 261%, podczas gdy wskaźnik produkcji na cele konsumpcyjne podniósł się tylko z 74·6 do 118·0, tj. o 58%. Ogólna wartość inwestycji w 1938 r. wyniosła RM 19 mild., z czego RM 12 mild. przypadało na budownictwo, a reszta—na zakupno maszyn (4·7 mild.), samochodów, urządzeń elektrotechnicznych itd. W b. r. da się skonstatować dalszy wzrost inwestycji, chociaż hamowany pełnym wyzyskaniem budownictwa. Wysiłki w tym kierunku w ostatnich dwóch latach

są jednak skierowane przede wszystkim ku wzmocnieniu militarnemu Państwa, oraz podtrzymaniu eksportu. Natomiast inne cele, jak np. budownictwo mieszkaniowe, muszą i nadal pozostawać na drugim planie. Faktem jest, że w I kwart. b. r. w porównaniu z I kwart. ub. r. ilość rozpoczętych budów spadła o 4·1%, ilość zaś pozwoleń na budowy—o 14%. Budownictwo przemysłowe (w przemysłach dóbr dla produkcji i w elektrycznym) wykazuje nadal ożywienie w wyniku działania planu 4-letniego. Wszystko jednak przewyższa budownictwo publiczne, które po prostu nie może nadążyć wymaganiom, stawianym mu przez władze. Mianowany niedawno, dla jednolitego ujęcia całego budownictwa, Komisarz Rzeszy uważa za konieczne podniesienie wydajności budownictwa (np. produkcji cementu z 15 miln. t do 18 ÷ 19 miln. t w okresie roku), wzmoczenie zastoso-
wania maszyn, standaryzację domów mieszkalnych, zmniejszenie typów narzędzi budowlanych, oszczędności w materiale itp. W kwietniu b. r. materiały budowlane, jak: żelazo, drzewo i cement—są przydzielane i bez przydziału kontyngentu nie można rozpocząć żadnej budowy.

Produkcja żelaza i stali surowej podniosła się w ub. r. o 12 wzgl. 13%. Zaopatrzenie w rudę polepszyło się po objęciu protektoratu nad Czechami i Morawami, mimo to jednak muszą Niemcy importować przeszło połowę swego obecnego zapotrzebowania rudy żelaznej.

Produkcja prądu elektrycznego osiągnęła w 1938 r. poziom (55 mild. kWg.) prawie podwójnie wyższy niż w 1929 r., w bież. roku zaś podniosła się o dalszych ok. kilkanaście procent. Natomiast kopalnictwo węglowe tak dalece wy-

¹⁾ Kursy — w %-ach nominalu; obroty — w jednostkach walutowych danego kraju (w Mediolanie — w tysiącach).

¹⁾ Notowania w stosunku do parytetu pożyczki w guldenach.

zyskało swoją wydajność, że wydobycie w ub. r. było zaledwie o 0·9% większe od 1937 r., pierwsze zaś miesiące b. r. przyniosły już lekki spadek. Zarządzone w marcu b. r. przedłużenie czasu pracy z 8 do 8³/₄ godz. ma przynieść wzrost wydajności na robotnikozmianę o 7÷8%. Wywóz węgla, osiągnąwszy swe maksimum w 1937 r., odtąd stale spada. Podniesienie wydobycia węgla staje się konieczne nie tylko ze względu na konieczność utrzymania eksportu, ale także z uwagi na wzmogone zapotrzebowanie węgla jako surowca dla produkcji namiastek w ramach planu 4-letniego. Wydobycie ropy naftowej stale wzrasta, pomimo to zapotrzebowanie olejów mineralnych jest ogromne i wartość nadwyżki importowej w ub. r. wyniosła RM 251 miln.

Produkcja maszyn, która wzrosła z RM 1·4 mild. w 1932 r. do RM 5·5 mild. w 1938 r., ma w b. r. zamówienia prawie o 40% większe i dlatego przedłużyła czas pracy. Ponadto zaś musiano również ustanowić dla niej Komisarza Rzeszy. Zadania, jakie zostały przemysłowi maszynowemu wytyczone na najbliższy czas, są następujące: przyśpieszone rozbudowanie produkcji obrabiarek, a przez to podniesienie wydajności tego przemysłu o 35% do 1940 r. i skrócenie terminów dostaw; potrojenie produkcji lokomotyw; wzrost produkcji maszyn budowlanych i rolniczych.

Wytwórczość przemysłowych dóbr spożycia stała dotychczas znacznie w tyle w porównaniu z produkcją dóbr dla produkcji. Jednak wzrost dochodów z pracy musiał i tu wywołać pewne ożywienie, umożliwiające przez wzmogoną produkcję krajowych surowców. W I kwart. b. r. wskaźnik produkcji dóbr konsumpcyjnych przewyższył o 10% poziom z ub. r. i wyniósł 116·1 (1928 r. = 100), przy czym wytwórczość dóbr zapotrzebowania elastycznego (meble i inny sprzęt domowy, aparaty radiowe, towary luksusowe) wzrosła bardziej, niż sztywnego (żywność i używki). Produkcja włókiennicza wzrosła w b. r. bardzo mało (2·5%)—skutkiem trudności surowcowych. Udział krajowych surowców włókienniczych w zaopatrzeniu przemysłu podniósł się z 5·5% w 1933 r. do 26·3% w 1938 r., po wliczeniu zaś regeneratów—do 32·4%. Mimo to kwestia surowcowa pozostaje tu nadal trudnym problemem, czego wyrazem są nowe zakazy zastosowywania bawełny w produkcji materiałów damskich, meblowych, firanek itp., obowiązujące od dn. 1/VII b. r.

Rolnictwo niemieckie musi coraz to zwiększać swoje wysiłki pod naciskiem—z jednej strony—zwiększonego popytu, wywołanego wzrostem zatrudnienia i dochodu społecznego, a z drugiej strony uszczuplania powierzchni uprawnej, zabieranej na inne cele. Po utracie paruset tysięcy ha na autostrady, musiało rolnictwo w latach 1937/38 poświęcić 200 tys. ha, tj. powierzchnię, wystarczającą do żywienia 360 tys. ludzi—na nowe fabryki, place ćwiczeń wojskowych, lotniska, fortyfikacje i dalsze autostrady. Poza tym brak ludzi coraz dotkliwiej dawał się we znaki.

Pomimo że udział krajowego rolnictwa w aprowizacji ludności podniósł się w 1932 r. z 75% do 83% w ub. r., to jednak braki, w razie niedopisania zbiorów, bywają bardzo przykre. I tak, w bież. roku gospodarczym wprawdzie zbiór zbóż chlebowych był rekordowy, a ziemniaków i buraków wcale dobry—to jednak niedopisanie zbiorów owoców i jarzyn

dało się niemiło we znaki. Zapasy niemieckie zbóż chlebowych wzrosły w ostatnim roku—dzięki świetnym żniwom i dużym importom—z 4·3 do 10·1 miln. ton. Wynosi to ok. ³/₄ przeciętnego zbioru rocznego. Przewidywania zbiorów na b. r. są dużo słabsze.

Ostatni spis pogłowia (ze stycznia b. r.) wykazał spadek ilości bydła o 2·9% od ostatniego roku, a szczególnie niepomysłny spadek ilości krów mlecznych młodych o 8·7%, co jest następstwem pryszczycy, dziś już prawie zupełnie wytepionej, ale także i braku dojkarek, któremu trudno zaradzić. Pogłowiu nierogaczyny poprawiło się w marcu b. r., zwłaszcza w kategorii prosiąt i macior prośnych (+ 14%), co pozwala spodziewać się rychłego i wydajnego wzrostu produkcji mięsa i tłuszczu wieprzowego—wzrostu tym bardziej pożądanego, że w maju b. r. zarządzono skontyngentowanie uboju bydła na 85%, a w czerwcu—na 70% stanu dotychczasowego. Wzrostowi pogłowia nierogaczyny muszą położyć granicę: brak środków pastewnych i brak ludzi do prowadzenia hodowli. Produkcja mleka i masła spadła nieco—głównie skutkiem pryszczycy, co wywołało wzmogienie importu masła. Na ogół tłuszcze krajowe pokryły w 1938 r. 56% zapotrzebowania ludności—wobec 48% w 1933 r.; do „krajowych” należy zaliczyć także tłuszcze wielorybi, którego w 1938/39 r. dostarczyła 86 tys. t flota o pojemności 102 350 brt. Import tłuszczów w ub. r. kosztował RM 384·3 miln., w b. r. zapowiada się mniej. Konsumcja mięsa ciągle rośnie, głównie skutkiem stosunkowego zwiększania się starszych roczników ludności, i wzrosła w ostatnim roku z 55·9 kg do 57·7 kg na głowę rocznie, powodując konieczność importu.

Nie ulega kwestii, że rolnictwo w Niemczech zarabia stosunkowo mniej niż inne gałęzie produkcji. Instytut Badania Koniunktur oblicza jego deficyt roczny z tego tytułu na RM 4·3 mild. Można by ten brak usunąć przez wzmogienie produkcji rolniczej, ale temu stoi na przeszkodzie brak ludzi, można by obniżyć jego koszty produkcji przez racjonalizację i zwiększoną maszynizację, ale tutaj rezultaty mogą być tylko niewielkie, można by, wreszcie, próbować wyżki cen produktów rolnych, lecz ten ostatni środek kryje w sobie duże niebezpieczeństwo. By pokryć deficyt 4-miliardowy, trzeba by ceny podnieść o 40%, gdyby zaś nawet absolutne marże handlowe zostały niezmienione aż do ostatniego konsumenta, to przecież wyżka cen artykułów rolnych w detalu wyniosłaby 30%, co wywołałoby ok. 15%-owy wzrost kosztów utrzymania najszerszych warstw społeczeństwa. Żaden więc z tych sposobów sam jeden nie daje się, trzeba je wszystkie razem kombinować, dostarczać taniego kapitału na inwestycje, obniżać różne elementy kosztów produkcji, a czasem także podnosić niektóre ceny (jak w czerwcu b. r. cenę jaj). Ucieczka ze wsi, mimo ogromnych wysiłków rządów hitlerowskich, uszczupliła jednak zapas sił roboczych rolnictwa w latach 1933÷38 o 750÷800 tys. ludzi. Ostatnio, przy forsowaniu inwestycji wojskowych, była ona niezwykle wysoka. Do jej opamowania ma dopomóc nowe rozporządzenie z lutego b. r. o zmianie miejsca pracy.

Zatrudnienie osiągnęło w Niemczech w maju b. r. ponownie poziom rekordowy. Z końcem maja b. r. było 21 640 tys. zatrudnionych zawodowo, tj. o 1¹/₄ miln. więcej niż przed rokiem. Na tę podwyżkę

składają się w 23% bezrobotni, których na koniec kwietnia ub. r. było 329 tys., poza tym zaś osoby, które dotychczas nie były czynne ani jako robotnicy, ani jako funkcjonariusze. Prawie połowę nadwyżki, bo 600 tys. osób, stanowią kobiety, spora liczba nowozatrudnionych przywędrowała z nowych terytoriów Rzeszy. Zapotrzebowanie rąk do pracy jest tak wielkie, że Rząd nie wahał się zlikwidować wielu samoistnych warsztatów produkcji; ok. 100 tys. rzemieślników straciło w ten sposób swoją samodzielność, teraz się mówi o likwidowaniu przerostów handlu detalicznego i szacuje się liczbę osób, które dzięki temu będzie można uzyskać, na 1/2 miln. O bezrobociu w Starej Rzeszy nie ma już mowy—zamiast bezrobotnych liczy się wolne miejsca, których na 70 tys. bezrobotnych zgłoszono 631 tys. (w maju b. r.). Najdotkliwiej zaznacza się brak rąk do pracy w rolnictwie, gdzie było 170 tys. wolnych miejsc. Rząd próbuje temu zaradzić przez rozmaite rodzaje przymusowej służby rolnej oraz przydział zagranicznych robotników. Skutkiem silnego napięcia na rynku pracy czas pracy ma tendencję do wzrostu. Przeciętny dzienny czas pracy w przemyśle wynosił w kwietniu b. r. 7·90 godz. (w 1938 r.—7·85 godz., w 1932 r.—6·90 godz.). W b. Austrii, gdzie w styczniu 1938 r. bezrobocie wynosiło jeszcze 451 tys., w końcu maja b. r. spadło ono na 59 tys., z czego 25 tys. kobiet. W Sudetach bezrobocie spadło z 218 tys. w grudniu 1938 r. na 23 tys. w końcu maja b. r. W Protektoracie czesko-morawskim liczone w tym czasie zaledwie 26 tys. bezrobotnych.

Ciasnota na rynku pracy wywołała konieczność zarządzeń rządowych dla zapewnienia racjonalnego rozdziału materiału ludzkiego. Rozporządzeniem z dn. 22/IV 1939 r. rozszerzono obowiązek posiadania książki robotniczej na prawie wszystkich samodzielnych lub niesamodzielnych pracujących zawodowo, z wyjątkiem urzędników. Rozporządzenia z dn. 13/II i 10/III b. r. dają prawo Pełnomocnikowi Planu Czteroletniego, w szczególnie ważnych i niecierpiących zwłoki wypadkach, zaważać do pracy każdego mieszkańca terytorium Rzeszy, ponadto zaś wezwać przedsiębiorstwa prywatne lub publiczne do odstąpienia pracowników. Obok tego przewidziana jest możliwość rozwiązywania stosunków pracy oraz uzależnienia ich nawiązania od zezwolenia urzędów pracy. Te upoważnienia są wyraźnie oznaczane jako wyjątkowe i przejściowe.

Dochód z pracy wykazuje utrzymanie tendencji do wzrostu. W I kwart. b. r. wyniósł on RM 10·7 mild. (w 1938 r.—RM 9·8 mild.), tzn. poziom z 1929 r. (RM 43·0 mild.) został już zapewne przekroczony. Od ostatniej zimy przejął się prąd ku wyższym płac zarobkowych, nieuzasadniony wyższą wydajnością, a więc uważany za niepożądany. Przyznaje się oficjalnie, że „faktyczny rozwój płac i dochodów wymknął się chwilowo Państwu z rąk”. Podwyżkę płac równoległe z podniesieniem wydajności pracy, jak np. wspomniane już przedłużenie godzin pracy w górnictwie węglowym, ze znaczną podwyżką zapłaty za nadgodziny—uważa się natomiast za usprawiedliwioną.

Obroty handlu detalicznego wzrosły w 1938 r. o 10%, w b. r. już I kwartał wykazał wzrost o 16%, tj. 180% ponad poziom z I kwart. 1933 r. W porównaniu z 1932 r. wzrosła konsumpcja roczna na głowę w 1938 r. mięsa (bez tłuszczów) z 42·1 kg do 47·7 kg,

ryb morskich z 8·5 kg do 11·8 kg, mleka z 105 l do 110 l, masła z 7·5 do 8·7 kg, mąki pszennej z 44·6 do 51 kg, cukru z 20·2 do 24·4 kg, piwa z 51·4 do 70·2 l, cygar z 85 do 131 szt., przy czym jednak konsumpcja mleka, piwa i tłuszczów roślinnych była mniejsza niż w 1929 r.

Rynek towarowy niemiecki pozostaje pod ciągłym naciskiem wzmoczonego, skutkiem wzrostu zatrudnienia i dochodu społecznego, popytu na dobra konsumpcyjne oraz—skutkiem państwowej działalności inwestycyjnej—wzmoczonego popytu na dobra produkcyjne. Te siły powodują wyższą cen, gdyż ograniczona podaż dóbr konsumpcyjnych i produkcyjnych nie może dotrzymać kroku wzrostowi zapotrzebowania. Rozmiary publicznych inwestycji są większe aniżeli oszczędności gospodarstwa oraz suma środków, ściągniętych na ten cel w formie danin publicznych—inaczej mówiąc, cała suma dodatkowych kredytów, emitowanych dla sfinansowania nadmiaru inwestycji dąży do wyrażenia się przez nominalną wyższą cen i płac, czemu usiłuje się we wszelki sposób przeszkodzić. Zadanie to stało się jeszcze ważniejsze i pilniejsze z chwilą, gdy Rząd stara się zaprowadzić zasadę finansowania inwestycji tylko z pożyczek i podatków, skutkiem czego ramy ekspansji produkcji byłyby, w zasadzie i konstytutywnie, zwężone. Hierarchia zadań inwestycyjnych zatem z jednej strony, a konieczność hamowania wyżek cen i płac z drugiej, zmuszają do racjonowania rozdziału dóbr konsumpcyjnych i produkcyjnych, przez co zarazem zdąża się do skierowania siły kupna ku akumulacji kapitału w drodze oszczędności. Dzięki tym zabiegom udaje się prądy wyżkowe nieźle opanować. W okresie rocznym (od kwietnia ub. r.) wskaźnik cen hurtowych wzrósł tylko o 0·7% (w tym produktów rolnych o 1·5%, kosztów budowlanych o 1·3%, spadły w cenie lekko: żelazo i towary kolonialne, silnie: metale kolorowe). Wskaźnik kosztów utrzymania podniósł się w tym samym czasie o 0·2% (w 1933 r. wyżka wynosi 9%).

Proces włączania nowonabytych terytoriów w system cen Starej Rzeszy nie jest jeszcze ukończony. W b. Austrii obniżenie cen, które skutkiem wysokiej waloryzacji szylinga były na ogół nadmierne, trwa dalej i według zapowiedzi Bürckla ma skończyć się do dn. 1/X b. r. W Sudetach proces ten poszedł gładziej, mimo wysokiej waloryzacji korony (K 1=RM 0·12), a to dlatego, że w chwili ich przejścia poziom cen tamtejszych leżał poniżej niemieckiego. W Czechach i Morawach, gdzie waloryzacja była niższa (K 1=RM 0·10), skutkiem wyższej cen, jaka nastąpiła od jesieni ub. r. do marca b. r., proces dostosowania cen nie napotyka na trudne problemy.

Handel z a g r a n i c z n y Niemiec stoi nadal pod naciskiem konieczności eksportu. Przyłączenie Austrii i Sudetów, mających silne zapotrzebowanie importu zagranicznych surowców (wełny, bawełny, żelaza, metali, kauczuku, olejów min. itd.) wzmogło jeszcze ten nacisk. Ogółem biorąc, zapotrzebowanie importu surowców, pomimo że nowe wytwórnie krajowych namiastek zaczęły już zasilać rynek, jest nadal bardzo wysokie. Konieczność utrzymania pełnego zatrudnienia fabryk, pracujących w znacznej części nad wykonaniem zamówień publicznych (w dużej mierze wojskowych), co możliwe jest tylko przy należytych zaopatrzeniu ich w surowiec, zmusza do forsowania eksportu wszelkimi możliwymi sposobami. Jeden

z podsekretarzy stanu podał w styczniu do wiadomości, że dewizy w wysokości RM 1 mild., które Niemcy nagromadziły w drodze wyjątkowej („auf Grund von Sonderaktionen”) zostały w latach 1937/38 wydatkowane dla „rozszerzenia podstawy żywnościowej Niemiec oraz do zapelnienia luki surowcowej w produkcji zbrojeniowej i w przygotowaniu rezultatów planu 4-letniego”. Takie wysiłki mogą być w Niemczech tylko zupełnie wyjątkowe i jednorazowe, toteż zrozumieć można prawie rozpaczliwą nutę w głosie Kanclerza Hitlera, kiedy w styczniu b. r. mówił o konieczności eksportu. Rok ubiegły przyniósł spadek wywozu z RM 5·79 mild. (w 1937 r.) na 5·26 mild., w czym się wyraźnie zaznaczyło pogorszenie koniunktury światowej. W I kwart. b. r. eksport spadł w stosunku do I kwart. ub. r. wartościowo o 5·8%, a to na skutek niżki cen wywozowych. Saldo handlowe Wielkich Niemiec, które w 1938 r. wyniosło RM 433 miln. deficytu, pogorszyło się w I kwart. b. r. z RM 57 miln. (I kwart. ub. r.) do RM 113 miln., dopiero kwiecień i maj przynadwyżki RM 35 wzgl. 47 miln.

Mimo słabnącego wywozu Niemcy nie były w stanie w ub. r. zredukować swego importu, który też wzrósł o RM 75 miln. do 5·45 mild. (ilościowo o 10%), dopiero w I kwart. b. r. obniżono wartość importu o 6÷8% (wobec równoczesnego silniejszego spadku cen, ilościowo wzrósł przywóz o 6%). Główny udział w przywozie do Niemiec mają i nadal artykuły żywnościowe, surowce i półfabrykaty dla przemysłu. W b. r. wzrósł w porównaniu z ub. r. import olejów mineralnych, materiałów pędnych i nasion oleistych, spadł znacznie import pszenicy (przywożonej w ub. r. pomimo rekordowych żniw, dla uzupełnienia rezerw wojskowych), kawy, kauczuku, bawełny, miedzi, rud żelaznych i złomu.

W repartycji geograficznej wywozu niemieckiego nastąpiły w b. r. wcale poważne przesunięcia. Jeśli odbiorców towarów niemieckich podzieli się na dwie grupy, mianowicie kraje rolniczo-surowcowe i kraje przemysłowe—to wywóz Niemiec do krajów pierwszej grupy wzrósł w I kwart. b. r. z RM 812 (1938 r.) do 818 miln., do krajów zaś drugiej grupy równocześnie spadł z RM 527 na 444 miln., tj. o 16%. W szczególności niemiecki wywóz do krajów Europy Północnej i Wschodniej wzrósł w I kwart. o 7·6%, w tym do Europy Południowo-Wschodniej o 17·3%. Silny spadek, bo o 24·4%, wykazuje eksport do Południowej i Środkowej Ameryki, w tym do Argentyny o 28·5%. Wywóz do Chin spadł o przeszło połowę, wywóz do Indyj Holenderskich o ćwierć. Wywóz do Stanów Zjedn., który już w ub. r. był bardzo ograniczony, musi teraz skurczyć się jeszcze znacznie pod wpływem 25%-owego cła dodatkowego, jakie rząd Stanów Zjedn. nałożył od dn. 23/IV b. r. na towary niemieckie.

Szczególną wagę—jak wiemy, nie tylko gospodarczą, ale także i polityczną—przykładają Niemcy do rozwoju swych stosunków handlowych z krajami Europy Południowo-Wschodniej. Istotnie, potrafiły one w ostatnich 5 latach potroić swoje obroty towarowe z tymi krajami. W 1938 r. udział krajów, wchodzących obecnie w skład Wielkiej Rzeszy, wyniósł w imporcie Jugosławii, Węgier, Rumunii, Bułgarii i Grecji razem 45·9% (w tym Bułgaria 57·8%, Grecja 31·9%) i w wywozie 46·6% (Bułgaria 63·4%, Rumunia 35·8%). Czynnikiem gospodarczym, wpływającym głównie na wzmożenie importów, jest wzrost zapotrzebowania Rzeszy

na surowce i artykuły żywnościowe. Dostawcy zaś Niemiec, korzystając z ich braku dewiz, zadowoleni są, że mogą swoje nadwyżki produkcyjne pozbyć, w drodze clearingu, po cenach znacznie lepszych, niż stojące pod naciskiem złej koniunktury ceny rynku światowego. W importach tych—72% przypada na środki żywności i tytoń, a 22% swego zapotrzebowania przywozowego w środkach żywności pokryły Niemcy w ub. r. w krajach południowo-wschodnich. Co się tyczy surowców dla przemysłu, to wiemy, że kraje te wielu tak ważnych, jak: wełna, bawełna, ruda żelazna, kauczuk itp. nie wytwarzają, trzeba ich zatem nadal szukać na rynkach zamorskich. Natomiast są tam produkowane, i to w wielkich ilościach, inne ważne surowce, jak: ropa naftowa, drzewo, miedź. Niemcy chętnie zagarnęłyby całą tę produkcję dla siebie, ale—nie licząc politycznych—stają temu na przeszkodzie względy natury gospodarczej. Kraje te potrzebują, na zapłacenie swoich importów i swoich długów, dewiz, których Niemcy nie są w stanie dostarczyć. Poza tym zaś w produkcję wspomnianych surowców jest w znacznej mierze zaangażowany zachodni kapitał, a ten woli dewizy niż handel z Niemcami. Wywóz niemiecki do tych krajów składa się w połowie z maszyn, towarów żelaznych, wyrobów elektrotechnicznych i samochodów, dalej z wyrobów chemicznych, włókienniczych i z węgla.

W dziedzinie finansowej rozpoczęły Niemcy z dniem 1/V b. r. nową erę. Jest to od 1933 r. czwarta z kolei faza rozwojowa. Pierwsza—lata 1933÷1935—zajmowała się likwidacją bezrobocia, opartą o działalność kredytową Banku Rzeszy. Druga, od 1935 r. do kwietnia 1938 r., charakteryzuje się gromadzeniem środków finansowych za pomocą rozszerzania krótkoterminowych kredytów Reichsbanku (weksle specjalne) oraz absorbowania szybko rosnącej akumulacji kapitału w drodze pożyczek i przez wzmagające się wpływy podatkowe. Trzecia faza, od kwietnia 1938 r. do kwietnia 1939 r., miała polegać na zaprzestaniu emisji kredytów dodatkowych, a ograniczeniu się do funduszy podatkowych i oszczędnościowych. W rzeczywistości jednak—pod naciskiem, idącym od strony polityki—poprzestano się na zmianie techniki rozszerzania kredytów (zamiast weksli specjalnych, tzw. Lieferschätze, tj. bony zaliczkowe na dostawy), obok tego wzmocniona działalność pożyczkowa. W czwartej wreszcie fazie, teraz rozpoczętej, znowu się zmienia technikę finansowania, bo zamiast zaliczek na dostawy zaprowadza się płacenie dostawców w drodze zaliczek na przyszłe wpływy podatkowe. Bardzo ważną jest rzeczą, że Rząd Rzeszy pozbył się już teraz złudzeń, które żywił na wiosnę 1938 r., jakoby zapotrzebowanie pieniężne Rzeszy można było pokrywać z podatków i pożyczek. Według poglądów, wyrażanych przez niemiecką prasę fachową (a zatem niewątpliwie akceptowanych przez Rząd), a zgadzających się na ogół z opinią nauki, rozszerzanie kredytów jest póty gospodarczo usprawiedliwione i nie grozi inflacją, póki istnieje jeszcze możliwość podniesienia produkcji dóbr—czy to przez wyzyskanie odłogiem leżących czynników produkcji, a więc przedsiębiorstw i siły roboczej, czy przez podniesienie ich wydajności. Granica ta została—zresztą nie bez pewnych rezerw elastyczności—osiągnięta w Starej Rzeszy już na wiosnę ub. r. Obecnie, dzięki przyłączeniu nowych terytoriów, posiadających duże, nie w pełni jeszcze wyzyskane rezerwy czynników produkcji, można było nawró-

cić w zastosowaniu do zadań, wiążących się z usprawnieniem gospodarczym tych terytoriów, do praktyki kredytów dodatkowych. Niemniej wspomniane już wyżej napięcia w dziedzinie płac i cen, stanowią ważne ostrzeżenie przeciw jakiegokolwiek przesadzie w emisji kredytów. Bony podatkowe, przewidywane przez nowy plan finansowy, nie mają na celu ekspansywnego rozszerzania gospodarki pieniężnej, ale tylko zapobieżeniem finansowym Rzeszy, jeszcze w tym roku i może w następnych przewyższającym te wpływy oraz oszczędności. Zaznaczono przy tym ze strony oficjalnej, że „bony podatkowe mają być wydawane tylko w tych rozmiarach, jakie odpowiadają możliwościom płynności gospodarstwa niemieckiego”.

Nowy plan wychodzi z założenia, że suma wpływów skarbowych, które od 1932/33 do 1938/39 wzrosły z RM 6·6 mld. do 17·7 mld., podniesie się jeszcze w bież. roku budżetowym do RM 22 mld. i na tym poziomie się utrzyma. Oszczędności, które dotychczas zasilają rynek kapitału i były stąd czerpane za pomocą 4½%-owych obligacji pożyczkowych i bonów skarbowych, dostarczyły do marca b. r. RM 17·5 mld., z czego RM 9 mld. przyszło z publicznych subskrypcyj, reszta—bezpośrednio z kas oszczędności, towarzystw asekuracyjnych i ostatnio z rezerw komunalnych. Odtąd bony skarbowe nie będą emitowane na wolnym rynku, długoterminowe pożyczki państwowe będą pokrywane bezpośrednio ze wspomnianych zbiornic oszczędności, fundusze zaś, gromadzone na wolnym rynku kapitałowym, pozostaną do dyspozycji prywatnych przedsiębiorstw, w ramach planu 4-letniego. Najciekawszą może reformą, nadającą piętno charakterystyczne nowemu planowi, jest zaprowadzenie—w miejsce dotychczasowych „Lieferschätze”—obok regularnych, bezprocentowych bonów skarbowych także nowych bonów podatkowych, będących zaliczką na przyszłe wpływy podatkowe. Są 2 zasadnicze typy tych bonów. Bony I typu, bezprocentowe, mogą być po 6÷7 miesiącach używane do opłacenia podatków lub cel, bony II typu, 4%-owe, 36÷37-miesięczne—przyjmowane są na te same cele z odpowiednią do stopy procentowej upłatą. Do wydawania bonów podatkowych upoważnione są, poza Skarbem Państwa, gminy, koleje i poczty państwowe, partia n.-s., oraz szereg przedsiębiorstw publicznych. Instytucje te nabywają te bony od Państwa za gotówkę i mogą płacić nimi 40% należności za rzeczowe świadczenia przedsiębiorców przemysłowych (resztę—w gotówce). Dla możliwie długiego związania środków płynnych gospodarstwa przemysłowego są bony skarbowe wypożyczone w szczególne właściwości, do których także należy upoważnienie do używania w pewnych warunkach bonów typu I do wzmoczonych odpisów na amortyzację (z czego—oszczędność podatkowa). Bony obu typów mają poniekąd charakter środka płatniczego, gdyż przedsiębiorcy przemysłowi są obowiązani do przyjmowania ich w wysokości 40% swych należności za dostawy, ale obieg bonów nie wykracza poza ramy gospodarstwa publicznego i przemysłowego, a więc nie wchodzi w sferę dochodów i wydatków, ani w dziedzinę rolnictwa, gdzie wzrost obiegu groziłby inflacją.

Nowy plan finansowy wywrze, oczywiście, poważny wpływ na całą gospodarkę płatniczą i kredytową Niemiec. Rozmiary tego wpływu zależne będą, oczy-

wiście, od ilości emitowanych bonów podatkowych (którą przewiduje się na RM 7÷8 mld. rocznie). Dzięki swojemu charakterowi środka płatniczego obniżą bony z całą pewnością obroty żyrowe Reichsbanku i banków kredytowych, a to tym bardziej, że bony typu II są oprocentowane, podczas gdy konta żyrowe w Banku Rzeszy są bezprocentowe. W stosunku do „Lieferschätze” przyniesie nowa technika, posługująca się bonami podatkowymi, pewne pogorszenie płynności gospodarstwa. Weksle specjalne były zdadne do dyskonta w Reichsbanku i dlatego bardzo płynne, „Lieferschätze” nie można było wprawdzie dyskontować, ale ponieważ były oprocentowane i płatne do 6 miesięcy, rynek prywatny łatwo je przyjmował. Bony podatkowe typu I nie mogą być ani dyskontowane, ani lombardowane, a korzyści z uprzywilejowanych odpisów amortyzacyjnych uwarunkowane są nieprzerwanym ich posiadaniem.

Obieg banknotów wzrósł w Niemczech na koniec maja b. r., w porównaniu z majem ub. r., z RM 6·27 do 8·525 mld., łączny zaś obieg środków płatniczych, razem z żyrowymi—z RM 8·28 do 10·72 mld. Z różnicy RM 2·44 mld. można ok. RM 400 miln. odliczyć na wrzód obiegu, związany ze zwiększeniem terytorium (Sudety i Kłajpeda), reszta zaś, ok. RM 2 mld., jest wyrazem wzrostu dochodu z pracy i obrotów towarowych oraz wzmoczenia dodatkowych zapasów gotówki u ludności i zapasów kasowych w przedsiębiorstwach. Ten ostatni objaw nie należy, niezawodnie, do pomyślnych, gdyż nadmierna płynność, nie związana z codziennymi, zwyczajnymi potrzebami gospodarstw, stanowi zawsze pewne niebezpieczeństwo dla ruchu cen. Tym bardziej, gdy od możliwie niezmiennej stałości tych cen zależy możliwość prowadzenia polityki inwestycyj publicznych i w ogóle utrzymania gospodarstwa w równowadze. Właśnie przed przejściem do nowego systemu finansowania, mającego na celu związanie wszelkich płynnych środków gospodarstwa przemysłowego na rzecz rządowego zapotrzebowania finansowego, kredyty Banku Rzeszy wzrosły bardzo silnie. W okresie roku podwyższyły się weksle, czeki, walory, lombardy i inne aktywa o RM 2·9 mld., w tym weksle wzrosły z RM 5·83 do 7·54 mld. Wiadomo, że portfele Banku Rzeszy, Golddiskontbanku i Kasy Konwersyjnej są przepelnione wekslami specjalnymi, których ilość, znajdująca się w obiegu, nie jest podawana do wiadomości.

Stopa procentowa rynku pieniężnego miała, jak zwykle dotąd, tendencję zniżkową; pieniądz dzienny kosztował w kwietniu b. r. przeciętnie 2·61, dyskont prywatny 2·88%. Stopa oficjalna Banku wynosi niezmiennie 4%, ale ma zastosowanie prawie tylko do weksli specjalnych. Wg stopy prywatnego dyskonta są dyskontowane tylko akcepty pierwszorzędnych banków, a kredytów takich było w końcu kwietnia b. r. tylko RM 864 miln. Weksle towarowe, których obieg znacznie zmalał, są przyjmowane do dyskonta po stopie nieco niższej niż oficjalna. Sola weksle Golddiskontbanku, których na koniec maja b. r. było za RM 1 553 miln., były w czerwcu b. r. dyskontowane po 2¹¹/₁₆%. Papierem do nich podobnym, wydawanym przez Reichsbank na podstawie zapasów weksli specjalnych, są weksle blokowe, z terminem 3- lub 12-miesięcznym, za stopą 3% lub 3³/₄%. Bony skarbowe bezprocentowe, których na koniec marca b. r. było RM 5 996 miln. (przed rokiem RM 1 635 miln.) są dyskontowane wg

zmiennej stopy rynkowej, wynoszącej w czerwcu ok. $3\frac{1}{4}\%$. Najnowszym, wreszcie, krótkoterminowym papierem są bony podatkowe typu II, dla których jeszcze warunki rynkowe się nie ustaliły.

Banki kredytowe są od roku jeszcze bardziej zatrudnione finansowaniem zapotrzebowania publicznego niż dotychczas. Suma bilansowa 5 berlińskich wielkich banków wzrosła od roku o 17% (koniec kwietnia b. r.—RM 9·6 mild.), 163 zaś instytucji kredytowych—o 13% (koniec kwietnia b. r.—RM 32 288 miln.), przy czym nastąpiły znaczne przesunięcia w składzie aktywów, głównie na korzyść bonów skarbowych (wzrost o RM 3·3 mild.). Przyrost debitorów wyniósł RM 590 miln., co jest sumą niewielką, ale są objawy, że obecnie popyt na kredyty bankowe wzrośnie, gdyż przetrzymywanie bonów I będzie wiązało płynne środki przedsiębiorstw.

Rynek kapitału dostarczył w okresie 6 lat potężnej sumy RM 17·4 mild., z czego przeszło RM 15 mild. stanowiły pożyczki państwowe, resztę zaś wzięły przeważnie inwestycje w ramach planu 4-letniego. W związku z tym wzrosły portfele walorów instytucji kredytowych i ubezpieczeniowych z RM 5·23 (koniec kwietnia 1933 r.) do RM 17·7 (kwiecień 1939 r.), a w ostatnim roku—o RM 2·7 mild. Według wytycznych nowego planu finansowego mają odtąd kapitały, gromadzone w kasach oszczędności, instytucjach ubezpieczeniowych i na rezerwach komunalnych, służyć do pokrywania długoterminowego zapotrzebowania kredytowego Państwa, podczas gdy otwarty rynek kapitałowy ma dostarczać środków na prywatne inwestycje—z pierwszeństwem, oczywiście, dla przedsiębiorstw, realizujących plan 4-letni. Obok tego ma być podjęta na nowo emisja listów zastawnych na cel budowy domów—znowu z pierwszeństwem dla wojskowych, dla załóg robotniczych przedsiębiorstw zbrojeniowych oraz dla przebudowy miast. Wreszcie na drugą połowę b. r. przewidywana jest wielka pożyczka kolejowa (samo zapotrzebowanie na odnowienie parku kolejowego oblicza się na RM $3\frac{1}{2}$ mild.).

Silna akumulacja oszczędności utrzymywała się nadal, również w formie samofinansowania się przedsiębiorstw (co do czego jednak bliższych danych brakuje). Roczny przyrost kapitału pieniężnego w formie wkładów oszczędnościowych, premij asekuracyjnych, kupna walorów itp. wzrósł z RM 2·7 mild. w 1933 r. do RM 10 mild. w 1938 r. W kasach oszczędności wzrost wkładów w 4 miesiącach b. r. był o 11·8% wyższy niż przed rokiem. Ten sam objaw spotyka się w ubezpieczeniach życiowych i socjalnych.

Wpływy z podatków i ceł wyniosły w 1938/39 r. RM 17·7 mild., tj o 26·5% więcej niż w okresie 1937/38 (w czym jednak odgrywa rolę RM 500 miln. daniny żydowskiej). Największy spódczynnik wzrostu okazały, jak zawsze dotychczas, wpływy z podatków od dochodu, obrotu i posiadania ($24\frac{1}{2}\%$, gdy podatki pośrednie—10%, cła—10%). Od niedawna obowiązująca

zwyżka podatku od korporacji, z 30% na 40% od dochodów ponad RM 100 tys., da pełne rezultaty dopiero w bieżącym roku budżetowym. Poza tym źródła, z których ma dopłynąć przewidywana 4-miliardowa zwyżka, są następujące: dalsze rozszerzenie produkcji i zatrudnienia, wyższe wpływy z podatku od dochodów i płac, ze wzmoczonych obrotów w b. Austrii i w Sudetach, oraz dalsze wydoskonalenie metod poboru. Już pierwsze 2 miesiące nowego okresu budżetowego (kwiecień i maj) dały w porównaniu z ub. r. znaczną nadwyżkę wpływów skarbowych, wynoszącą 29%.

Całkowity wykazany dług Rzeszy wyniósł na koniec marca b. r. RM 30·68 mild. (31/III 1933 r.—RM 11·69 mild., wzrost okrągło RM 19 mild.). Z tego na długo- i średnioterminowe zobowiązania wypada RM 19·58 mild., na krótkoterminowe RM 6·53 mild., na zagraniczne RM 1·26 mild. Przyrost w 1938/39 r. budżetowym wyniósł RM 7·6 mild. w samych długo-terminowych $4\frac{1}{2}\%$ -owych obligacjach, udział krótkoterminowych zobowiązań (głównie „Lieferschätze”) był wyjątkowo duży. Nowy plan finansowy wpłynie na zmniejszenie tempa wzrostu pożyczek, gdyż główny udział zadłużenia przeniesie się ku bonom podatkowym, których obieg będzie w przyszłych latach wywierał silny wpływ na dyspozycje budżetowe. Łączny dług Niemiec na dz. 31/XII 1938 r. wyniósł RM 40·23 mild., z czego przypada na Rzeszę RM 27·18 mild., kraje—RM 2·7 mild., gminy i ich związki—RM 10·37 mild. Zaznaczyć należy, że w przeciwstawieniu do Rzeszy, długi krajów i gmin stale maleją.

Gospodarstwo niemieckie jest nie tylko w pełni zatrudnione, ale potencjał pracy, przedsiębiorstw i przyrody jest już w nim wyzyskany do tych granic, poza którymi niebezpieczeństwo dla substancji gospodarczej i dla społeczeństwa staje się groźne. Nie będziemy bliżej rozpatrywać kwestii, o której wszyscy wiedzą, mianowicie celów militarnych tego całego wysiłku gospodarczego. Poziom życia ludności w okresie hitlerowskim nie doznał znacznych zmian na gorsze, wzrost zaś kapitału rzeczowego Niemiec jest olbrzymi. Momentem, który najbardziej w tym podziwiać należy, jest sprawność organizacyjna, która potrafiła opanować wszelkie rozbieżne „wolno-handlowe” tendencje i zespolić je ku celom politycznym, wytkniętym przez Państwo, a zarazem, przez ciągłe ulepszenia w technice produkcji i dystrybucji, wzmoczyć wydajność produkcji krajowej. Przykładem wprost przeciwnym jest Z. S. R. R., który dążąc do urzeczywistnienia podobnego planu produkcyjnego co niemiecki, obniżył, skutkiem niesłychanych braków organizacyjnych, poziom życia ludności, już i tak nędzny. Jakie są rzeczywiste braki ustroju niemieckiego i jakimi grozi niebezpieczeństwami stan obecny—to jest problem, któremu trzeba poświęcić osobne rozważania.

W. H. H.

KRONIKA ZAGRANICZNA

NIEMCY

STAN ZATRUDNIENIA.—Podłożem specjalnych zarządzeń o regulowaniu stanu zatrudnienia jest występujący coraz silniej brak sił roboczych. Odpowiednikiem tego braku jest spadające bezrobocie i wyczerpywanie się rezerw ludzkich. Interesujące oświetlenie tego problemu przynosi statystyka niemiecka.

Na obszarze dawnej Rzeszy (bez Austrii i Sudetów) liczba zatrudnionych wzrosła w końcu maja 1939 r. w porównaniu z tym samym okresem ub. r. z 19 857 tys. do 21 105 tys., przy czym liczba zatrudnionych kobiet wzrosła względnie i bezwzględnie, gdy liczba zatrudnionych mężczyzn—tylko bezwzględnie. Liczba zatrudnionych przekroczyła już najwyższą liczbę z ubiegłego roku, a w stosunku procentowym wzrost w podanym okresie wyniósł ok. 6,5%. Jeżeli chodzi o poszczególne części Rzeszy—to najsilniejszy wzrost stanu zatrudnienia nastąpił w prowincjach wschodnich (Śląsk, Prusy Wschodnie i Pomorze) oraz w Nadrenii, najniższy—na południowym zachodzie. Warto zaznaczyć, że równocześnie ze wzrostem stanu zatrudnienia nastąpił pokaźny wzrost liczby chorych, który w I kwartale b. r. w porównaniu z ub. r. wyniósł—odpowiednio w stosunku do ogółu ubezpieczonych: w styczniu z 3:2 do 3:9, w lutym—z 3:1 do 4:4 i w marcu z 2:9 do 3:4. W liczbach bezwzględnych stan maksymalny wzrósł z 707 tys. do 1 037 tys.

Liczba bezrobotnych na obszarze całej Rzeszy, która w styczniu 1939 r. wynosiła 646 526, spadła w maju na 151 555, w tym liczba pełnowartościowych, tj. mających zdolność do pracy i mogących zmienić miejsce zamieszkania, spadła—odpowiednio—ze 189 289 na 17 237. Spośród bezrobotnych—w maju było 11 439 pełnowartościowych mężczyzn, 29 332 miało pełne kwalifikacje lecz nie mogło znaleźć odpowiedniej pracy, wreszcie 38 202 nie posiadało pełnej zdolności do pracy. Odpowiednie liczby dla kobiet wynosiły 5 798, 44 146 i 21 638. Wynika stąd, że mężczyźni byli w tym okresie bardziej ruchliwym elementem. Należy podkreślić, że statystyka niemiecka odróżnia bezrobotnych od poszukujących pracy; liczba tych ostatnich wynosiła w styczniu b. r. 802 488, w maju—280 125.

Liczba robotników, poszukujących pracy, w maju b. r. wynosiła 141 916 na początku miesiąca i 104 237 na końcu. Liczba nowych zgłoszeń wyniosła 374 144, zapośredniczeń—411 823. Zapośredniczenia te jednak nie zaspokoili całego zapotrzebowania na pracę, ponieważ—gdy na początku miesiąca było 484 071 wolnych miejsc pracy—to w końcu liczba ta wzrosła do 494 853. W tym względzie zapotrzebowania główny udział wzięły zawody budowlane i pokrewne (z 77 do 82 tys.). Liczba wolnych miejsc pracy dla robotników metalowych wzrosła z 48 do 58 tys., co dowodzi znacznego braku rąk roboczych w tej grupie zatrudnienia.

Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH

ZE ŚWIATOWYCH RYNKÓW ZBOŻOWYCH.—Ceny w okresie 3 ÷ 15/VII 1939 r. kształtowały się następująco (w walucie danego kraju, w Buenos Aires, Liverpoolu i Hamburgu—w \$—za 100 kg):

	3 ÷ 8/VII	10 ÷ 15/VII	Spadek %
Pszenica			
Berlin . . .	—	—	—
Chicago . . .	2:60	2:55	1:9
Buenos Aires	2:32	2:32	—
Liverpool . .	—	—	—
Hamburg . . .	2:86	2:74	4:2
Żyto			
Berlin . . .	—	—	—
Chicago . . .	1:73	1:58	8:6
Hamburg . . .	2:16	2:12	1:8
Owies			
Berlin . . .	—	—	—
Chicago . . .	2:25	2:16	4:0
Buenos Aires	1:39	1:39	—
Liverpool . .	—	—	—
Hamburg . . .	2:01	1:95	2:9
Jęczmień browarny			
Berlin . . .	—	—	—
Chicago . . .	2:45	2:45	—
Hamburg . . .	—	—	—

BYDŁO I MIĘSO

—W czerwcu panowała na londyńskim rynku bekonów tendencja wybitnie mocna. Ceny wszystkich gatunków bekonów zwykłych—tak, że różnica w okresie miesiąca wyniosła ok. sh 13 ÷ 17 na cwt. Ceny polskich bekonów zwykłych w tym samym stopniu, co bekonu duńskiego. Stała zwykła cen bekonów spowodowana jest mniejszymi dostawami towaru oraz zwiększonym zapotrzebowaniem. Duże zapotrzebowanie na twar znajduje swoje uzasadnienie w zwiększonym popycie w okresie letnim, oraz w dodatkowym popycie ze strony intendencji wojskowej. Zakupy wojskowe obejmują jedynie towar angielski i z kolonii, ale pośrednio wywiera to wpływ na cały rynek. Wydaje się, że mocna tendencja na rynku bekonowym utrzyma się przez czas dłuższy, chyba że czynniki oficjalne podejmą akcję interwencyjną np. przez zwiększenie kontyngentów przywózowych.

Londyn.—Oficjalne notowania bekonów z końca czerwca—w sh za cwt.: duńskie Nr 1 sizeable 98,—Nr 2 96,—Nr 3 94, Nr 1 ciężkie 98,—Nr 2 96, szóstki Nr 1 96,—Nr 2 94, holenderskie Nr 1 sizeable 94,—Nr 2 92,—Nr 3 90, Nr 1 ciężkie 94,—Nr 2 92, szóstki Nr 1 91, polskie sizeable Nr 1 91,—Nr 2 88, Nr 1 ciężkie 91,—Nr 2 87, szóstki Nr 1 89, irlandzkie chude sizeable 91 ÷ 99,—sizeable 89 ÷ 95,—prima sizeable 88 ÷ 90, chude ciężkie 93 ÷ 99, prima ciężkie 90 ÷ 92, prima szóstki 91, litewskie Nr 1 sizeable 91,—Nr 2 88,—Nr 3 85, Nr 1 ciężkie 91,—Nr 2 88, angielskie sizeable Nr 1 98,—Nr 2 96,—Nr 3 94, ciężkie Nr 1 98,—Nr 2 96, szóstki Nr 1 96, bekony cesarskie, wyhodowane w Anglii, Nr 1 sizeable 88,—Nr 2 85,—Nr 3 80, Nr 1 ciężkie 88,—Nr 2 84, Nr 1 szóstki 88, szwedzkie Nr 1 sizeable 94,—Nr 2 91, ciężkie Nr 1 94,—Nr 2 91.

MASŁO

—W czerwcu panowała na rynkach masła tendencja utrzymana. W Londynie ceny masła w ciągu okresu sprawozdawczego ulegały wahaniom, przy czym na ultimo czerwca ceny były nieco wyższe niż w końcu maju b. r. Ponieważ wielu hurtowników ma-

gazynuje zapasy masła na okres jednego miesiąca a zbliżają się żniwa, więc lepsze warunki zbytu utrzymają się prawdopodobnie jeszcze przez pewien czas.

Na rynku niemieckim w okresie sprawozdawczym w związku ze wzmocnionym ruchem wypoczynkowym i turystycznym brak masła zaznaczył się jeszcze w silniejszym stopniu. Czynniki rządowe, pragnąc chociaż w części pokryć zapotrzebowanie, zastosowały dalsze zracjonalizowanie przydziałów masła w handlu detalicznym. Wprowadzone zostało odróżnienie zapotrzebowania indywidualnego od zapotrzebowania pensjonatów i hoteli. Osoby, stołujące się w pensjonatach i hotelach, nie mają prawa nabywać masła, ci zaś, którzy zamieszkują w hotelach bez całodziennego utrzymania—na podstawie karty kuracyjnej mogą nabywać 15 dkg masła tygodniowo pro capita. Z chwilą opuszczenia stałego miejsca zamieszkania, przy wyjeździe na lato każdy mieszkaniec obowiązany jest wymeldować swoje zapotrzebowanie na masło. Ustalono są szczegółowe zasady, na jakich hurtownicy mają sprzedawać masło detalistom, jednocześnie przestrzegane jest surowo pobieranie urzędowych cen.

Celem zapobieżenia brakowi tłuszczów ogłoszone zostały rozporządzenia, mające na celu zwiększenie produkcji zastępczych tłuszczów roślinnych, jak: oleju lnianego, rzepakowego i innych—przez podwyższenie cen i wprowadzenie planowych zakupów.

Londyn.—Urzędowe notowania masła z końca miesiąca—w sh za cwt. masła solonego (w nawiasach—niesolonego) loco Londyn: irlandzkie 114, nowozelandzkie 113 ÷ 115 (115 ÷ 116), australijskie 104 ÷ 112 (112 ÷ 114), duńskie 123 ÷ 124, holenderskie—(107 ÷ 113), polskie 106 ÷ 110, litewskie 110 ÷ 114, lotewskie 112 ÷ 114.

JAJA

—W czerwcu na zagranicznych rynkach jaj panowała sytuacja mocna, szczególnie w końcu miesiąca. Polepszenie sytuacji zostało spowodowane zmniejszeniem produkcji jaj w ogóle (najwyższy okres nieśności kur już minął) oraz zmniejszeniem się dostaw jaj z południowych części Europy z powodu żniw.

W Londynie ceny jaj ulegały ciągłym wahaniom; w porównaniu z cenami z maja b. r. ceny wszystkich gatunków jaj uległy pewnej zwwyżce.

W Niemczech produkcja jaj świeżych nie uległa zmniejszeniu, chociaż uległa zmianom w poszczególnych okręgach. Duże zapotrzebowanie na jaja wykazały w tym miesiącu nowe ośrodki, a to zawdzięczając turystom i gościom z zagranicy; pomimo to starano się zaopatrzyć w jaja wszystkie stałe ośrodki i duże miasta. Dowozy jaj z zagranicy zmniejszyły się—tak, że w rezultacie całkowite zapotrzebowanie na jaja wewnątrz kraju nie mogło być pokryte.

Rynek jajczarski w Kopenhadze był w końcu czerwca bardzo mocny i ceny jaj zwykłych o kilka koron.

Londyn.—Urzędowe notowania jaj z końca miesiąca—w sh za wielką setkę (120 sztuk) loco Londyn: angielskie 9.9 ÷ 15.0, irlandzkie 9.9 ÷ 13.0, duńskie 7.0 ÷ 9.3, holenderskie 6.0 ÷ 11.0, francuskie 7.0 ÷ 8.6, polskie 5.0 ÷ 6.7, szwedzkie 7.0 ÷ 8.0, litewskie 7.0 ÷ 9.0, rumuńskie 6.4 ÷ 6.7.

SUROWCE WŁÓKIENNICZE

—Rynek bawełny amerykańskiej w początkach czerwca znamionowała tendencja dość mocna, na co wpłynęły zarówno momenty gospodarcze, jak i pozagospodarcze. Z jednej strony, mianowicie, na wzmocnienie tendencji cen wywarły dodatni wpływ zwiększone zakupy eksporterów Nowego Orleanu oraz odbiorców na rynku indyjskim. Poza tym pewien wpływ wywierały również energiczne przygotowania Rządu Stanów Zjedn. do wyznaczonej na dz. 5/IX między-narodowej konferencji bawełnianej w Waszyngtonie. Jeżeli chodzi o politykę oficjalną na odcinku bawełny, to znalazła ona swój wyraz w przyjętej w dn. 22/VI przez Senat Stanów Zjedn. ustawie o popieraniu rolnictwa; przewiduje ona sumę globalną na ten cel w wysokości \$ 1 205 miln., tj. o \$ 250 miln. więcej aniżeli w ub. r. i o \$ 370 miln. więcej ponad preliminowaną przez Rząd na ten cel kwotę. Transakcja kompensacyjna, zawarta między Stanami Zjedn. i W. Brytanią, objęła 600 tys. bel bawełny północno-amerykańskiej—w zamian za 80 tys. t kauczuku, który ma dostarczyć Anglia. Jest rzeczą zrozumiałą, że ta olbrzymia i jedyna w swoim rodzaju transakcja kompensacyjna, zawarta pomiędzy obu krajami, które zazwyczaj, z uwagi na swą liberalną politykę gospodarczą, przeciwstawiały się kompensacjom—wywołała rozbieżne komentarze i opinie. Rządy obu krajów w enuncjacjach oficjalnych podkreśliły jednak, że chodziło w tym wyjątkowym wypadku nie o normalną transakcję handlową, ale li tylko o możliwie szybką mobilizację zapasów surowcowych, związaną z tworzeniem rezerw wojennych. Pierwsze transporty bawełny w ramach tej transakcji kompensacyjnej będą mogły odejść do Anglii w końcu września, a to w związku z koniecznością ratyfikowania porozumienia anglo-amerykańskiego przez Senat i koniecznością przeprowadzenia szeregu formalności, na tle istniejących w Stanach Zjedn. przepisów o finansowaniu zbiorów bawełny przez Rząd. Przy tej okazji nadmienić należy, że rokowania w sprawie analogicznej transakcji podjęte zostały w końcu czerwca przez Stany Zjedn. z Holandią i Belgią.

Najpoważniejsze stosunkowo trudności wywołują się dla Rządu Stanów Zjedn. w związku z organizowaną we wrześniu międzynarodową konferencją bawełnianą. Co prawda, większość państw zaproszonych zgłosiła swój udział w konferencji (Anglia, Egipt, Indie, Francja oraz kraje Ameryki Południowej). Większość tych państw jednak postanowiła wziąć udział w konferencji z charakterystycznym

zastrzeżeniem, iż nie zgadza się na projektowaną przez Stany Zjedn. generalną redukcję rozmiarów uprawnych, która pociągnęłaby za sobą zmniejszenie globalne światowych zbiorów bawełny. Oslabłoby to, niewątpliwie, inicjatywę Stanów Zjedn. i przesądzałoby w pewnym sensie już z góry negatywne wyniki konferencji waszyngtońskiej. Dotyczy to zwłaszcza stanowiska Brazylii—jednego z najpoważniejszych konkurentów Stanów Zjedn. na odcinku bawełny. Sytuacja producentów tego surowca kształtuje się niewątpliwie bardzo pomyślnie, pomimo znacznego spadku eksportu do Niemiec w wyniku zakłóceń politycznych pomiędzy tymi krajami. Zbiory w głównym ośrodku produkcji bawełny brazylijskiej—Sao Paulo—preliminowane są w b. r. na 240 tys. t, tj. mn. w. w granicach zeszłorocznych. Poprawa sytuacji na rynku bawełny brazylijskiej wiąże się z ogromnymi zakupami Japonii, która w okresie do dn. 1/VI zakontraktowała 100 tys. t. Kontynuowanie zakupów bawełny przez Japonię w okresie czerwca doprowadziło do wysunięcia tego państwa na czoło odbiorców i zlikwidowania połowy zbiorów. Jest rzeczą zrozumiałą, że w tej sytuacji Brazylia nie będzie skłonna do zmiany swego stanowiska w Waszyngtonie.

Rynek wełny kształtował się również dość mocno. Dotyczy to w pierwszym rzędzie surowca australijskiego, zwłaszcza w okresie drugiej połowy miesiąca na aukcjach w Brisbane. Zwyczajka cen wahała się w granicach 5÷7½%. Głównym odbiorcą była Japonia, poza tym dość znaczne zakupy uskutecznił odbiorcy angielscy i holenderscy. Na rynku południowo-amerykańskim tendencja kształtowała się również korzystnie, zwłaszcza pod koniec miesiąca. Rynek argentyński notował znaczne transakcje eksportowe, zwłaszcza grubszych gatunków wełny krzyżowej. Według doniesień Komisarza dla Spraw Wełny przy Rządzie Unii Południowo-Afrykańskiej tendencja cen w okresie czerwca jest w dalszym ciągu bardzo mocna. Rozmiary tegorocznej strzyży nie będą odbiegać zbyt od zeszłorocznych, wynosząc ok. 800 tys. bel.

Rynek In u cechowała stabilizacja cen, przy niewielkich stosunkowo obrotach. W Europie zachodniej i wschodniej tereny, zajęte pod uprawę tego surowca, są znacznie większe aniżeli w ub. r. Trudno jednak już obecnie ustalić dokładnie wysokość tegorocznych zbiorów—tym bardziej, że ze względu na znaczne zapotrzebowanie, związane ze zbrojeniami, nastąpiły pewne przesunięcia w obsiewach poszczególnych gatunków

tego surowca. Korzystnie przedstawiają się warunki atmosferyczne dla zbiorów w Irlandii, w Belgii i Holandii. To samo da się również powiedzieć o rynkach północno- i wschodnio-europejskich, tj. Łotwie, Estonii, Litwie i Polsce. Jedyny bodaj wyjątek stanowić mają zbiory w Z. S. R. R., gdzie nadmierne upały spowodować miały trudności przy zbiorach.

Rynek konopi przedstawiał się niejednolicie. Na głównych rynkach europejskich, tj. Jugosławii i Włoszech, tendencja cen była na ogół spokojna przy dość znacznym spadku wywozu włoskiego, zwłaszcza do Szwajcarii i Stanów Zjedn. Na rynkach zamorskich natomiast nastąpił gwałtowny spadek cen, zwłaszcza w zakresie sisalu wschodnio-afrykańskiego. Ceny tego surowca, notowane w połowie maja w Londynie na £ 17³/₈, pod koniec czerwca notowane były £ 15³/₈; są to notowania rekordowo niskie od kwietnia 1935 r.

Podobnie rynek juty po okresie długotrwałej haussy odnotował w czerwcu dość znaczny spadek cen, zwłaszcza w Kalkucie i Londynie. Spadek ten wyniósł 15÷20%, co ukształtowało ceny na niskim poziomie z okresu lutego b. r. Jedną z przyczyn gwałtownej redukcji cen jest pewien spadek zapotrzebowania na worki jutowe. Oczekiwane dalsze zwiększenie zamówień przez Rząd angielski w czerwcu nie nastąpiło, co pociągnęło za sobą redukcję wytwórczości w fabrykach jutowych do 45 godzin tygodniowo przy jednoczesnym opieczkowaniu 20% krosien jutowego przemysłu indyjskiego. Ponieważ z drugiej strony zwyczajka cen juty, jak to już zaznaczyliśmy w poprzednich sprawozdaniach, miała charakter spekulacyjny, przeto w połączeniu z redukcją zamówień rządowych zniża cen musiały nastąpić. Pod koniec czerwca ceny ustabilizowały się na poziomie £ 23 za tonę.

Rynek jedwabiu kształtował się niejednolicie. Na rynkach wschodnio-azjatyckich nastąpiła pewna redukcja cen. W przeciwieństwie do tego na rynku włoskim, pod wpływem doniesień o niezbyt korzystnie kształtujących się zbiorach oprzędów, tendencja cen była raczej utrzymana przy nastroskach wzmocnionych. Na rynku Stanów Zjedn. nastąpiła pewna reakcja pozwyżkowa, wyrażająca się osłabieniem cen; wiąże się to, zresztą, częściowo również i z poważnym zwiększeniem wytwórczości sztucznego jedwabiu, który znajduje zastosowanie w takich działach włókiennictwa, które dotychczas operowały się niemal wyłącznie na jedwabiu naturalnym.

M. K.

PRZEDRUK DOZWOLONY, LE CZ Z PODANIEM ŹRÓDŁA

REDAKCJA I ADMINISTRACJA

ELEKTORALNA 2 (parter)

Telefony: 5 12 66 (Red.), 5 12 73 i 5 35 35 (Adm.), 5 12 50 (Druk.)

Biura czynne od godziny 9 do 3 po południu

KONTO CZEKOWE P. K. O. 701

PRENUMERATA W KRAJU: kwartalnie — zł 15, półrocznie — zł 30, rocznie — zł 60; ZA GRANICĄ: kwartalnie — zł 25, półrocznie — zł 50, rocznie — zł 100.

CENY OGŁOSZEŃ HANDLOWYCH (przed tekstem) w zeszytach zwykłych: IV str. okładki — zł 500; II i III str. okł. — zł 400; str. zwyczaj.: 1 str. — zł 300, ½ str. — 200, ¼ str. — zł 125, 1/8 str. — zł 75. Przy ogłoszeniach kombinacyjnych, petitowych oraz tabelarycznych do cen powyższych dolicza się 30%.

CENY OBWIESZCZENIA SPÓŁEK AKCYJNYCH (za tekstem): 1 str. — zł 200, ½ str. — zł 110, ¼ str. — zł 80, 1/8 str. — zł 70, 1/16 str. — zł 55, 1/32 str. — zł 40, 1/64 str. — zł 20. Za ogłoszenia liczbowe, tabelaryczne, bilanse itp. do cen powyższych dolicza się 50%.

Redaktor Naczelny: WACŁAW SZURIG

Redaktor: EDMUND CZAPLICKI

Redaktor działu finansowo-skarbowego:
JERZY LUBOWICKIRedaktor działu rolniczego:
CZESŁAW BOBROWSKIRedaktor działu komunikacyjnego:
BOLESŁAW KACZMARKIEWICZ

Wydawca: Sp. Wyd. z ogr. odp. „PRZEMYSŁ I HANDEL”

OBWIESZCZENIA SPÓŁEK AKCYJNYCH

III OGŁOSZENIE

Zarząd firmy „Nasz Sklep-Urania“, Spółka Akcyjna

niniejszym podaje do wiadomości, że — zgodnie z powziętą na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszów w dn. 19 czerwca 1939 r. uchwałą o podwyższeniu kapitału akcyjnego następującej treści:

„1) Podwyższenie kapitału nastąpi drogą emisji 4000 (czterech tysięcy) nowych akcji imiennych wartości nominalnej po złotych 100 (sto) każda, z tym, że akcje te zostaną uprzywilejowane, tj., że każdej akcji będą przysługiwały 2 (dwa) głosy, 2) prawo poboru nowoemitowanych akcji przysługiwać będzie dotychczasowym akcjonariuszom, 3) nowoemitowane akcje uczestniczyć będą w dywidendzie od dn. 1 (pierwszego) kwietnia bieżącego 1939 roku oraz 4) Zarząd Spółki zostaje upoważniony do: określenia terminu otwarcia i zamknięcia subskrypcji oraz oznaczenia ceny emisyjnej”

przyjmuje zapisy na akcje nowej emisji

na następujących warunkach:

- 1) Cena emisyjna nowych akcji imiennych wynosi zł 100 za jedną akcję;
- 2) Dotychczasowi akcjonariusze mają prawo pobrania dwóch akcji na każde posiadane 5 akcji em. konwersyjnej na okaziciela wartości nominalnej zł 100 każda;
- 3) Wpłata na nowe akcje winna być dokonana w pełnej wysokości ceny emisyjnej w siedzibie Zarządu firmy „Nasz Sklep Urania“, Sp. Akc., w Warszawie przy ul. Siennej Nr 15 w terminie do dn. 2 sierpnia 1939 r. włącznie do godz. 12;
- 4) W razie niewykonania prawa poboru nowych akcji przez akcjonariuszów do wyżej oznaczonego terminu Zarząd — zgodnie z przepisami art. 437 K. D. — przydzieli nowe akcje według swego uznania. 1629-27-28-29

I OGŁOSZENIE

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

Fabryki Mydeł Toaletowych, Perfum i Kosmetyków „Fornarina“ SPÓŁKA AKCYJNA

odbędzie się w dn. 11 sierpnia 1939 r. o godz. 18 po poł. w siedzibie Zarządu w Warszawie, Belwederska 2. z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej za 1937 r., zatwierdzenie bilansu na dz. 31/XII 1937 r. i rachunku strat i zysków za 1937 r., uchwała co do strat i udzielenie absolutorium Zarządowi; 3) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej za 1938 r., zatwierdzenie bilansu na dz. 31/XII 1938 r. i rachunku strat i zysków za 1938 r., uchwała co do strat i udzielenie absolutorium Zarządowi; 4) Wybory Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 5) Upoważnienie Zarządu do sprzedaży nieruchomości; 6) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni do dn. 4 sierpnia 1939 r. złożyć akcje lub świadectwa swoje w biurze Zarządu. 1715

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej „Cegła“

podaje do wiadomości, że w dn. 8 sierpnia 1939 r. o godz. 12 w Grębocinie pow. toruńskiego w lokalu Spółki odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW SPÓŁKI

z następującym porządkiem obrad:

- 1) Zatwierdzenie sprawozdania, bilansu i r-ku strat i zysków za rok 1938; 2) Udzielenie władzom Spółki skwitowania z dotychczasowych czynności; 3) Powzięcie uchwały o podziale zysków.

PP. Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć swe akcje w biurze Zarządu na 3 dni przed terminem Zgromadzenia. 1663-28-29

II OGŁOSZENIE

Ferrum, Spółka Akcyjna, Katowice II

zawiadamia, że w dn. 3 sierpnia 1939 r. o godz. 11 przed południem odbędzie się w siedzibie Spółki w Katowicach II

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem obrad:

- 1) Sprawozdanie Zarządu z działalności za okres gospodarczy od dn. 1 stycznia do dn. 31 grudnia 1938 r.; 2) Zatwierdzenie sprawozdania Zarządu, bilansu oraz rachunku strat i zysków za okres gospodarczy jak ad 1; 3) Udzielenie absolutorium Radzie Nadzorczej i Zarządowi za okres gospodarczy jak ad 1; 4) Wolne wnioski.

Dla uzyskania prawa głosu i zgłaszania wniosków PP. Akcjonariusze winni złożyć w kasie Spółki w Katowicach II akcje lub poświadczenie depozytowe, wystawione albo przez notariusza, albo przez jeden z banków krajowych wzgl. na mocy zezwolenia Ministerstwa Skarbu z dn. 28 lutego 1939 r. Nr D. II. 3239/1/39 przez Deutsche Bank w Berlinie oraz oddziały tegoż banku w Niemczech — do dn. 27 lipca 1939 r. godz. 15. 1659-28-29

III OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Lesienicka Fabryka Drożdży Prasowanych i Spirytusu SPÓŁKA AKCYJNA

ogłasza, iż Zwyczajne Walne Zgromadzenie spółników, odbyte w Warszawie w dn. 24 kwietnia 1939 r. uchwaliło

obniżenie kapitału akcyjnego Spółki

o zł 250 000 (dwieście pięćdziesiąt tysięcy), czyli do wysokości zł 750 000 (siedemset pięćdziesiąt tysięcy), drogą umorzenia 2500 (dwóch tysięcy pięciuset) sztuk akcji po zł 100 (sto) nominalnej wartości każda w ten sposób, że na każde cztery akcje zostanie umorzona jedna akcja, i wzywa wierzycieli Spółki, aby, jeżeli nie zgadzają się na obniżenie kapitału akcyjnego, wnieśli swe sprzeciwy w ciągu trzech miesięcy, licząc od ostatniego, tj. trzeciego, ogłoszenia. 1416-23-26-29

„Ostoja“ Księgarnia i Drukarnia, Spółka Akc. w Poznaniu

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

Nieruchomość zł 422 778'18; Maszyny zł 231 453'48; Narzędzia zł 1 834'04; Urządzenia techn. zł 15 739'60; Urządzenia biur. zł 14 178'37; Gotówka w kasie zł 985'03; Banki zł 1 023'36; Papiery wartość. zł 10 251'00; Weksle zł 600'00; Surowce drukarni zł 13 010'00; Towary księgarni zł 124 507'78; Dłużnicy zł 90 270'81; Weksle protest. zł 203'50; Sumy przechodnie zł 9 724'47; Strata zł 399'67; Ogółem zł 936 959'29.

Towary obce w konsygn. zł 43 306'31; Różni za towary w konsygn. zł 46 171'82.

Kapitał zakładowy zł 270 000'00; Fundusz rezerwowy zł 54 000'00; Fundusz rez. specjalnej zł 103 489'49; Fund. amortyzac. zł 364 434'34; Akcepty zł 46 594'83; Banki zł 33 085'50; Zobowiązania podatk. zł 758'14; Ubezp. Społ. zł 1 563'75; Dostawcy zł 27 545'80; Odbiorcy zł 9 271'18; Długoterm. kredyty zł 15 889'35; Różni zł 10 251'91; Sumy przechodnie zł 75'00; Ogółem zł 936 959'29.

Różni za towary w konsygn. zł 43 306'31; Towary własne w konsygn. zł 46 171'82.

Rachunek strat i zysków

Robocizna drukarni zł 66 607'15; Pensje biura i techn. zł 48 071'03; Świadc. socj. zł 9 808'99; Koszty produkcji zł 19 613'83; Koszty sprzedaży zł 23 061'52; Podatki zł 3 685'22; Koszty kredytu zł 4 169'92; Odpisy amortyzac.: na nieruchom. zł 8 455'56, na urządzeniach zł 3 349'40; Ogółem zł 186 822'62.

Wytwórczość zł 117 165'54; Wydawnictwa zł 62 694'93; Dochód z nieruchom. brutto zł 9 444'75; Podatek zł 3 104'52; Zwrot sum dawn. odpis. zł 222'25; Strata zł 399'67; Ogółem zł 186 822'62. 1698

Sąd Okręgowy w Cieszynie

Do rejestru handlowego, dział B I-351, przy firmie

Spółka Akcyjna dla Budowy Mieszkań w Bielsku

dn. 15 marca 1939 r. wpisano:

Ustąpili członkowie Zarządu: Inż. Wolfgang Josephy, Dr Jakub Podczaski, Dr Oskar Schanzer i Wiktor Wilke. Członkiem zarządu wybrany został Józef Góra. 1720

Sąd Okręgowy w Cieszynie

Do rejestru handlowego, dział B II-43, przy firmie

Fabryka Sukna i Towarów Modnych A. Rapaport i Synowie SPÓŁKA AKCYJNA W BIELSKU

dn. 12 grudnia 1938 r. wpisano:

Oddziały w Krakowie i w Kielcach zostały zwiniete. 1721

K. Ziemiński, Spółka Akcyjna w Warszawie

Bilans za 1938 r.

STAN CZYNNY. — Kasa zł 6 828'02; Banki zł 25 037'15; Papiery procentowe zł 20 349'00; Weksle zł 43 825'45; Towary własne zł 126 035'45; Towary komisowe zł 6 333'25; Odbiorcy zł 197 612'43; Różni dłużnicy zł 809'35; **Razem zł 426 830'10.**

STAN BIERNY. — Kapitał zakładowy zł 100 000'00; Kapitał zapasowy zł 29 728'23; Wpłaty na IV emisję akc. zł 150 000'00; Dostawcy zł 84 857'24; Niepodniesiona dywidenda za 1937 r. zł 1 600'00; Różni wierzyciele zł 40 348'78; Sumy przechodnie zł 1 718'40; Zysk za 1938 r. zł 18 577'45; **Razem zł 426 830'10**

Rachunek strat i zysków za 1938 r.

STRATY. — Koszty handlowe zł 62 688'77; Podatki zł 24 455'51; Kwoty spisane na straty zł 12 862'34; Zysk za 1938 r. zł 18 577'45; **Razem zł 118 584'07.**

ZYSKI. — Zysk na towarach zł 43 775'12; Procenty, prowizje, skonta i bonifikaty zł 69 755'03; Odzyskane należności zł 5 053'92; **Razem zł 118 584'07.** 1723

II OGŁOSZENIE

Zarząd Towarzystwa Ubezpieczeń „Orzeł”, Spółka Akcyjna

zawiadamia, że

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

odbędzie się w dn. 31 lipca b. r. o godz. 5 po poł. w sali posiedzeń Banku Dyskontowego Warszawskiego S. A. w Warszawie przy ul. Fredry Nr 8 z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie Zgromadzenia i wybór przewodniczącego; 2) Reasumcja uchwał Zwyczajnych Walnych Zgromadzeń z dn. 15 czerwca 1936 r. i z dn. 15 czerwca 1937 r., dotyczących punktów 4 i 5 porządków dziennych tychże Zgromadzeń.

PP. Akcjonariusze posiadający akcje na okaziciela, chcący wziąć udział w Zgromadzeniu, winni złożyć swe akcje lub zaświadczenia depozytowe co najmniej na tydzień przed terminem Zgromadzenia w Zarządzie Spółki w Warszawie przy ul. S-to Krzyskiej 30 lub w Banku Dyskontowym Warszawskim S. A. w Warszawie przy ul. Fredry Nr 8. 1730

Zarząd Spółki Akcyjnej Zakłady Amuzycyjne „Pocisk” w Warszawie

zawiadamia, że **wypłata** uchwalonej przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów w dn. 13 maja 1939 r.

dywidendy za rok 1938

uskuteczniiana będzie z zwrotem kuponu Nr 8, począwszy od dn. 15 sierpnia 1939 r. w poniedziałki, środy i piątki od godz. 9 do 12 w kasie Zarządu w Warszawie przy ul. Mińskiej Nr 25. 1725

II OGŁOSZENIE

Zarząd Babino-Tomachowskiej Cukrowni, Spółki Akcyjnej

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 2 sierpnia 1939 r. o godz. 16 odbędzie się w Warszawie w biurze Zarządu Spółki przy Placu Napoleona 3

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie Zgromadzenia i wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie — po wysłuchaniu wniosków Komisji Rewizyjnej — sprawozdania Zarządu, bilansu oraz rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1938/39; 3) Powzięcie uchwały co do udzielenia Zarządowi absolutorium oraz w sprawie podziału zysków za rok operacyjny 1938/39; 4) Wybór członków Zarządu i ustalenie wysokości ich wynagrodzenia; 5) Wybór Dyrektora Zarządzającego oraz określenie jego kompetencji i wynagrodzenia; 6) Wybór członków Komisji Rewizyjnej na następny rok operacyjny i ustalenie wysokości ich wynagrodzenia; 7) Zatwierdzenie budżetu na rok 1939/40 oraz upoważnienie Zarządu do korzystania z kredytów, do zabezpieczenia takowych hipotecznie oraz do przyjmowania solidarnych odpowiedzialności i wydawania solidarnych gwarancji; 8) Ewentualne wolne wnioski akcjonariuszów.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w powyższym Walnym Zgromadzeniu, obowiązani są najpóźniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia złożyć w biurze Zarządu Spółki w Warszawie, Plac Napoleona 3, akcje swe lub świadectwa zastawowe albo depozytowe notariuszów lub instytucji kredytowych krajowych. 1726

Centrala Handlowa Ziemian, Spółka Akc. w Poznaniu

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — Urządzenia techniczne zł 16 014'97; Urządzenia biurowe zł 853'50; Udziały zł 29 934'40; Gotówka w kasie i w bankach zł 91 872'88; Papiery procentowe zł 360'00; Weksle w portfelu zł 6 250'00; Zapasy towarowe na śpichrze zł 39 960'23; Dłużnicy: c) firmy zł 122 187'24, d) majątki zł 119 313'58; Sumy przechodnie zł 598'40; Strata za lata ubiegłe zł 44 474'19; **Razem zł 471 819'39.**

Zobowiązania za udzielone żyra zł 48 562'50.

Suma bilansowa zł 520 381'89.

PASYWA. — Kapitał zakładowy zł 250 000'00; Kapitał zapasowy zł 2 712'94; Kapitał amortyzacyjny zł 5 974'96; Wierzyciele: d) zaległe podatki zł 2 346'30, e) majątki zł 101 469'62, f) firmy zł 84 354'34; Zysk za 1938 r. zł 24 961'23; **Razem zł 471 819'39.**

Zobowiązania za udzielone żyra zł 48 562'50.

Suma bilansowa zł 520 381'89.

Rachunek strat i zysków na dz. 31 grudnia 1938 r.

STRATY. — Przeniesiona strata za lata ubiegłe zł 44 474'19; Różnice kursowe zł 4'20; Odpisane pretensje zł 4 893'89; Amortyzacje zł 2 987'48; Koszty administracji ogólnej zł 42 124'78; Podatki państwowe i komunalne zł 10 295'91; **Razem zł 104 780'45.**

ZYSKI. — Rachunek towarów zł 83 393'66; Rachunek procentów zł 1 793'83; Wpływy z odpisanych pretensyj zł 80'00; Strata do dn. 31 grudnia 1938 r. zł 19 512'96; **Razem zł 104 780'45.** 1731

III OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej „Spółka Akcyjna Handlu Towarami Żelaznymi Krzysztof Brun i Syn”

niniejszym zawiadamia wierzycieli Spółki, że Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów Spółki odbyte w dn. 12 czerwca 1939 r. uchwaliło

obniżyć kapitał zakładowy Spółki

o zł 800 000, tj. do sumy zł 2 400 000, przez umorzenie 8 000 sztuk akcji po zł 100 nom. każda. Uzyskaną w ten sposób sumę zł 800 000 przeznaczyć: a) zł 623 174'81 na całkowite pokrycie strat lat ubiegłych i b) saldo w kwocie zł 176 825'19 zapisać na dobro kapitału rezerwowego.

W związku z powyższym Zarząd wzywa wierzycieli w trybie art. 441 § I Kodeksu Handlowego, aby — jeżeli nie zgadzają się na obniżenie — **wnieśli swe sprzeciwy** w ciągu trzech miesięcy, licząc od daty ostatniego ogłoszenia. 1727

Sąd Okręgowy w Cieszynie

Na mocy § 47 rozp. o rej. handl. w odniesieniu do firmy

Vacuum Oil Company, Spółka Akcyjna w Czechowicach

w związku z uzgodnieniem statutu firmy z przepisami kodeksu handlowego przeniesiono wszystkie obowiązujące wpisy z działu B numer I-137 pod nowy numer rejestru na inne miejsce księgi rejestrowej i — w wyniku dokonanych zmian — dn. 5 kwietnia 1939 r. w dziale B numer IV-37 rejestru handlowego wpisano:

Firma: w języku polskim: Vacuum Oil Company, Spółka Akcyjna,

w języku angielskim: Vacuum Oil Company Limited.

Siedziba: Czechowice.

Przedmiot przedsiębiorstwa: 1) Kupno, sprzedaż, wywóz i wytwarzanie: a) wszelkich produktów z olejów skalnych, olejów maszynowych, objętych nazwą „Compounds”, i tłuszczów wszelkiego rodzaju, b) wszelkich przyrządów do smarowania i do praktycznego użytkowania wszelkich produktów olejów skalnych, compoundów i tłuszczów wszelkiego rodzaju; 2) Urządzenie, prowadzenie i nabywanie takich przedsiębiorstw przemysłowo-handlowych i zakładów, które mają za przedmiot i trudnią się produkcją, transportem (za pomocą przewodów rurowych zwanych pipeline i wozów cysternowych itd.) i magazynowaniem surowców i materiałów pomocniczych, jako też fabrykacją i sprzedażą wymienionych w punkcie 1 a i b artykułów; 3) Uczestniczenie we wszelkiego rodzaju przedsiębiorstwach i zakładach, wymienionych pod p. 2, jako też wydzierżawienie tychże.

Oddziały: w Warszawie założono oddział.

Kapitał akcyjny: zł 25 000 000.

Akcje: 50 000 sztuk akcji o wartości nominalnej zł 500 pełnowpłaconych.

Imiona i nazwiska osób, uprawnionych do reprezentowania Spółki: 1) Reginald Henry Evans, 2) Hans Henrik Julius Galle, 3) Ludwik Sztolcman, 4) Frank Edwin Wilder. Do reprezentowania Spółki wymagane jest współdziałanie dwóch członków Zarządu albo też jednego członka Zarządu łącznie z prokurentem. Do podpisywania Spółki uprawnieni są: 1) dwaj członkowie Zarządu albo 2) jeden członek Zarządu z jednym dyrektorem, obdarzonym prokurą, albo 3) jeden członek Zarządu z jednym urzędnikiem, obdarzonym prokurą, albo 4) dwaj dyrektorowie, obdarzeni prokurą, albo 5) jeden dyrektor, obdarzony prokurą, z jednym urzędnikiem, obdarzonym prokurą.

Pokury łącznie udzielono: 1) Franciszkowi Kollmannowi, jako urzędnikowi, 2) Aleksandrowi Kopceńskiemu, jako dyrektorowi, 3) Drowi Aleksandrowi Rosenbergowi, jako dyrektorowi.

Rodzaj osoby prawnej: Spółka Akcyjna.

Data sporządzenia statutu: Statut z dn. 27 października 1919 r., l. rep. 29007, zmieniony uchwałą Walnego Zgromadzenia z dn. 31 stycznia 1922 r., l. rep. 32217, zmieniony uchwałą Walnego Zgromadzenia z dn. 15 czerwca 1926 r., l. rep. 37390, zmieniony uchwałą Walnego Zgromadzenia z dn. 20 grudnia 1928 r., l. rep. 40165, zmieniony uchwałą Walnego Zgromadzenia z dn. 27 czerwca 1938 r., l. rep. 831/28

Pismo przeznaczone do ogłoszeń: „Monitor Polski” oraz inne pismo, w którym według rozporządzenia Ministra Przemysłu i Handlu ogłoszenia obowiązkowo powinny być umieszczone (obecnie „Polska Gospodarcza”).

Czas trwania Spółki: Nieograniczony.

Połączenie Spółek: Na podstawie uchwał nadzwyczajnych Walnych Zgromadzeń Akcjonariuszów niżej wymienionych spółek akcyjnych z dn. 23 grudnia 1938 r. postanowiono połączenie Naftowej Spółki Akcyjnej Rajskiej, jako spółki przejętej, ze Spółką Akcyjną Vacuum Oil Company, jako spółką przejmującą, bez podwyższenia kapitału akcyjnego tej ostatniej spółki.

1722

Bielsko-Bialska Spółka Elektryczna i Kolejowa, Spółka Akc.

w B i e l s k u

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY. — I. Majątek stały: Nawierzchnia zł 381 370'30; Realności zł 38 962'53; Grunty zł 76 138'74; Budynki administracyjne zł 212 196'01; Sieć przewodów elektrycznych zł 165 551'38; Tabor zł 437 001'47; Sprzęty biurowe zł 6 530'00; Sprzęty i narzędzia zł 6 279'18; Obrabiarki zł 47 297'19; Różne przybory zł 9 515'27; Urządzenia oświetleniowe zł 2 250'19; Telefony i zerary zł 5 223'81; Urządzenia dla

ruchu towarowego zł 69 645'23; Grunty zł 63 127'55; Autobusy zł 680 188'72; Garaże zł 126 504'99; Warsztaty zł 12 246'99; Stacja benzynowa zł 13 063'82; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie zł 2 930'27; Papiery wartościowe zł 12 176'00; Materiały zł 102 070'78; Kaucja zł 300'00; Dłużnicy: Banki zł 35 100'00; Nadpłata podatków zł 6 000'00; Różni zł 235'87; **Suma zł 2 511 906'29.**

Udzielone zobowiązania wekslowe zł 15 500'00.

STAN BIERNY. — I. Kapitał własny: Kapitał akcyjny nieumorzony zł 357 825'00; Kapitał akcyjny umorzony zł 154 800'00; Fundusz rezerwowy zł 89 227'96, dopisano w roku 1938 tytułem dotacji zł 2 213'45, razem saldo zł 91 441'41; Fundusz rezerwowy „A” zł 4 604'28; II. Kapitał amortyzacyjny: Fundusz amortyzacyjny zł 1 438 439'09, dopisano amortyzację za rok 1938 zł 195 324'89, razem zł 1 633 753'98, odpisano za zużyte autobusy zł 229 146'01, pozostaje zł 1 404 617'97; Fundusz amortyzacyjny „A” zł 194 113'85, dotacja funduszu amortyzacyjnego zł 91 739'77, razem saldo zł 102 374'08; III. Zobowiązania: Kredyty zagraniczne zł 255 802'08; Dostawcy zł 36 424'05; Wynagrodzenie Rady Zaw. i Kom. Rewiz. zł 11 700'00; Wynagrodzenie doradców prawnych zł 2 401'98; Świadczenia społeczne zł 4 840'20; Opłata na rzecz gm. m. Bielska zł 7 286'51; Różni zł 7 818'01; R-k rezerwy podatkowej zł 5 657'45; Dotacja zł 7 000'00; R-k wykupna akcji zł 3 740'00; R-k dywidend zł 911'11; R-k funduszu zapomogowego zł 13 981'05; R-k funduszu emerytalnego zł 2 335'54, dotacja tego funduszu w 1938 r. zł 10 000'00, razem saldo zł 12 335'54; Zysk z 1937 r. zł 492'38; Zysk za rok 1938 zł 25 853'19; **Suma zł 2 511 906'29.**

Zobowiązanie wekslowe zł 15 500'00.

Zobowiązania wobec zagranicy wynoszą zł 255 802'08.

Rachunek strat i zysków

WINIEN — Tramwaj: Koszty administracji ogólnej zł 40 926'70; Koszty utrzymania torów, sieci przewodów elektrycznych itp. zł 18 296'44; Koszty komunikacji osobowej zł 150 687'50; Koszty remontu zł 32 088'12; Koszty ruchu towarowego zł 896'76; Podatki, opłaty i odsetki zł 34 874'00; Ubezpieczenia zł 23 034'78; Inne zł 13 829'20; Autobusy: Koszty administracji ogólnej zł 17 109'70; Koszty komunikacji osobowej zł 342 963'76; Koszty remontu zł 118 340'62; Podatki, opłaty i odsetki zł 63 002'87; Ubezpieczenia zł 46 335'98; Inne zł 1 939'67; Dotacja funduszu amortyzacyjnego zł 100 000'00; Dotacja rezerwy podatkowej zł 7 000'00; Dotacja funduszu emerytalnego zł 10 000'00; Zysk z roku 1937 zł 492'38; Zysk za rok 1938 zł 25 853'19; **Suma zł 1 048 665'67.**

MA. — Przeniesienie zysku z roku 1937 zł 492'38; Dochód z przewozu osób tramwajem zł 386 486'20; Dochód z przewozu towarów tramwajem zł 2 114'15; Dochód z przewozu osób autobusami zł 649 989'31; Inne dochody z komunikacji autobusowej zł 2 453'74; Najemne zł 1 794'12; Reklamy zł 898'32; Odsetki zł 3 128'62; Inne dochody z komunikacji tramwajowej zł 1 308'83; **Suma zł 1 048 665'67.**

1717

I OGŁOSZENIE

Zarząd firmy „Orzeł” Polski Przemysł Obuwniczy i Towarzystwo Handlowe, Spółka Akcyjna w Krakowie Wyłączna Sprzedaż Obuwia i Pończoch marki Del-ka

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 16 sierpnia 1939 r. o godz. 16 w kancelarii Notariusza Dra J. Dunikowskiego w Krakowie ul. św. Jana 20, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Sprawozdanie Zarządu za 1938 r.; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu za 1938 r.; 3) Udzielenie władzom Spółki pokwitowania z wykonywanych przez nie obowiązków; 4) Powzięcie uchwały co do rozdziału zysku z 1938 r.; 5) Ustalenie wynagrodzenia Komisji Rewizyjnej; 6) Wybór Zarządu; 7) Wybór Komisji Rewizyjnej; 8) Wolne wnioski.

Do wzięcia udziału w Walnym Zgromadzeniu uprawnieni będą PP. Akcjonariusze, którzy złożą w Spółce (Kraków, Bonerowska 1) swoje akcje przynajmniej na tydzień przed terminem Walnego Zgromadzenia i nie odbiorą ich przed ukończeniem tegoż. Zamiast akcji mogą być złożone (po myśli art. 399 K.H.) kwity depozytowe. W wypadku, gdyby w wyznaczonym powyżej terminie nie jawili się Akcjonariusze, reprezentujący cały kapitał akcyjny, Walne Zgromadzenie odbędzie się tego samego dnia o godz. 17 bez względu na ilość obecnych.

1718-29-30

W myśl art. 398 § 2 kodeksu handlowego ogłaszamy, że Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów Spółki Akcyjnej

Zegluga Polska, Spółka Akcyjna w Gdyni

które odbyło się dn. 7 lipca 1939 r. w Gdyni, uchwaliło:

1) Wybór przewodniczącego w osobie Pana Leonarda Możdżeńkiego, Dyrektora Departamentu Morskiego Ministerstwa Przemysłu i Handlu; 2) Zatwierdzenie sprawozdania Zarządu z działalności za rok 1938 oraz dorocznego sprawozdania Rady Nadzorczej za tenże rok i upoważnienie Zarządu do administrowania w sposób dotychczasowy funduszem klasyfikacyjnym i funduszem asekuracyjnym; 3) Odpisy na kapitał amortyzacyjny z tytułu amortyzacji statków i holowników, nieruchomości, ruchomości, urządzeń technicznych warsztatów reperyjno-okrętowych, przystani pasażerskiej w Orłowie oraz urządzeń przystani w Gdyni z 1 137 444 26; 4) Zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków za rok sprawozdawczy 1938 oraz zużycie zysku bilansowego netto w sumie z 919 302 95 w sposób następujący: przelać na kapitał zapasowy: a) 8% zysku netto z 66 835 70, b) tytułem dodatkowego odpisu z 100 000 00, przelać na fundusz inwestycyjny z 650 000 00, wyasygnować na cele społeczne z 20 000 00, resztę zysku w kwocie z 82 467 25 po zmniejszeniu jej o jednorazowe wynagrodzenie dla władz Spółki (w myśl art. 429 kodeksu handlowego) przenieść na rok 1939; 5) Zatwierdzenie dokonanej sprzedaży holownika „Łoś” i zatwierdzenie zamówienia dwóch statków towarowych w stoczni belgijskiej John Cockerill S. A.; 6) Udzielenie pokwitowania władzom Spółki, tj. Radzie Nadzorczej i Zarządowi, z wykonania przez nie obowiązków w roku 1938 oraz wypłacenie jednorazowego dodatkowego wynagrodzenia członkom Rady Nadzorczej; 7) Jednorazowe wynagrodzenie dla członków Komisji Rewizorów, która z ramienia Rady Nadzorczej zbadała sprawozdanie Zarządu oraz bilans i rachunek strat i zysków za rok 1938; 8) Ustalenie ilości członków Rady Nadzorczej na ośmiu oraz wybranie na okres jednego roku na członków tejsze Rady: Dra Zdzisława Borowicza, Roberta Ceceniowskiego, Teodora Dembińskiego, Dra Inż. Stefana Kaufmana, Wincentego Łąckiego, Mgra Tadeusza Ocioszyńskiego, Jerzego Tomorowicza, Mgra Mariana Węgrzynowskiego; 9) Wybranie na okres jednego roku Komisji Rewizyjnej w następującym składzie: Edward Gasiński, Józef Kucza, Stanisław Oltarzewski, Michał Perłowski, Jan Trzeciak, oraz ustalenie wynagrodzenia dla członków tej Komisji; 10) Upoważnienie władz spółki, tj. Rady Nadzorczej i Zarządu, do nabywania i zbywania w okresie do następnego Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów Spółki statków morskich i holowników z prawem obciążania tychże zastawem okrętowym.

Zarząd Spółki Akcyjnej Zegluga Polska (—) Feliks Kollat

Bilans za 1938 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: 1) Grunty z 199 724 20; 2) Budynki z 1 287 568 46; 3) Urządzenia techniczne (statki i inne) z 16 852 662 12; 4) Inwentarz zakładowy i biurowy z 220 129 67; Razem z 18 560 084 45; II. Majątek płynny: 5) Gotówka z 2 346 085 86; 6) Papiery procentowe z 1 674 202 04; 7) Udziały w innych przedsiębiorstwach z 114 000 00; 8) Towary i materiały na składach z 388 739 90; 9) Dłużnicy: a) z tyt. operacyj handlowych z 1 017 967 39, b) rachunki asekuracyjne i awaryjne z 347 922 05, c) różni z 195 961 48; 10) Sumy przechodnie z 48 808 23; Razem z 6 133 686 95; Razem z 24 693 771 40.

III. Sumy pozabilansowe. — 1) Kaucje i depozyty obce z 12 055 26; 2) Różni za depozyty kaucyjne własne z 92 800 00; 3) Różni za gwarancje własne z 189 036 67; 4) Gwarancje obce z 280 630 00; Razem z 574 521 93.

Razem aktywa z 25 268 293 33.

PASYWA. — I. Kapitały własne: 1) Kapitał zakładowy z 8 300 000 00; 2) Kapitał zapasowy: a) saldo z roku 1937 z 2 504 583 35, b) dopisano na podstawie uchwały Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów z 166 835 70, razem z 10 971 419 05; II. Kapitał amortyzacyjny: 3) a) saldo z roku 1937 z 4 152 662 20, b) odpisano w 1938 r. z 4 251 45, c) dopisano na podstawie uchwały Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów z 1 137 444 26, razem z 5 285 855 01; III. Zobowiązania: 4) Wierzyciele: a) kredyty hipoteczne z 435 584 81, b) zaległe podatki i świadczenia socjalne z 145 352 67, c) zobowiązania z tyt. operacyj handlowych z 320 433 55, d) rozliczenia ze statkami z 10 295 38, e) różni z 153 041 98, razem z 1 064 208 39; 5) Sumy przechodnie: a) saldo z roku 1938 z 513 588 00, b) dopisano na podstawie

uchwały Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów z 28 750 00, razem z 542 338 00; Razem z 1 606 546 39; IV. Fundusze i zobowiązania specjalne: 6) Fundusz asekuracyjny: a) saldo z roku 1937 z 460 887 87, b) dopisano w 1938 r. z 205 205 34, c) odpisano w 1938 r. z 107 268 48, razem z 558 824 73; 7) Fundusz klasyfikacyjny: a) odpisy za lata ubiegłe z 168 000 00; b) dopisano w 1938 r. z 169 297 46, c) odpisano w 1938 r. z 72 297 46, razem z 265 000 00; 8) Fundusz inwestycyjny: a) saldo z roku 1937 z 3 579 632 75, b) dopisano w 1938 r. z 863 776 22, c) dopisano na podstawie uchwały Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów Spółki z 650 000 00, razem z 5 093 408 97; 9) Skarb Śląski — warunkowa bezprocentowa dotacja z 839 000 00; 10) Reszta czystego zysku za rok 1938, przeniesionego na rok 1939 z 73 717 25; Razem z 6 829 950 95; Razem z 24 693 771 40.

V. Sumy pozabilansowe. — 1) Różni za kaucje i depozyty obce z 12 055 26; 2) Depozyty kaucyjne własne z 92 800 00; 3) Gwarancje własne z 189 036 67; 4) Różni za gwarancje obce z 280 630 00; Razem z 574 521 93.

Razem pasywa z 25 268 293 33.

Ogólna suma zobowiązań zagranicznych z 723 270 24.

Rachunek strat i zysków

STRATY. — I. Koszty ogólne: 1) Koszty administracji ogólnej z 1 101 514 44; 2) Podatki i opłaty państwowe i komunalne z 134 814 37; 3) Odsetki i prowizje z 38 999 99; 4) Wydatki na administrację domu z 15 393 70; 4) Różnice kursowe z 28 499 62; 6) Koszty dotyczące ubiegłego roku sprawozdawczego z 7 796 11; 7) Odpisy z 4 946 67; Razem z 1 331 964 90; II. Koszty eksploatacyjne z 11 216 224 32; III. Odpisano na podstawie uchwały Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów Spółki za 1938 r.: 1) Na kapitał amortyzacyjny z 1 137 444 26; 2) Na kapitał zapasowy z 166 835 70; 3) Na fundusz inwestycyjny z 650 000 00; 4) Na sumy przechodnie z 28 750 00; 5) Do przeniesienia na rok 1938 z 73 717 25; Razem z 2 056 747 21; Razem straty z 14 521 079 70.

ZYSKI. — I. Wpływy ogólne: 1) Odsetki i prowizje z 188 933 04; 2) Wpływy z administracji domu z 16 955 35; 3) Dochód z udziałów w innych przedsiębiorstwach z 26 070 00; 4) Wpływy, dotyczące ubiegłego okresu sprawozdawczego z 24 989 55; Razem z 256 947 94; II. Wpływy eksploatacyjne z 13 901 142 53; III. Wpływy specjalne z 319 600 00; IV. Różne wpływy z 43 389 23; Razem zyski z 14 521 079 70.

Zarząd: (—) F. W. Kollat, Rada Nadzorcza: Prezes Rady (—) W. Łącki, Buchalteria: (—) W. Tokarski 1710

I OGŁOSZENIE

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

Spółki Akcyjnej Kolej Lokalna Dolina-Wygoda

odbędzie się w dn. 16 sierpnia 1939 r. o godz. 10 w Stryju przy ul. Grunwaldzkiej l. 2 w kancelarii adwokata Erazma Semkowicza.

Porządek dzienny:

1) Odczytanie protokołu poprzedniego Walnego Zgromadzenia; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania bilansu oraz rachunku zysków i strat za rok obrotowy 1938; 3) Rozdział zysku; 4) Ustalenie znaczków obecności; 5) Udzielenie pokwitowania Zarządowi; 6) Wybór 5 członków Rady Nadzorczej; 7) Wnioski i różne.

PP. Akcjonariusze, reprezentujący przynajmniej jedną dziesiątą część kapitału akcyjnego, mają prawo żądać umieszczenia poszczególnych spraw na porządku dziennym, które to żądanie winno być zgłoszone najpóźniej na 14 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

Zarząd Spółki

Na posiedzeniu Rady Nadzorczej

Spółki Akcyjnej Kolej Lokalna Dolina-Wygoda

dn. 15 lipca 1939 r. wylosowano następujących 31 sztuk akcji Nr Nr: 2648, 3166, 1481, 691 1991, 2992, 3244, 716, 2206, 1161, 1768, 1173, 1779, 153, 2543, 5, 2210, 1195, 1581, 2942, 287, 2609, 207, 1992, 1410, 3039, 2808, 3216, 11, 1480, 168.

1707

Zarząd Spółki

„Oryza“ Zakłady Przemysłu Ryżowego, Spółka Akc.

w Krakowie

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY. — I. Majątek stały: Grunty zł 165 844'83; Budynek: a) fabryczne zł 1 403 032'20, b) gospodarcze zł 1 117 790'75, c) mieszkalne zł 346 731'25, razem zł 1 867 554'20; Urządzenia techniczne zł 2 186 298'76; Inwentarz biurowy zł 53 974'05; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie i w bankach zł 490 395'08; Papiery procentowe zł 5 000'00; Weksle zł 15 265'58; Udziały w innych przedsiębiorstwach zł 453 075'00; Towary zł 283 982'40; Dłużnicy: a) odbiorcy zł 3 256'56, b) różni zł 145 278'89, razem zł 148 535'45; Koszty założenia zł 184 319'10; Sumy przechodnie zł 10 594'08; Strata z lat poprzednich zł 169 597'72; **Razem zł 6 034 436'25.**

STAN BIERNY. — I. Kapitał zakładowy zł 1 200 000'00; II. Kapitał amortyzacyjny: saldo z roku ubiegłego zł 1 726 416'12, odpisano w roku sprawozdawczym zł 9 095'88 = zł 1 727 320'24, dopisano w roku sprawozdawczym zł 287 380'37, razem zł 2 014 700'61; III. Zobowiązania: Wierzyciele: a) banki zł 175 174'48, b) odbiorcy zł 53 958'57, c) różni zł 1 881 904'21, razem zł 2 111 037'26; Rachunek przejściowy różnic kursowych zł 314 466'62; Sumy przechodnie zł 3 146'48; Zysk w roku 1938 zł 391 085'28; **Razem zł 6 034 436'25.**

Ogólna suma zobowiązań zagranicznych zł 1 438 354'11.

Rachunek strat i zysków na dz. 31 grudnia 1938 r.

WINIEN. — Koszty: a) ogólne zł 166 919'56, b) podatki i świadczenia zł 115 320'42, razem zł 282 239'98; Prowizje zł 165 300'94; Odsetki zł 85 315'25; Odpisy amortyzacyjne zł 287 380'37; Zysk zł 391 085'28; **Razem zł 1 211 321'82.**

MA. — Towary zł 1 130 673'27; Różnice kursowe zł 80 648'55; **Razem zł 1 211 321'82.** 1709

II OGŁOSZENIE

Zarząd Kawczyńskich Zakładów Cegielnianych Kazimierza Granzowa, Spółka Akcyjna

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 2 sierpnia 1939 r. o godz. 18 w siedzibie Zarządu w Warszawie, ul. 6 Sierpnia 22, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania bilansu i r-ku strat i zysków za 1938 r. oraz udzielenie Zarządowi pokwitowania z czynności za okres sprawozdawczy; 4) Rozpatrzenie stanu majątkowego Spółki oraz powzięcie uchwały o wydzierżawieniu Zakładów; 5) Uchwalenie budżetu na 1939 r.; 6) Wybór członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 7) Określenie wynagrodzenia członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 8) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni do dn. 23 lipca b. r. złożyć swoje akcje lub kwity depozytowe w biurze Zarządu. 1728

I OGŁOSZENIE

Zarząd Towarzystwa Przemysłu Metalowego K. Rudzki i S-ka

Spółka Akcyjna, Warszawa, Wiejska 3

zawiadamia, iż w dn. 14 lipca 1939 r. Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów

obniżyło kapitał zakładowy Spółki

o zł 3 240 000, a podwyższyło o zł 170 000 oraz wzywa wierzycieli Spółki, aby — jeśli nie zgadzają się na obniżenie — wnieśli sprzeciw w ciągu trzech miesięcy od daty ostatniego ogłoszenia. 1713-29-31-33

Towarzystwo Białostockiej Manufaktury Eugeniusz Becker i S-ka Spółka Akcyjna w Białymstoku

Bilans zamknięcia w dn. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: Grunty zł 539 392'00; Budynek: a) fabryczne zł 1 242 158'58, b) gospodarcze zł 57 691'21, c) mieszkalne zł 297 884'79; Maszyny zł 2 191 045'94; Ruchości zł 55 555'26; Urządzenia elektryczne zł 24 520'32; Środki lokomocji zł 2 667'85; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie i w bankach zł 15 116'04; Papiery wartościowe zł 37 101'32; Weksle w portfelu zł 10 667'69; Materiały surowe zł 83 414'79; Pomocnicze i pędne zł 47 858'66; Towary gotowe i półgotowe zł 458 561'98; Należności: za towary zł 195 741'18, za weksle protestowane zł 4 877'25; Sumy przechodnie zł 4 751'77; Strata za 1937 r. zł 17 615'90, za 1938 r. zł 445 550'86; **Razem zł 5 732 173'39.**

Sumy pozabilansowe. — Różni za depozyty zł 54 200'00; Weksle żyrowane w obiegu zł 330 576'07.

PASYWA. — I. Kapitał zakładowy zł 2 400 000'00; II. Kapitał amortyzacyjny w dn. 1 I 1938 r. zł 2 087 939'48, dopisano w roku sprawozdawczym zł 68 594'69, odpisano za wycofane maszyny zł 75 261'91; III. Zobowiązania: a) dostawcy zł 184 652'37, b) akcepty zł 615 892'95, c) różne zł 357 342'27; Sumy przechodnie zł 93 013'54; **Razem zł 5 732 173'39.**

Sumy pozabilansowe. — Depozyty zł 54 200'00; Obligo weksli w obiegu zł 330 576'07.

U w a g a. — Zobowiązania zagraniczne zł 146 187'50.

Rachunek zysków i strat za 1938 r.

WINIEN. — Koszty administracji ogólnej zł 83 365'00; Koszty produkcji zł 1 187 269'51; Koszty sprzedaży zł 73 342'70; Koszty kredytów zł 23 498'38; Podatki zł 52 094'97; Koszty handlowe zł 61 693'04; Asekuracja zł 10 974'36; Amortyzacja zł 68 594'69; Różnica kursowa zł 1 319'96; Strały na rozebranych maszynach zł 14 453'09; Inne wydatki zł 9 991'19; Wartość towarów w dn. 1/I 1938 r. zł 642 020'99; **Razem zł 2 228 617'88.**

MA. — Wartość towarów w dn. 31 XII 1938 r. zł 458 561'98; Sprzedaż towarów w 1938 r. zł 1 324 505'04; Strata zł 445 550'86; **Razem zł 2 228 617'88.**

Powyższy bilans i rachunek zysków i strat zostały zatwierdzone przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów w dn. 28 czerwca 1939 r. 1712

Bank Amerykański w Polsce, Spółka Akc.

Bilans surowy w dn. 30 czerwca 1939 r.

STAN CZYNNY. — Kasa i sumy do dyspozycji zł 928 901'89; Bilety skarbowe zł 0'00; Waluty zagraniczne zł 122 061'30; Papiery wartościowe zł 73 708'00; Papiery wartościowe ustaw. kapitału zapasowego zł 8 200'00; Udziały konsorcjalne zł 100'00; Banki krajowe zł 81 024'01; Banki zagraniczne zł 112 395'00; Dyskonto zł 1 701 756'26; Protesty zł 222 263'98; Kredyty w rachunkach bieżących zł 3 403 275'15; Pożyczki terminowe zł 5 311 415'75; Kredyty akceptacyjne i rebusowe zł 0'00; Należności z tytułu transakcyj dewiz. n/termin i report. zł 0'00; Nieruchomości zł 1 104 693'93; Różne rachunki zł 60 938'95; Długoterminowe pożyczki hipoteczne zł 0'00; Rachunki wynikowe zł 252 375'42; **Suma bilansowa zł 13 386 079'64.**

Dłużnicy z tytułu gwarancji zł 1 607 635'35; Inkaso zł 1 101 194'13.

STAN BIERNY. — Kapitał zakładowy zł 5 000 000'00; Kapitał rezerwowy zł 12 977'12; Fundusz amortyzacyjny nieruchomości zł 25 405'35; Wkłady zł 5 645 177'68; Rachunki bieżące zł 811 258'37; Różne natychmiast płatne zobowiązania zł 70 199'87; Banki krajowe zł 19 385'00; Banki zagraniczne zł 82 459'63; Redyskonto weksli zł 638 189'15; Dyskonto akcept. Banku Akceptacyjnego zł 0'00; Zastaw walorów zł 0'00; Wierzyciele hipoteczni zł 92 383'76; Zobowiązania z tyt. kredyt. akcept. i rebus. zł 0'00; Zobowiązania z tyt. trans. dewiz. na termin i report. zł 0'00; Różne rachunki zł 545 110'47; Listy zastawne zł 0'00; Rachunki wynikowe zł 443 523'24; **Suma bilansowa zł 13 386 079'64.**

Zobowiązania z tytułu udzielonych gwarancji zł 1 607 635'35; Różni za inkaso zł 1 101 194'13. 1719

Galicyjskie Towarzystwo Naftowe „Galicia“, Spółka Akc.

Bilans na dz. 31 stycznia 1939 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: Rafineria: Grunty z 130 838'50; Budynki: a) fabryczne z 1 743 668'98, b) mieszkalne z 241 703'80, razem z 1 985 372'78; Urządzenia techniczne z 22 600 605'46; Inwentarz z 149 539'76; Razem rafineria z 24 866 356'50; Pozamiejscowe nieruchomości z 1 036 060'91; Zakłady filijne: Urządzenia techniczne z 2 884 202'03; Inwentarz z 192 182'73; Razem zakłady filijne z 3 076 384'76; Kopalnie: Prawa naftowe, tereny i szyby z 26 677 182'21; Urządzenia techniczne z 12 325 783'85; Budynki: a) kopalniane z 153 763'86, b) mieszkalne z 103 240'41, razem z 257 004'27; Inwentarz z 174 580'38; Razem kopalnie z 39 434 550'71; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach z 1 883 651'71; Wexle w portfelu i inkasie z 1 131 080'89; Papiery procentowe z 273 285'13; Akcje i udziały w innych przedsiębiorstwach z 1 199 454'95; Razem z 1 472 741'08; Zapasy: Materiały surowe z 1 119 140'57; Materiały pomocnicze i pędne z 1 827 743'06; Półfabrykaty z 871 277'60; Gotowe wyroby i towary z 4 596 632'13; Razem zapasy z 8 414 793'36; Dłużnicy: Odbiorcy z 3 223 070'95; „Limanowa“ — rachunek zaliczkowy z 4 038 125'62; Dostawcy z 2 407 146'39; Różne zarachowania z 2 902 617'43; Wątpliwe należności: a) wexle protestowane z 5 762'46, b) inne należności z 435 213'44, razem wątpliwe należności z 440 975'90; Razem dłużnicy z 13 011 936'29; Depozyty: a) w gotówce z 19 756'44, b) w papierach wartościowych z 1 709'43, razem depozyty z 21 465'87; Sumy przechodnie z 9 232'13; **Ogółem aktywa z 94 358 254'21.**

Sumy pozabilansowe. — Żyra z 20 865'09; Kaucje z 347 968'77; Dłużnicy za gwarancje z 581 830'00; **Razem sumy pozabilansowe z 950 663'86.**

PASYWA. — I. Kapitały własne: Kapitał akcyjny, podzielony na 360 000 akcji wartości nominalnej po z 100 z 36 000 000'00; Kapitały rezerwowe: zwyczajny kapitał zapasowy wedle § 45 statutu z 2 732 128'67, nadzwyczajny fundusz rezerwowy z 1 851 421'15, opodatkowany fundusz rezerwowy z 6 672 978'31, razem kapitały rezerwowe z 11 256 528'13; Fundusz rezerwy podatku dochodowego z 200 133'00; II. Kapitał amortyzacyjny: saldo na dz. 30 kwietnia 1938 r. z 36 213 164'96, dopisano w roku sprawozdawczym z 2 680 000'00, razem kapitał amortyzacyjny z 38 893 164'96; III. Zobowiązania: Wierzyciele: Akcepty z 0'00; Banki z 2 049 037'28; Dostawcy i bruttozycy z 442 673'49; Odbiorcy z 332 971'53; Kredytowany podatek konsumcyjny i drogowy z 0'00; Różni z 2 548 633'36; Niepodjęta dywidenda z 1 026 006'00; Razem zobowiązania z 6 399 321'66; Sumy przechodnie z 35 457'20; Zysk z lat ubiegłych z 603 124'08; Zysk 1938/1939 r. z 970 525'18; **Ogółem pasywa z 94 358 254'21.**

Sumy pozabilansowe. — Wierzyciele za żyra z 20 865'09; Wierzyciele za kaucje z 347 968'77; Gwarancje z 581 830'00; **Razem sumy pozabilansowe z 950 663'86.**

Ogólna kwota zobowiązań zagranicznych z 2 466 200'93.

Rachunek zysków i strat

za czas od dn. 1 maja 1938 r. do dn. 31 stycznia 1939 r.

STRATY. — Koszty administracji ogólnej z 236 259'64; Przerobiona ropa z zakupu z 3 520 178'31; Koszty fabrykacji z 5 866 351'92; Koszty sprzedaży z 2 446 567'59; Koszty kredytów z 39 572'45; Podatki: państwowe i komunalne z 478 308'66; konsumcyjny i drogowy z 4 994 304'35, razem podatki z 5 472 613'01; Różnice kursowe z 19 832'52; Odpisy amortyzacyjne z 2 680 000'00; Odpisy nieściągalnych pretensyj z 121 826'49; Zysk z 1970 525'18; **Ogółem z 21 373 727'11.**

ZYSKI. — Przychód ze sprzedaży i inne wpływy z 21 373 727'11; **Ogółem z 21 373 727'11.** 1701

II OGŁOSZENIE

Zarząd firmy „Unia“ Zjednoczone Fabryki Maszyn i Narzędzi Rolniczych dawn. A. Ventzki i Peters, Spółka Akc.

w Grudziądzu

ogłasza — w myśl art. 466 K. H. — zamiar złączenia majątków Spółek połączonych

tj. Spółki Akcyjnej „UNIA“ Zjednoczone Fabryki Maszyn i Narzędzi Rolniczych dawn. A. Ventzki i Peters S. A. w Grudziądzu, jako Spółki przejmującej i Spółki Akcyjnej

„Kunów“ Fabryka Maszyn i Narzędzi Rolniczych, S. A. w Kunowie

jako Spółki przejętej.

Grudziądz, dn. 27 czerwca 1939 r.

Zarząd
1624-27-29-31

Francusko-Polskie Towarzystwo Górnicze

SPÓŁKA AKCYJNA

Bilans z dn. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: Prawa naftowe, tereny i szyby z 23 757 495'36; Urządzenia techniczne z 2 910 052'86; Budynki: a) kopalniane z 11 785'39, b) mieszkalne z 9 735'72, razem z 21 521'11; Inwentarz z 11 068'23; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach z 13 389'42; Papiery procentowe z 24 631'37; Zapasy: a) materiały surowe z 73 402'10, b) materiały pomocnicze z 518 685'17, razem zapasy z 592 087'27; Dłużnicy: a) odbiorcy z 649 586'74, b) dostawcy i bruttozycy z 26 550'89, c) różne zarachowania z 33 793'52, razem dłużnicy z 709 931'15; Zdeponowana gotówka i papiery wartościowe z 520'01; Straty z lat ubiegłych z 416 715'52; **Ogółem aktywa z 28 457 412'30.**

PASYWA. — I. Kapitały własne: Kapitał akcyjny, podzielony na 110 000 akcji wartości nominalnej po z 120 z 13 200 000'00; Kapitały rezerwowe: zwyczajny kapitał zapasowy z 19 647'34; II. Kapitał amortyzacyjny: saldo na dz. 30 kwietnia 1938 r. z 2 073 975'64, dopisano w roku sprawozdawczym z 90 700'00, razem kapitał amortyzacyjny z 2 164 675'64; III. Rachunek specjalny przejściowy różnic kursowych z 7 219 562'05; IV. Wierzyciele: a) banki z 1 840 290'42, b) dostawcy i bruttozycy z 8 566'70, c) odbiorcy z 91 122'13, d) kredyty z 3 852 116'89, e) różni z 59 516'77, razem wierzyciele z 5 851 612'91; Zysk z okresu sprawozdawczego z 1 914'36; **Ogółem pasywa z 28 457 412'30.**

Ogólna kwota zobowiązań zagranicznych z 5 692 407'31.

Rachunek zysków i strat

za czas od dn. 1 maja 1938 r. do dn. 31 grudnia 1938 r.

STRATY. — Koszty ruchu szybów z 429 986'11; Podatki państwowe i komunalne z 15 907'39; Odpisy amortyzacyjne z 90 700'00; Zysk z okresu sprawozdawczego z 1 914'36; **Ogółem z 538 507'86**

ZYSKI.—Przychody ze sprzedaży i inne wpływy z 538 507'86; **Ogółem z 538 507'86.** 1702

II OGŁOSZENIE

Likwidator Warszawskiej Spółki Akcyjnej Budowy Parowozów

zawiadamia, że

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

odbędzie się w sobotę dn. 29 lipca 1939 r. o godz. 12 w lokalu Spółki w Warszawie przy ul. Kolejowej Nr 57 z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za okres od dn. 1 kwietnia 1938 r. do dn. 31 marca 1939 r.; 3) Udzielenie Likwidatorowi pokwitowania z wykonania obowiązków; 4) Wybory członków Rady Nadzorczej; 5) Określenie wynagrodzenia dla Rady Nadzorczej i członków Rady, delegowanych do stałego nadzoru; 6) Wolne wnioski.

W zgromadzeniu tym mają prawo uczestniczyć Pr. Akcjonariusze, którzy swoje akcje lub kwity bankowe złożą przynajmniej na tydzień przed terminem Zgromadzenia w biurze Spółki w Warszawie, Kolejowa 57, albo w Banku Dyskontowym Warszawskim i jego oddziałach lub filiach oraz w biurze Trust Métallurgique Electrique et Industriel w Brukseli, 168, rue Royale. 1711

Europejskie Towarzystwo Ubezpieczeń Towarów i Pakunków Podróżnych, Spółka Akc. w Warszawie

Bilans na dz. 15 października 1938 r.

STAN CZYNNY. — I. Kasa zł 1 112'26; II. Instytucje kredytowe: a) państwowe zł 4 578'55, b) inne krajowe zł 227 563'95, razem zł 232 142'50; III. Papiery wartościowe z kuponami bieżącymi: a) posiadające bezpieczeństwo prawne zł 239 346'38, b) inne krajowe zł 500'00, razem zł 239 846'38; IV. Nieruchomości zł 211 000'00; V. Dłużnicy: 1) Dyrekcje kolejowe zł 6 820'17; 2) Agenci zł 1 204'21; 3) Zakłady ubezpieczeń zł 14 432'59; 4) Inni zł 800'00; Razem zł 23 256'97; VI. Ruchości biurowe zł 1'00; VII. Inne aktywa zł 1 314'42; **Razem zł 708 673'53.**

STAN BIERNY. — I. Kapitały i fundusze własne Zakładu: 1) Emitowany kapitał akcyjny (akcyj sztuk 3000 po zł 100) zł 300 000'00; 2) Kapitał zapasowy zł 226 000'00; Razem zł 526 000'00; II. Fundusz ubezpieczeniowy — rezerwa składek na udział własny w działach ubezpieczeń: 1) towarów i pakunków podróżnych: a) bagażowym zł 2 279'16, b) towarowym zł 1 441'14, razem zł 3 720'30, 2) od nieszczęśliwych wypadków zł 696'81, razem zł 4 417'11; III. Fundusze i rezerwy techniczne — rezerwa na nieregulowane szkody na udział własny w działach ubezpieczeń: 1) towarów i pakunków podróżnych: a) bagażowym zł 2 184'75, b) towarowym zł 1 166'57, razem zł 3 351'32, 2) od nieszczęśliwych wypadków zł 12'81, razem zł 3 364'13; IV. Należność z tytułu zatrzymanej reasekuratorom przez Zakład rezerwy składek w działach ubezpieczeń: 1) od nieszczęśliwych wypadków zł 1 625'89; V. Fundusz na umorzenie wartości nieruchomości zł 24 184'08; VI. Wierzyciele: 1) Agenci zł 73'43; 2) Zakłady ubezpieczeń zł 779'67; 3) Inni zł 1 421'11; Razem zł 2 274'21; VII. Niepodniesiona dywidenda przez akcjonariuszów zł 164'00; VIII. Nieuiszczone podatki i opłaty: 1) opłaty stemplowe od ubezpieczeń zł 248'93, 2) inne zł 402'14, razem zł 651'07; IX. Inne pasywa zł 5 461'50; X. Fundusz zapomogowy dla urzędników Towarzystwa do dyspozycji Zarządu zł 10 000'00; XI. Zysk: pozostałość z 1937 r. zł 100 400'65, zysk osiągnięty w 1938 r. zł 30 130'89, razem zł 130 531'54; **Razem zł 708 673'53.**

Rachunek zysków i strat na dz. 15 października 1938 r.

ZYSKI. — I. Pozostałość z roku poprzedniego zł 100 400'65; II. Czysty dochód z majątku Zakładu zł 29 670'24; III. Zysk na kursie walut obcych zł 2'40; V. Inne zyski, nie objęte poszczególnymi rachunkami: 1) różnica kursu na papierach wartościowych zł 9 678'95; **Razem zł 139 752'24.**

STRATY. — I. Strata w okresie sprawozdawczym na rachunku ubezpieczeń: 1) towarów i pakunków podróżnych: a) dział bagażowy zł 4 357'96, b) dział towarowy zł 2 527'05, razem zł 6 885'01, II. 2) od nieszczęśliwych wypadków zł 665'29, razem zł 7 550'30; III. Inne odpisy i straty, nie objęte poszczególnymi rachunkami: 1) odpisano z wartości nieruchomości zł 1 670'40; Zysk: pozostałość z 1937 r. zł 100 400'65, zysk osiągnięty w 1938 r. zł 30 130'98, razem zł 130 531'54; **Razem zł 139 752'24.**

Zysk w wysokości zł 130 531'54 przeniesiono na okres następnny.

Bilans otwarcia likwidacji na dz. 15 października 1938 r.

STAN CZYNNY. — I. Kasa zł 1 112'26; II. Instytucje kredytowe: a) państwowe zł 4 578'55, b) inne krajowe zł 227 563'95, razem zł 232 142'50; III. Papiery wartościowe z kuponami bieżącymi: a) posiadające bezpieczeństwo prawne zł 239 346'38, b) inne krajowe zł 500'00, razem zł 239 846'38; IV. Nieruchomości zł 211 000'00; V. Dłużnicy: 1) Dyrekcje kolejowe zł 6 820'17; 2) Agenci zł 1 204'21; 3) Zakłady ubezpieczeń zł 14 432'59; 4) Inni zł 800'00; Razem zł 23 256'97; VI. Ruchości biurowe zł 1'00; VII. Inne aktywa zł 1 314'42; **Razem zł 708 673'53.**

STAN BIERNY. — I. Kapitały i fundusze własne Zakładu: 1) emitowany kapitał akcyjny (akcyj sztuk 3000 po zł 100)

zł 300 000'00, 2) kapitał zapasowy zł 226 000'00, razem zł 526 000'00; II. Fundusz ubezpieczeniowy — rezerwa składek na udział własny w działach ubezpieczeń: 1) towarów i pakunków podróżnych: a) bagażowym zł 2 279'16, b) towarowym zł 1 441'14, razem zł 3 720'30, 2) od nieszczęśliwych wypadków zł 696'81, razem zł 4 417'11; III. Fundusze i rezerwy techniczne — rezerwa na nieregulowane szkody na udział własny w działach ubezpieczeń: 1) towarów i pakunków podróżnych: a) bagażowym zł 2 184'75, b) towarowym zł 1 166'57, razem zł 3 351'32, 2) od nieszczęśliwych wypadków zł 12'81, razem zł 3 364'13; IV. Należność z tytułu zatrzymanej reasekuratorom przez Zakład rezerwy składek w działach ubezpieczeń: od nieszczęśliwych wypadków zł 1 625'89; V. Fundusz na umorzenie wartości nieruchomości zł 24 184'08; VI. Wierzyciele: 1) Agenci zł 73'43; 2) Zakłady ubezpieczeń zł 779'67; 3) Inni zł 1 421'11; Razem zł 2 274'21; VII. Niepodniesiona dywidenda przez akcjonariuszów zł 164'00; VIII. Nieuiszczone podatki i opłaty: 1) opłaty stemplowe od ubezpieczeń zł 248'93, 2) inne zł 402'14, razem zł 651'07; IX. Inne pasywa zł 5 461'50; X. Fundusz zapomogowy dla urzędników Towarzystwa do dyspozycji Zarządu zł 10 000'00; XI. Zysk: pozostałość z 1937 r. zł 100 400'65, zysk osiągnięty w 1938 r. zł 30 130'89, razem zł 130 531'54; **Razem zł 708 673'53.**

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY. — I. Kasa zł 1 599'99; II. Instytucje kredytowe: a) państwowe zł 5 129'71, b) inne krajowe zł 223 057'35, razem zł 228 187'06; III. Papiery wartościowe z kuponami bieżącymi: a) posiadające bezpieczeństwo prawne zł 236 782'26, b) inne krajowe zł 500'00, razem zł 237 282'26; IV. Nieruchomości zł 211 000'00; V. Dłużnicy: 1) Dyrekcje kolejowe zł 2 096'36; 2) Agenci zł 902'06; 3) Zakłady ubezpieczeń zł 15 037'27; 4) Inni zł 1 463'76; Razem zł 19 549'45; VI. Ruchości biurowe zł 1'00; **Razem zł 697 619'76.**

STAN BIERNY. — I. Kapitały i fundusze własne Zakładu: 1) emitowany kapitał akcyjny (akcyj sztuk 3000 po zł 100) zł 300 000'00, 2) kapitał zapasowy zł 226 000'00, razem zł 526 000'00; II. Fundusze i rezerwy techniczne — rezerwa na nieregulowane szkody na udział własny w działach ubezpieczeń: 1) towarów i pakunków podróżnych: a) bagażowym zł 2 177'92, b) towarowym zł 1 515'17, razem zł 3 693'09, 2) od nieszczęśliwych wypadków zł 12'81, razem zł 3 705'90; III. Fundusz na umorzenie wartości nieruchomości zł 24 623'68; IV. Wierzyciele: 1) Dyrekcje kolejowe zł 0 45; 2) Zakłady ubezpieczeń zł 2 414'05; 3) Inni zł 1 598'00; Razem zł 4 012'50; V. Niepodniesiona dywidenda przez akcjonariuszów zł 42'00; VI. Nieuiszczone podatki i opłaty: 1) opłaty stemplowe od ubezpieczeń zł 44'51, 2) inne zł 54'66, razem zł 99'17; VII. Inne pasywa zł 804'08; VIII. Fundusz zapomogowy dla urzędników Towarzystwa do dyspozycji Zarządu zł 10 000'00; IX. Zysk zł 128 332'43; **Razem zł 697 619'76.**

Rachunek zysków i strat na dz. 31 grudnia 1938 r.

ZYSKI. — I. Pozostałość zysku z okresu poprzedniego zł 130 531'54; II. Czysty dochód z majątku Zakładu zł 8 044'92; III. Niepodniesiona dywidenda przez akcjonariuszów zł 122'00; IV. Zysk na kursie walut obcych zł 3'37; **Razem zł 138 701'83.**

STRATY. — I. Strata w okresie sprawozdawczym na rachunku ubezpieczeń: 1) towarów i pakunków podróżnych: a) dział bagażowy zł 2 106'13, b) dział towarowy zł 1 868'92, razem zł 3 975'05, 2) od nieszczęśliwych wypadków zł 628'82, razem zł 4 603'87; III. Inne odpisy i straty, nie objęte poszczególnymi rachunkami: 1) odpisano z wartości nieruchomości zł 439'60, 2) różnica kursu na papierach wartościowych zł 5 325'93, razem zł 5 765'53; III. Zysk zł 128 332'43; **Razem zł 138 701'83.**

Zysk w wysokości zł 128 332'43 przeniesiono na rok następnny.

	Dział zwykłych ubezpieczeń na życie	Dział ludowych ubezpieczeń na życie	Dział ubezpieczeń rzeczowych	Ogólny Fundusz na nieprzewidziane wydatki	Spec. Fundusz na nieprzewidziane wydatki	Rachunek nadwyżki kursu akcji	R A Z E M
	£	£	£	£	£	£	£
Oplaty za komornie	67 639,12.10	7 609 991, 9, 4	—	—	—	—	67 639,12.10
Dochody z dzierżaw wolnych gruntów i szkockich majątków	—	3 406,10.11	—	—	—	—	7 609 991, 9, 4
Dochody z innych dzierżaw	—	—	—	—	—	—	3 406,10.11
Nieruchomości:							
Domy biurowe (po cenie kosztu z potrąceniem odpisanych sum)	—	3 508 198, 2, 9	—	—	—	—	3 508 198, 2, 9
„ w granicach Zjednoczonego Królestwa	2 117 813, 3, 4	12 192 779, 5, 7	—	—	—	—	14 310 592, 8,11
„ poza granicami Zjednoczon. Królestwa	837 602, 6, 5	9 719,11.10	—	—	—	—	847 321,18, 3
Dochody z dożywocia	35 429, 4, 1	—	—	—	—	—	35 429, 4, 1
Wartość przyszłych roszczeń spadkowych	100 206,17, 6	—	—	—	—	—	100 206,17, 6
Oprocentowane depozyty w kraju i za granicą	609 502, 9, 9	800 000, 0, 0	—	—	—	—	1 409 502, 9, 9
Salda agentów	—	—	297 000,16, 6	—	—	—	297 000,16, 6
Zaległe składki	485 749,11, 9	281 737,1, 1	—	—	—	—	822 616, 2, 9
Zaległe procenty, dywidendy i czynsze	247 242, 2, 9	178 208, 1, 6	—	—	—	—	425 450, 4, 3
Narosłe procenty, dywidendy i czynsze, których termin płatności jeszcze nie nadszedł	—	516 847,19, 0	716 801,13.11	—	—	—	1 233 649,12.11
Należności zatrzymane w kraju i za granicą przez Cedentów z tytułu reasekuracji oraz sumy przypadające z umów reasekuracyjnych	—	—	—	—	—	—	—
Kwoty przypadające od Towarzystw afiliowanych	27 304,17, 7	24 808,11, 5	197 991,16, 8	—	—	—	197 991,16, 8
Różni dłużnicy	3 386, 6, 5	3 515,10, 4	42 970,12, 4	—	—	—	95 084, 1, 4
Wakse płatne	45 000, 0, 0	34 275, 0, 0	506,16, 1	—	—	—	7 408,12.10
Znaczki stemplowe morskie	—	—	—	—	—	—	79 275, 0, 0
Gotówka: W depozycie:	—	—	297, 1, 3	—	—	—	297, 1, 3
„ w Zjednoczonym Królestwie	—	—	—	—	—	—	—
„ za granicą	1 000 000, 0, 0	2 230 000, 0, 0	—	—	—	—	3 230 000, 0, 0
W kasie i na rachunku bieżącym:	314 333,18.10	—	50 002,16.11	—	—	—	364 336,15, 9
„ w Zjednoczonym Królestwie	193 718,19, 8	1 699 604,19,10	225 266, 1, 0	100 842, 3, 5	850 650, 0,10	19 385,19, 0	3 089 468, 3, 9
„ za granicą	381 257, 2, 4	13 607,10.11	31 301, 9, 5	—	—	—	426 166, 2, 8
	127 489 709, 4, 5	202 389 484, 3, 6	8 053 859, 1, 8	2 804 702,11, 1	5 076 664, 9, 2	324 739,16, 6	346 139 159, 6, 4

Rachunek zysków i strat na 31 grudnia 1938 r.

	£
Saldo z roku ubiegłego	—
Dział zwykłych ubezpieczeń na życie	212 022, 6, 4
„ ubezpieczeń Ludowych	657 769, 7, 0
„ ubezpieczeń Rzeczowych	346 937,16, 6
Przeniesienie z rachunku działu ubezpiecz. Zwykłych	296 565, 0, 0
„ z rachunku działu ubezpiecz. Ludowych	901 351,13, 4
„ z rachunku działu ubezpiecz. Rzeczowych	—
Ubezpieczenia Ogniowe	88 120,10, 1
„ Chorobowe i od Nieszczęśliwych Wypadków	62 749, 4, 2
„ od Odpowiedzialności Pracodawców	19 650,13, 5
Pojazdów Motorowych	3 853, 0, 6
Różne	53 488,17, 4
Funduszu Amortyzacyjnego	15 702,13, 2
Transportów	30 000, 0, 0
Dochód z rachunku działów Rzeczowych nieprzeniesiony na inne rachunki	£ 68 037, 5, 9
po potrąceniu podatku dochodowego	£ 13 763, 7, 7
Dywidenda dla właścicieli akcji serii „A” za rok 1937	903 125, 0, 0
Dywidenda dla właścicieli akcji serii „B” za rok 1937	100 000, 0, 0
Strata na zrealizowanych papierach wartościowych (działy Rzeczowe)	10 187,17, 5
Tymczasowa dywidenda dla właścicieli akcji serii „A” na poczet 1938 roku	312 500, 0, 0
Podatek dochodowy (działy Rzeczowe)	32 000, 0, 0
Kontrybucja na Obronę Narodową (działy Rzeczowe)	18 000, 0, 0
Przeniesienie na rachunek Funduszu Rezerwowego (działy Rzeczowe)	75 000, 0, 0
Przeniesienie na Fundusz dodatkowej rezerwy działów Rzeczowych	33 849, 0, 0
Salda przeniesione do	—
a) bilansu działu ubezpieczeń Zwykłych	£ 219 200, 4, 4
bilansu działu ubezpieczeń Ludowych	£ 666 216, 9, 0
jako podział zysków pomiędzy właścicieli akcji serii „A” za rok 1938	—
b) bilansu działów ubezpieczeń Rzeczowych jako podział zysków za rok 1938 pomiędzy właścicieli	—
akcji serii „A”	£ 33 333, 6, 8
akcji serii „B”	£ 100 000, 0, 0
oraz przeniesienie na rok następny	£ 239 173, 2, 7
£ 372 506, 9, 3	

Po przeniesieniu £ 318 600, 0, 0 na Specjalny Fundusz na nieprzewidziane wydatki
Przeznaczając:
£ 738 542,10, 5 dla pracowników pozabiurowych Towarzystwa
oraz rezerwując na „bonusy”:
£ 2 809 489, 0, 0 dla właścicieli polis działu ubezpieczeń Zwykłych
£ 4 131 392, 2, 6 dla właścicieli polis działu ubezpieczeń Ludowych

2 742 585, 0, 0

Angielska Spółka Akcyjna Towarzystwo Ubezpieczeń „Prudential” — „The Prudential Assurance Company Limited“

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

	Ubezpieczenia na życie zł	Ubezpieczenia od ognia zł	Razem zł		Ubezpieczenia na życie zł	Ubezpieczenia od ognia zł	Razem zł
STAN CZYNNY				STAN BIERNY			
Kasa	5 613-38	518-84	6 132-22	Kaucja	1 000 000-00	1 000 000-00	2 000 000-00
Instytucje kredytowe	315 599-28	670-47	316 269-75	Rezerwa na należności wątpliwe	51 312-45	38 866-77	90 179-22
Papiery wartościowe z kuponami bieżącymi	6 288 579-63	1 357 062-64	7 645 642-27	Fundusz ubezpieczeniowy	8 950 429-33	370 236-56	9 320 665-89
Pożyczki hipoteczne	894 000-00	—	894 000-00	Rezerwa na nieuregulowane szkody (sumy płatne)	509 155-84	34 014-00	543 169-84
Nieruchomości	752 095-95	—	752 095-95	Inne fundusze i rezerwy techniczne	118 722-68	—	118 722-68
Zaliczki i pożyczki pod zastaw własnych polis	1 784 241-35	—	1 784 241-35	Fundusz na umorzenie wartości nieruchomości	47 215-50	—	47 215-50
Centrala Głównego Przedstawicielstwa	216 976-94	116 310-00	333 286-94	Zakłady ubezpieczeń	—	564 178-44	564 178-44
Ajenci	33 105-77	132 506-87	165 612-64	Inni wierzyciele	6 499-57	61 179-99	67 679-56
Różni z tytułu zaległej składki	211 526-11	439 560-65	651 086-76	Nieuiszczone podatki i opłaty	43 346-96	—	43 346-96
Zakłady ubezpieczeń	—	30 737-20	30 737-20	Inne pasywa	28 083-67	23 865-68	51 949-35
Inni dłużnicy	7 577-95	—	7 577-95	Depozyty ubezpieczonych	36 489-60	—	36 489-60
Inne aktywa	213 187-13	33 970-74	247 157-87	Zysk	—	18 995-97	18 995-97
Strata	68 752-11	—	68 752-11				
	<u>10 791 255-60</u>	<u>2 111 337-41</u>	<u>12 902 593-01</u>		<u>10 791 255-60</u>	<u>2 111 337-41</u>	<u>12 902 593-01</u>

UWAGA.—W roku sprawozdawczym przekazano gotówki do Centrali Głównego Przedstawicielstwa w sumie zł 1 050 000-00.

Rachunek zysków i strat za 1938 r.

	zł	zł	zł		zł	zł	zł
Zysk w roku sprawozdawczym na rachunku ubezpieczeń:				Strata w roku sprawozdawczym na rachunku ubezpieczeń:			
na życie	57 740-62	—	57 740-62	od ognia	—	4 689-88	4 689-88
Czysty dochód z majątku Zakładu	78 855-84	96 080-44	174 936-28	Niepodzielona część kosztów administracji	—	2 099-40	2 099-40
Inne zyski, nie objęte poszczególnymi rachunkami:				Umorzone należności wątpliwe	5 539-24	—	5 539-24
1) różnica kursu na walutach	—	52-08	52-08	Inne odpisy i straty, nie objęte poszczególnymi rachunkami:			
2) wygrana na papierach wartościowych	300-00	—	300-00	1) odpisano z wartości nieruchomości	4 721-55	—	4 721-55
Strata	68 752-11	—	68 752-11	2) różnica kursu na papierach wartościowych	185 917-11	64 013-56	249 930-67
	<u>205 648-57</u>	<u>96 132-52</u>	<u>301 781-09</u>	3) odpisano na rezerwę na wątpliwe należności	9 470-67	6 333-71	15 804-38
				Zysk	—	18 995-97	18 995-97
					<u>205 648-57</u>	<u>96 132-52</u>	<u>301 781-09</u>

1704

Bank Spółek Niemieckich w Polsce, Spółka Akcyjna

L ó d ź

Bilans surowy (kwartalny) w dn. 30 czerwca 1939 r.

STAN CZYNNY. — Kasa i sumy do dyspozycji zł 309 664'66; Waluty zagraniczne zł 48 816'19; Papiery wartościowe zł 37 742'53; Pap. wart. ust. kap. zapas. zł 84 147'85; Udziały konsorcjalne zł 372 003'00; Banki krajowe zł 90 262'59; Banki zagraniczne zł 119 096'69; Dyskonto zł 3 614 472'38; Protesty zł 17 388'00; Kredyty w rachunkach bieżących zł 2 442 262'36; Pożyczki terminowe zł 851 401'28; Nieruchomości zł 925 725'46; Różne rachunki zł 61 614'63; Rachunki wynikowe zł 147 244'62; **Suma bilansowa zł 9 121 842'24.**

Dłużnicy z tytułu gwarancyj zł 46 754'74; Inkaso zł 1 201 064'94.

STAN BIERNY. — Kapitał zakładowy zł 1 500 000'00; Kapitał rezerwowy zł 189 207'00; Fundusz amortyzacyjny nieruchomości zł 56 567'96; Wkłady zł 2 144 098'82; Rachunki bieżące zł 948 767'54; Różne natychmiast płatne zobowiązania zł 17 579'27; Banki krajowe zł 2 594 161'06; Banki zagraniczne zł 8 435'71; Redyskonto weksli zł 1 125 157'57; Wierzyciele hipoteczni zł 10 807'37; Różne rachunki zł 257 081'26; Rachunki wynikowe zł 269 978'68; **Suma bilansowa zł 9 121 842'24.**

Zobowiązania z tytułu udzielonych gwarancyj zł 46 754'74; Różni za inkaso zł 1 201 064'94. 1690

„Atei”, Spółka Akcyjna, Świerklaniec

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY. — Majątek stały: Inwentarz biurowy zł 357'50; Majątek płynny: Gotówka w kasie zł 289'02; Należności w bankach zł 25 455'92; Papiery wartościowe zł 986 094'65; Dłużnicy zł 344'72; Sumy przechodnie zł 4'80; **Razem zł 1 012 546'61.**

STAN BIERNY. — Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 250 000'00; Kapitał zapasowy (ustawowy) zł 100 000'00; Kapitał rezerwowy zł 400 000'00; Fundusz na cele dobroczynne zł 40 225'25; Zobowiązania: Banki zł 178'40; Zaległe podatki zł 17 615'77; Inni wierzyciele zł 91 793'18; Zysk za rok 1938 zł 112 734'01; **Razem zł 1 012 546'61.**

Rachunek strat i zysków za 1938 r.

WINIEN. — Koszty administracyjne zł 3 404'95; Koszty związane z podwyższeniem kapitału zakładowego zł 4 506'00; Różne koszty zł 1 358'32; Odsetki zł 4 292'36; Podatki państwowe i komunalne zł 35 601'11; Odpisy na inwentarzu zł 427'50; Czysty zysk zł 112 734'01; **Razem zł 162 324'25.**

MA. — Przychody z papierów wartościowych zł 157 564'15; Różnice kursowe zł 4 760'10; **Razem zł 162 324'25.** 1695

Bank Zachodni, Spółka Akcyjna w Warszawie

Bilans surowy w dn. 30 czerwca 1939 r.

STAN CZYNNY		zł
Kasa i sumy do dyspozycji		3 452 292'57
Bilety skarbowe		—
Waluty zagraniczne		43 567'89
Papiery wartościowe		1 079 721'94
Papiery wartościowe ust. kap. zapas.		419 712'70
Udziały konsorcjalne		2 674 098'97
Banki krajowe		423 985'18
Banki zagraniczne		1 543 188'53
Dyskonto		30 372 290'87
Protesty		1 727 702'93
Kredyty w rachunkach bieżących		14 187 789'43
Pożyczki terminowe		3 705 730'97
Kredyty akceptac. i rembursowe		2 256 572'15
Należn. z tyt. trans. dewiz. n termin. i report.		—
Nieruchomości		6 841 767'17
Różne rachunki		3 810 042'33
Długoterminowe pożyczki hipoteczne		—
Rachunki wynikowe		1 518 341'44
		<u>74 056 805'07</u>
Dłużnicy z tytułu gwarancyj		14 626 319'63
Inkaso		7 744 773'22
STAN BIERNY		zł
Kapitał zakładowy		10 080 000'00
Kapitały rezerwowe		3 259 742'70
Fundusz amortyzacyjny nieruchomości		—
Wkłady		26 675 419'85
Rachunki bieżące		13 806 371'71
Różne natychmiast płatne zobowiązania		295 430'82
Banki krajowe		832 975'81
Banki zagraniczne		877 903'58
Redyskonto weksli		9 233 778'73
Dyskonto akceptów Banku Akceptacyjnego		—
Zastaw walorów		—
Wierzyciele hipoteczni		116 161'32
Zobowiązania z tytułu akceptac. i rembursów		2 256 572'15
Zobowiązania z tyt. trans. dew. n termin. i report.		—
Różne rachunki		4 076 604'85
Listy zastawne (obligacje)		—
Rachunki wynikowe		2 545 843'55
		<u>74 056 805'07</u>
Zobowiązania z tyt. udzielonych gwarancyj		14 626 319'63
Różni za inkaso		7 744 773'22
		1697

Zarząd Spółki Akcyjnej

Przemysł Wełniany S. Barciński i S-ka w Łodzi

zawiadamia, że w ciągnięciu, odbytym w dn. 30 czerwca 1939 r. wylosowane zostały następujące numery obligacji Spółki:

19, 60, 96, 117, 147, 224, 239, 255, 329, 398, 429, 465, 499, 536, 546, 611, 627, 668, 728, 933, 948, 996, 1066, 1122, 1145, 1151, 1187, 1197, 1216, 1224, 1275, 1322, 1339, 1346, 1372, 1377, 1432, 1438, 1467, 1493, 1586, 1633, 1661, 1671, 1699, 1841, 1855, 1968, 1984, 2091, 2105, 2172, 2173, 2249, 2393, 2419, 2463, 2484, 2567, 2619, 2643, 2646, 2679, 2719, 2724, 2797, 2874, 2876, 2920, 2948, 3018, 3080, 3105, 3114, 3142, 3171, 3186, 3196, 3203, 3209, 3215, 3229, 3316, 3324, 3350, 3439, 3497, 3503, 3599, 3602, 3608, 3668, 3697, 3728, 3753, 3832, 3864, 3894, 3941, 3945. 1696

Wysyłajcie listy pocztą lotniczą

II OGŁOSZENIE

Zarząd Towarzystwa Budowlanego Inżynierowie K. Stronczyński, R. Czarnota-Bojarski i S-ka Spółka Akcyjna w Warszawie

zawiadamia, że w dn. 7 sierpnia 1939 r. o godz. 13 w kancelarii Notariusza Juliana Siennickiego przy ul. Kapucyńskiej Nr 6 w Warszawie odbędzie się

DOROCZNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu, bilansu i rachunku zysków i strat za 1938 r.; 3) Podział zysków; 4) Udzielenie absolutorium władzom Spółki; 5) Wybór członków Komisji Rewizyjnej; 6) Udzielenie Zarządowi pełnomocnictwa do sprzedaży nieruchomości; 7) Wolne wnioski. 1705

Polski Bank Komunalny, Spółka Akc. w Warszawie

Skrócony bilans surowy (kwartalny)
w dn. 30 czerwca 1939 r.

STAN CZYNNY		zł
1. Kasa i sumy do dyspozycji		3 802 709'60
2. Bilety skarbowe		2 600 000'00
3. Waluty zagraniczne		—
4. Papiery wartościowe		6 947 089'14
5. Papiery wartość. ustaw. kapit. zapasowego		975 297'00
6. Udziały konsorcjalne		202 627'00
7. Banki krajowe		2 226 225'22
8. Banki zagraniczne		—
9. Dyskonto		6 885 138'70
10. Protesty		222 275'41
11. Kredyty w rachunkach bieżących		1 448 869'98
12. Pożyczki terminowe		42 941 960'05
13. Kredyty akceptac. i rembursowe		—
14. Należn. z tyt. transakcyj dewiz. n/term. i report.		—
15. Nieruchomości		2 234 430'40
16. Różne rachunki		976 731'77
17. Długoterminowe pożyczki w obligacjach		24 899 984'00
18. Rachunki wynikowe		728 478'82
		<u>97 091 817'09</u>
1. Dłużnicy z tytułu gwarancyj		356 435'60
2. Inkaso		325 252'80
STAN BIERNY		zł
1. Kapitał zakładowy		5 000 000'00
2. Kapitały rezerwowe		2 073 745'21
3. Fundusz amortyzacyjny nieruchomości		210 966'68
4. Wkłady		45 734 130'03
5. Rachunki bieżące		7 032 551'50
6. Różne natychmiast płatne zobowiązania		226 408'29
7. Banki krajowe		4 289 217'05
8. Banki zagraniczne		—
9. Redyskonto weksli		2 055 755'95
10. Dyskonto akceptów Banku Akceptacyjnego		—
11. Zastaw walorów		3 338 757'50
12. Wierzyciele hipoteczni		—
13. Zobowiąz. z tyt. kred. akceptac. i remburs.		—
14. Zobowiąz. z tyt. trans. dewiz. n/termin i report.		—
15. Różne rachunki		1 139 617'88
16. Obligacje		24 899 984'00
17. Rachunki wynikowe		1 090 683'00
		<u>97 091 817'09</u>
1. Zobowiązania z tyt. udzielonych gwarancyj		356 435'60
2. Różni za inkaso		325 252'80
		1703

Nasz Sklep — Urania, Spółka Akcyjna w Warszawie

Bilans na dz. 31 marca 1939 r.

AKTYWA.—1) Majątek stały: a) Nieruchomości z 107 713'38; b) Urządzenia techniczne: maszyny z 91 272'90; c) Rucho-
mości z 131 306'97; 2) Majątek płynny: Gotówka w kasie
i bankach z 51 467'78; Papiery procentowe z 7 944'25; Weksle
w portfelu i inkasie z 72 754'24; Akcje i udziały w innych
przedsiębiorstwach z 39 225'00; Towary z 1 570 612'77; Dłuż-
nicy: a) Odbiorcy z 953 722'10; b) Dostawcy z 17 275'29;
c) Różni z 47 392'58; d) Wątpliwe należności z 66 399'27;
Weksle protestowane z 14 801'94; Zaliczenia kolejowe i pocz-
towe z 3 392'84; Specjalny rachunek przejściowy różnic kurso-
wych z 18'78; Sumy przechodnie: a) wydatki dotyczące okresu
przyszłego z 3 359'20, b) banki za wpłaty gotówkowe z od-
działów zamiejscowych z 16 702'98, c) inne z 113'87, razem
z 20 176'05; Straty z lat ubiegłych z 292 844'15, pokryte czę-
ściowo: z zysku roku 1936/37 z 65 391'87, z zysku roku 1937/38
z 90 442'38, pozostało z 137 009'90; **Suma aktywów
z 3 332 486'04.**

Gwarancje i depozyty z 759 688'88; Towary komisowe
z 13 754'41.

PASYWA. — 1) Kapitały własne: Kapitał akcyjny
z 1 000 000'00; Kapitał zapasowy: a) saldo z roku ubiegłego
z 76 948'52, b) dopisano w roku sprawozdawczym z 11 492'73,
razem z 88 441'25; Kapitał rezerwowy: a) rezerwa na wątpli-
we należności z 66 399'27, b) rezerwa na podatek dochodowy
z 51 564'58, razem z 117 963'85; 2) Kapitał amortyzacyjny:
a) saldo z roku ubiegłego z 142 723'89, b) odpisano w roku
sprawozdawczym z 310'45, c) dopisano w roku sprawozdaw-
czym z 21 339'20, razem z 163 752'64; Zobowiązania: Wier-
zyciele: a) Pożyczki długoterminowe na kapitał obrotowy
z 788 948'32; b) Akcepty z 210 570'88; c) Dostawcy
z 649 043'06; d) Banki z 15 343'00; e) Odbiorcy z 11 338'59;
f) Różni z 97 500'50; Specjalny rachunek przejściowy różnic
kursowych z 134'11; Sumy przechodnie: a) wydatki okresu
operacyjnego pł. po dn. 1/IV 1939 r. z 6 359'93, b) inne
z 17'85, razem z 6 377'78; Zysk z 183 072'06; **Suma pasywów
z 3 332 486'04.**

Ewikcje hipoteczne, różni za gwarancje i depozyty
z 759 688'88; Różni za komisje z 13 754'41.

Rachunek strat i zysków za rok 1938/39

WINIEN. — Zakup towarów z 6 644 553'19; Remanenty na
dz. 31/III 1938 r. z 1 438 599'34; Koszty administracji ogólnej
z 724 778'35; Koszty fabrykacji z 178 877'90; Koszty sprzedaży
z 137 616'67; Koszty kredytów z 73 734'35; Podatki państwowe
i komunalna z 116 213'54; Odpisy na amortyzację z 21 339'20;
Strata na dłużnikach z 34 496'66; Rezerwa na wątpliwe należ-
ności z 13 761'92; Inne straty z 1 560'90; Strata z lat po-
przednich z 137 009'90; Zysk 1938/39 r. z 183 072'06; **Razem
z 9 705 613'98.**

MA. — Sprzedaż towarów z 7 965 622'77; Remanenty na dz.
31/III 1939 r. z 1 570 612'77; Różne wpływy: odzyskane należ-
ności z odpisanych dawniej na straty i na wątpliwe należności
z 24 413'65, wpływy za komorne z 4 800'00, inne wpływy
z 3 154'89; Strata z lat poprzednich z 137 009'90; **Razem
z 9 705 613'98.**

Podział zysków, osiągniętych w 1938/39 r.

1) Na kapitał zapasowy z 14 645'76; 2) Na rezerwę podatko-
wa z 60 794'00; 3) Na Fundusz Obrony Narodowej z 10 000'00;
4) Na Polską Macierz Szkolną z 1 000'00; 5) Na częściowe po-
krycie strat z lat ubiegłych z 96 632'30; **Razem z 183 072'06.**

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów powyższy
bilans, rachunek strat i zysków i podział zysków zatwierdziło
w dn. 19 czerwca 1939 r.

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów postanowiło
przenieść z kapitału zapasowego z 40 377'60 na definitywne
pokrycie reszty strat z lat ubiegłych. 1693

Spółka Akcyjna Przemysłu Cementowego „Wiek” w Ogrodzieńcu

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: Grunty z 347 383'23; Bu-
dynki: a) fabryczne z 3 205 085'19, b) gospodarcze z 748 186'57,
c) mieszkalne z 626 970'64, razem z 4 580 242'40; Budowa
przedszkola z 3 819'69; Maszyny i urządzenia techniczne
z 4 982 741'16; Ruchości z 85 404'37; II. Majątek płynny:
Gotówka w kasach i bankach z 33 499'69; Papiery procen-

towe państwowe z 8 657'40; Weksle z 4 700'00; Zaliczenia
kolejowe z 493'50; Kaucje z 5 600'00; Udziały z 127 520'00;
Materiały z 279 225'64; Zapasy klinkru i cementu z 256 126'77;
Dłużnicy: a) odbiorcy z 35 458'81, b) dostawcy z 1 017'52,
c) różni z 33 624'01, d) wątpliwe należności z 76 886'36, ra-
zem z 146 986'70; III. Pożyczka do stopniowego umorzenia
z 104 017'72; IV. Sumy przechodnie: a) wydatki dotyczące ro-
ku przyszłego z 5 035'65, b) inne — odsetki dyskontowe
z 15 176'03, razem z 20 211'68; **Razem z 10 986 629'95.**

Różni za gwarancje z 1'00; Depozyty z 2 500'00.

PASYWA. — I. Kapitały własne: Kapitał zakładowy
z 4 000 000'00; Kapitał zapasowy: a) saldo z roku ubiegłego
z 588 270'98, b) dopisano w roku sprawozdawczym z 194 317'03,
razem z 782 588'01, c) odpisano w roku sprawozdawczym z
583 226'29, pozostaje z 199 361'72; II. Kapitał amorty-
zacyjny: a) saldo z roku ubiegłego z 3 709 076'11, b) dopisa-
no w roku sprawozdawczym z 379 007'80, razem z 4 088 083'91,
c) odpisano w roku sprawozdawczym z 34 288'68, pozostaje
z 4 053 795'23; III. Zobowiązania: a) akcepty z 109 150'17,
b) akcepty zabezpieczone hipotecznie z 911 865'82, razem
z 1 021 015'99, c) banki z 63 626'00, d) kredyty hipoteczne:
1) krótkoterminowe z 110 230'44, 2) długoterminowe
z 489 333'37, razem z 599 563'81, e) podatki z 25 466'52,
f) różni z 140 769'59, g) różni — zobowiązania zagraniczne
z 252 364'74, h) odbiorcy z 124 803'41, i) dostawcy z 149 071'11,
razem z 2 376 681'17; IV. Specjalny rachunek przejściowy róż-
nic kursowych z 226 183'46; V. Sumy przechodnie: a) wydatki
dotyczące roku operacyjnego z 406'02, b) inne — robocizna
z 44 933'17, razem z 45 339'19; Zysk z 85 269'18; **Razem
z 10 966 629'95.**

Gwarancje z 1'00; Różni za depozyty z 2 500'00.

Zobowiązania zagraniczne wynoszą z 313 660'45.

Rachunek strat i zysków na dz. 31 grudnia 1938 r.

WINIEN. — Koszty produkcji z 1 919 549'87; Opakowanie
z 427 964'56; Podatki państwowe i komunalne z 167 914'98;
Koszty ogólne z 417 491'92; Procenty i prowizje z 226 087'79;
Koszty sprzedaży z 66 153'05; Zapasy klinkru i cementu w dn.
1/I 1938 r. z 234 299'44; Amortyzacja z 379 007'80; Odpisane
należności z 54 914'34; Usunięte budynki z 2 868'96; Usunięte
maszyny i urządzenia z 25 679'51; Wartość odpisanych samo-
chodów z 26 784'75; Wartość spisane dachówki z 1 973'60;
Strata na spłaconej pożyczce hipotecznej z 2 795'91; Zysk
z 85 269'18; **Razem z 4 038 755'66.**

MA. — Uzyskano ze sprzedaży cementu z 3 621 688'50;
Uzyskano ze sprzedaży różnych materiałów z 3 651'91; Za-
pasy klinkru i cementu w dn. 31/XII 1938 r. z 256 126'77; Od-
pisano wierzytelności z 78 019'04; Różnice kursowe z 43 625'36;
Odpisana amortyzacja z 34 288'68; Uzyskano ze sprzedaży ru-
chomości z 1 280'40; Uzyskano ze sprzedaży nieruchomości
z 75'00; **Razem z 4 038 755'66.** 1692

Société Textile „La Czenstochovienne”, Société Anonyme, Roubaix

Bilans ogólny na dz. 31 grudnia 1938 r.
we frankach francuskich

AKTYWA. — Koszty założenia i fuzji 2'00; Nieruchomości
28 013 223'46; Różne zaliczki 115 478'53; Banki i wierzytelno-
ści natychmiast płatne 11 499 552'73; Klienci i portfel
15 428 344'00; Zaliczka na poczet dwudziendy 5 173 565'21; Kasa
we Francji i w Polsce 418 611'12; Towary i materiały pomoc-
nicze 39 339 760'00; **Razem 99 988 637'05.**

PASYWA. — Kapitał akcyjny (26800 akcji po fr. 750)
20 100 000'00; Kapitał rezerwowy ustawowy 3 500 000'00; Ka-
pitał amortyzacyjny i rezerwowy za lata ubiegłe 26 720 396'08;
Kapitał amortyzacyjny za rok operacyjny 1938 — 6 943 230'00;
Kapitał na odnowienie i modernizację 27 045 231'47; Wierzy-
ciele, akcepty i różne (saldo kompensacyjne) 8 661 122'29; Dy-
widendy i spłaty akcji nie podniesione 946 762'43; Przeniesie-
nie z 1937 r. 538 173'99; Zysk za 1938 r. 5 533 720'79; **Razem
99 988 637'05.**

DEBET R-KU STRAT I ZYSKÓW. — Amortyzacja za rok
operacyjny 1938 — 6 943 230'00; Saldo kredytowe 6 071 894'78;
Razem 13 015 124'78.

KREDYT R-KU STRAT I ZYSKÓW. — Przeniesienie
z 1937 r. 538 173'99; Wyniki brutto z eksploatacji w 1938 r.
12 476 950'79; **Razem 13 015 124'78.** 1691

Bank für Handel und Gewerbe Poznań
Poznański Bank dla Handlu i Przemysłu, Spółka Akcyjna

Bilans surowy w dn. 30 czerwca 1939 r.

STAN CZYNNY		zł
Kasa i sumy do dyspozycji		694 996'38
Bilety skarbowe		30 000'00
Waluty zagraniczne		7 253'42
Papiery wartościowe		406 934'41
Papiery wartościowe ustaw. kap. zapasowego		168 154'09
Udziały konsorcjalne		608 500'00
Banki krajowe		697 701'11
Banki zagraniczne		271 402'18
Dyskonto		1 299 800'56
Protesty		62 772'92
Kredyty w rachunkach bieżących		7 465 222'44
Pożyczki terminowe		2 604 149'87
Różne rachunki		1 222 814'04
Rachunki wynikowe		269 555'01
Papiery wartościowe z układów konwers.		1 215'00
		<u>15 810 471'43</u>
Dłużnicy z tytułu gwarancyj		660 863'72
Inkaso		2 193 820'56
		<u>2 854 684'28</u>
STAN BIERNY		zł
Kapitał zakładowy		2 000 000'00
Kapitały rezerwowe		321 960'00
Wkłady		6 330 154'25
Rachunki bieżące		3 760 121'00
Różne natychmiast płatne zobowiązania		18 767'52
Banki krajowe		498 150'92
Banki zagraniczne		887 554'87
Redyskonto weksli		188 701'53
Dyskonto akceptów Banku Akceptacyjnego		18 132'00
Różne rachunki		1 390 283'10
Rachunki wynikowe		396 646'24
		<u>15 810 471'43</u>
Zobowiązania z tytułu udzielonych gwarancyj		660 863'72
Inkaso		2 193 820'56
		<u>2 854 684'28</u>
		1714

Akcyjny Bank Hipoteczny we Lwowie

Bilans surowy w dn. 30 czerwca 1939 r.

STAN CZYNNY. — Kasa i sumy do dyspozycji zł 329 719'01; Waluty zagraniczne zł 37 864'64; Papiery wartościowe zł 2 970 001'39; Papiery wartościowe ustaw. kapitału zapasowego zł 233 313'50; Udziały konsorcjalne zł 244 610'42; Banki krajowe zł 19 417'16; Banki zagraniczne zł 95 094'39; Dyskonto zł 2 917 112'89; Protesty zł 628 765'79; Kredyty w rachunkach bieżących zł 4 310 838'79; Pożyczki terminowe zł 8 470 106'94; Nieruchomości zł 3 996 726'07; Różne rachunki zł 577 233'50; Długoterminowe pożyczki hipoteczne zł 20 327 935'42; Rachunki działu kredytu długoterminowego zł 4 377 907'43; Rachunki oddziałów zł 4 853 535'52; Rachunki wynikowe zł 765 681'59; **Suma bilansowa zł 55 155 864'45.**

Dłużnicy z tytułu gwarancyj zł 209 459'17; Inkaso zł 338 430'92.

STAN BIERNY. — Kapitały własne: a) zakładowy zł 5 000 000'00; b) kapitały zapasowe zł 1 743 945'72, razem zł 6 743 945'72; Fundusz amortyzacyjny nieruchomości zł 815 475'59; Wkłady zł 6 682 608'82; Rachunki bieżące zł 1 413 599'77; Różne natychmiast płatne zobowiązania zł 21 362'01; Banki krajowe zł 2 196 600'14; Banki zagraniczne zł 811 112'88; Redyskonto weksli zł 1 903 718'66; Dyskonto akceptów Banku Akceptacyjnego zł 5 111 393'00; Zastaw walorów zł 1 567 279'57; Różne rachunki zł 1 789 477'39; Listy zastawne zł 19 806 338'50; Rachunki działu kredytu długoterminowego zł 663 962'25; Rachunki oddziałów zł 4 851 126'08; Rachunki wynikowe zł 607 539'39; Zyski z lat ubiegłych zł 170 324'68; **Suma bilansowa zł 55 155 864'45.**

Zobowiązania z tytułu udzielonych gwarancyj zł 209 459'17; Różni za inkaso zł 338 430'92. 1732

Towarzystwo Robót Kolejowych i Budowlanych „Tor”

Spółka Akcyjna w Warszawie

Bilans na dz. 31 marca 1939 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: Maszyny i ruchomości zł 463 080'48; II. Majątek płynny: Gotówka w kasach i bankach zł 25 878'04; Papiery wartościowe zł 57 678'00; Weksle w portfelu zł 823'00; Dłużnicy: a) odbiorcy zł 131 765'28, b) dostawcy zł 3 203'47, pozostali zł 15 178'70; Inne aktywa: Kaucje: a) w gotówce zł 77 549'90, b) w papierach wartościowych zł 60 347'50, c) weksle zaprotestowane zł 3 029'80; Sumy przechodnie: wydatki dotyczące okresu przyszłego zł 1 071'65; Razem majątek płynny zł 376 525'34; **Razem aktywa zł 839 605'82.**
Sumy pozabilansowe. — Gwarancje zł 331 834'00.
Razem zł 1 171 439'82.

PASYWA. I. — Kapitały własne: Kapitał akcyjny zł 200 000'00; Kapitał zapasowy zł 926'80; Razem kapitały własne zł 200 926'80; II. Kapitał amortyzacyjny: saldo z roku ubiegłego zł 262 033'87, spisano w roku sprawozdawczym zł 1 429'54, dopisano w roku sprawozdawczym zł 71 322'38, łącznie zł 331 926'71; III. Zobowiązania: Wierzyciele: a) akcepty w złotych zł 47 800'00, akcepty w walutach obcych zł 11 130'00, b) banki zł 30 467'00, c) zaległe podatki zł 8 956'22, d) zaległe świadczenia socjalne zł 1 937'09, e) odbiorcy zł 15 000'00, f) dostawcy zł 7 835'83, różni: g) za pożyczki w gotówce zł 40 187'85, h) za pożyczki w papierach wartościowych zł 105 565'50, i) niepodjęta dywidenda zł 1 929'00, j) pozostali zł 16 290'74, łącznie wierzyciele zł 287 099'23; Inne: kaucje w gotówce zł 236'00; Sumy przechodnie: nieopłacone należności za okres ubiegły zł 1 383'21; Łącznie zobowiązania zł 288 718'44; Zysk za 1938/39 r. zł 18 033'87; **Razem pasywa zł 839 605'82.**
Sumy pozabilansowe. — Gwarancje zł 331 834'00.
Razem zł 1 171 439'82.

STRATY. — Koszty administracji ogólnej zł 84 177'81; Koszty robót zł 2 116 418'10; Koszty kredytów zł 39 314'44; Podatki państwowe i komunalne zł 52 833'56; Odpisy amortyzacyjne zł 71 322'38; Zysk w 1938/39 r. zł 18 033'87; **Razem zł 2 382 100'16.**

ZYSKI. — Wykonane roboty zł 2 375 416'82; Inne wpływy zł 6 683'34; **Razem zł 2 382 100'16.**

Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów w dn. 6 czerwca 1939 r. uchwaliło: 1) przeznaczyć na wypłatę dywidendy zł 12 000'00, czyli 6%, 2) wydzielić na pokrycie podatku dochodowego zł 2 800'00, 3) przeznaczyć na wynagrodzenie pięciu członków Zarządu zł 1 000'00, 4) pozostałość zysku w kwocie zł 2 233'87 przelać na kapitał zapasowy.

Dywidenda wypłacana będzie od dn. 1 sierpnia 1939 r. 1706

Śląski Zakład Kredytowy, Spółka Akcyjna, Bielsko

Bilans surowy w dn. 30 czerwca 1939 r.

STAN CZYNNY. — Kasa i sumy do dyspozycji zł 1 063 204'96; Waluty zagraniczne zł 22 160'47; Papiery wartościowe zł 4 043'01; Papiery wart. ust. kap. zapasowego zł 709 714'71; Udziały konsorcjalne zł 157 426'00; Banki krajowe zł 1 007 795'28; Banki zagraniczne zł 677 695'34; Dyskonto zł 9 757 016'76; Protesty zł 33 749'04; Kredyty w r-kach bieżących zł 10 653 980'17; Pożyczki terminowe zł 922 867'12; Kredyty rebusorsowe zł 400 052'44; Należności z tyt. transakcyj dewiz. na termin zł 132 937'50; Nieruchomości zł 256 615'18; Różne rachunki zł 5 328 884'49; Rachunki wynikowe zł 669 439'42; **Suma bilansowa zł 31 797 581'89.**

Dłużnicy z tyt. gwarancyj zł 4 783 580'88; Inkaso zł 3 801 293'52.

STAN BIERNY. — Kapitał zakładowy zł 5 000 000'00; Kapitały rezerwowe zł 1 280 000'00; Fundusz amortyzacyjny zł 34 800'00; Wkłady zł 5 864 466'91; Rachunki bieżące zł 8 857 062'71; Różne natychmiast płatne zobowiązania zł 2 748'00; Banki krajowe zł 988 980'76; Banki zagraniczne zł 874 144'30; Redyskonto weksli zł 2 268 037'55; Zobowiązania z tyt. kredytów rebusorsowych zł 400 052'44; Zobowiązania z tyt. transakcyj dewizowych na termin zł 133 802'71; Różne rachunki zł 5 218 054'61; Rachunki wynikowe zł 875 431'90; **Suma bilansowa zł 31 797 581'89.**

Zobowiązania z tyt. udzielonych gwarancyj zł 4 783 580'88; Różni za inkaso zł 3 801 293'52. 1716

„Huta Pokój“ Śląskie Zakłady Górniczo-Hutnicze

Spółka Akcyjna, Katowice

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

MAJĄTEK. — I. Majątek stały: Grunty: a) huty Pokój z 4 388 607 98, b) huty Baildon z 616 372 48, c) Wydziału Górniczego z 360 909 08, d) Zarządu Głównego z 136 560 50 = z 5 002 450 04; Budynki: a) fabryczne: 1) huty Pokój z 14 607 848 16, 2) huty Baildon z 3 803 073 70, 3) Wydziału Górniczego z 211 744 04 = z 18 682 665 90, b) gospodarce: 1) huty Pokój z 725 536 28, 2) huty Baildon z 212 751 68, 3) Zarządu Głównego z 76 168 85 = z 1 075 056 81, c) mieszkalne: 1) huty Pokój z 15 119 947 54, 2) huty Baildon z 3 416 515 04, 3) Wydziału Górniczego z 17 678 00, 4) Zarządu Głównego z 95 422 88 = z 18 649 623 46; Urządzenia techniczne: a) huty Pokój z 57 122 667 35, b) huty Baildon z 16 157 219 36, c) Wydziału Górniczego z 303 902 51 = z 73 583 789 22; Inwentarz fabryczny i biurowy: a) huty Pokój z 5 295 536 28, b) huty Baildon z 1 493 407 37, c) Wydziału Górniczego z 24 813 18, d) Zarządu Głównego z 232 958 35, e) biur sprzedaży z 48 122 68 = z 7 094 838 46; Koncesje i licencje z 14 887 00; Substancja dolomitu, rudy i kamienia wapiennego z 91 278 95; Nowe budowie: a) huty Pokój z 894 735 62, b) huty Baildon z 1 261 955 92 = z 2 156 691 54; Razem majątek stały z 126 857 281 38; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie i w bankach z 132 843 92; Papiery procentowe z 295 316 88; Weksle w portfelu i w inkasie z 19 700 40; Akcje i udziały w innych przedsiębiorstwach: a) akcje, stanowiące udziały z 3 747 893 25, b) akcje nie stanowiące udziałów stałych z 2 701 00, c) udziały w innych przedsiębiorstwach z 2 187 221 00 = z 5 937 815 25; Materiały: a) surowce z 5 797 853 00, b) pomocnicze i pędne z 2 652 687 49 = z 8 450 540 49; Półfabrykaty z 2 105 764 05; Gotowe wyroby z 12 051 327 58; Dłużnicy: a) należności z tyt. umów kartelowych z 2 949 356 97, b) odbiorcy z 12 836 322 45, c) dostawcy z 2 836 784 00, d) różni z 1 510 805 95, e) wątpliwe należności z 67 975 12 = z 20 261 244 49; Sumy przechodnie: wydatki dot. okresu przyszłego z 806 944 14; Razem majątek płynny z 50 067 497 20; **Razem majątek z 176 924 778 58.**

Sumy pozabilansowe. — a) Poręczenia i kaucje z 2 797 473 25; b) Obciążenie wekslowe z 10 888 974 82; c) Depozyty z 1 000 = z 13 686 449 07.

ZOBOWIĄZANIA. — I. Kapitały własne: Kapitał akcyjny z 50 000 000 00; Kapitał zapasowy z 3 000 000 00; Kapitał rezerwowo: a) specjalny fundusz rezerwowo I z 4 000 000 00, b) specjalny fundusz rezerwowo II: 1) saldo z roku ubiegłego z 2 231 550 88, 2) dopisano zysk z roku ubiegłego z 103 615 19 = z 2 335 166 07; Razem z 59 335 166 07; II. Kapitał amortyzacyjny: saldo z roku ubiegłego z 50 317 174 19, w roku sprawozdawczym: odpisano z 1 147 336 11 = z 49 169 838 08, dopisano z 11 477 148 44 = z 60 646 986 52; III. Zobowiązania: Akcepty z 1 519 000 00; Wierzyciele: a) pożyczka dolarowa z 7 542 135 39, b) banki z 26 678 175 42, c) podatek państwowy i komunalny z 1 550 138 06, d) dostawcy z 8 579 545 31, e) odbiorcy z 1 028 770 23, f) różni z 8 784 352 03 = z 54 163 116 44; Sumy przechodnie: a) dochody dot. okresu przyszłego z 821 112 62, b) inne z 314 650 00 = z 1 135 762 62; Razem z 56 817 879 06; IV. Zysk z 124 746 93; **Ogółem z 176 924 778 58.**

Sumy pozabilansowe. — a) Poręczenia i kaucje z 2 797 473 25; b) Obciążenie wekslowe z 10 888 974 82; c) Różni za depozyty z 1 000 = z 13 686 449 07.

Rachunek strat i zysków

WINIEN. — 1) Koszty administracji ogólnej z 3 102 038 12; 2) Koszty fabrykacji z 110 624 717 68; 3) Koszty różnych materiałów z 1 535 797 66; 4) Przewozy i cło oraz koszty naładunku z 3 645 118 54; 5) Koszty sprzedaży z 3 051 757 55; 6) Koszty kredytów z 3 411 074 43; 7) Podatki państwowe i komunalne z 3 137 089 58; 8) Odpisy amortyzacyjne: a) normalne z 6 908 679 30, b) nadzwyczajne z 5 534 494 91 = z 12 443 174 21; 9) Inne wydatki z 2 234 274 92; 10) Zysk z 124 746 93 = z 143 309 789 62.

MA. — 1) Wpływ brutto ze sprzedaży: a) wytworów z 139 854 776 92, b) różnych materiałów z 1 581 917 49 = z 141 436 694 41; 2) Różnice kursowe z 142 744 96; 3) Inne wpływy z 1 730 350 25 = z 143 309 789 62. 1699

„Pantarei“ Powszechne Zakłady Magazynowe i Transportowe

Spółka Akcyjna w Gdyni

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: Nieruchomości z 1 641 945 61; Narzędzia przeładunkowe z 1 000; Ruchomości z 1 000; II. Majątek płynny: Kasa: gotówka z 71 048 10; Kwity wywoz. z 2 970 43; Czeki obce z 150 00; Banki z 107 915 64; Papiery proc. z 18 500 00; Kaucje z 1 914 35; Udziały z 7 575 00; Sumy przech. z 10 902 97; Dłużnicy z 494 161 91; III. Straty z lat ubiegłych z 182 518 01; **Suma z 2 539 604 02.**

Gwarancje udzielone z 667 875 00; Pretensje z tytułu udział. żyra z 44 575 00; **Suma z 712 450 00.**

PASYWA. — I. Kapitały własne: Kapitał akcyjny z 1 000 000 00; Specjalny fundusz rezerw. z pow. budowy domu z 255 487 28; Kapitał amortyzacyjny z 280 943 64; III. Zobowiązania: Banki z 351 717 75; Wierzyciele z 424 531 24; Sumy przechodnie z 94 856 01; Zaliczenie obce z 19 925 03; Kwity wywozowe z 2 970 43; Czeki obce z 150 00; Czysty zysk z 109 024 64; **Suma z 2 539 604 02.**

Różni za gwarancje z 667 875 00; Zobowiązania z tyt. udział. żyra z 44 575 00; **Suma z 712 450 00.**

Rachunek strat i zysków na dz. 31 grudnia 1938 r.

STRATY. — I. Koszty handlowe z 131 458 47; II. Koszty kredytów z 38 725 47; III. Rachunek różnic kursowych z 3 019 84; Koszty administracyjne z 641 520 96; V. Podatki z 51 030 09; VI. Różne z 43 978 78; VII. Administracja domu z 11 885 68; VIII. Dłużnicy wątpliwi z 2 163 90; IX. Amortyzacja z 60 482 96; Czysty zysk z 109 024 64; **Suma z 1 093 310 79.**

ZYSKI. — Spedycja z 1 026 346 39; Lokale z 13 168 40; Odsetki pobrane z 2 870 44; Dyskont z 772 27; Blankiety wekslowe z 9 90; Prowizja z 4 234 18; Kupony od papierów wartości. z 290 00; Czysze z domu z 45 420 00; Dłużnicy wątpliwi z 199 21; **Suma z 1 093 310 79.** 1700

CONCORDIA Import-Eksport, Spółka Akcyjna, Katowice

Bilans na dz. 31 grudnia 1938 r.

WINIEN. — I. Majątek stały: 1) Grunty z 101 157 00; 2) Budynki z 260 737 33; 3) Inwentarz z 5 000; Razem z 361 899 33; II. Udziały: Udział w firmie „Farmatwór”, Sp. z o. o. z 14 656 32; III. Majątek płynny: 1) Gotówka w kasie i bankach z 9 108 58; 2) Papiery wartościowe z 4 236 40; 3) Weksle klientowskie z 20 818 62; 4) Remanent towarów z 526 303 93; 5) Dłużnicy z 793 740 63; Razem z 1 354 208 16; IV. Sumy przechodnie z 4 100 00; **Razem winien z 1 734 863 81.**

MA. — I. Kapitały własne: 1) Kapitał akcyjny z 400 000 00; 2) Fundusz rezerwowo z 25 000 00; 3) Rezerwa specjalna z 25 000 00; Razem z 450 000 00; II. Kapitał amortyzacyjny: 1) Saldo z 1937 r. z 127 761 50; 2) Odpisy amortyzacyjne z 1938 r. z 12 975 83; Razem z 140 737 33; III. Zobowiązania: 1) Kredyty konsorcjalne z 403 001 32; 2) Akcepty z 64 825 55; 3) Banki z 143 888 97; 4) Podatki z 17 751 75; 5) Dostawcy z 358 834 89; 6) Odbiorcy z 11 956 47; 7) Różni z 57 192 54; 8) Dywidendy niepodjęte z 11 200 00; 9) Żyra i gwarancje z 10 000 00; Razem z 1 078 661 49; IV. Sumy przechodnie z 31 301 37; V. Czysty zysk: 1) Przeniesienie zysku z 1937 r. z 3 049 00; 2) Czysty zysk z 1938 r. z 31 114 62; Razem z 34 163 62; **Razem ma z 1 734 863 81.**

Żyra z 190 282 96; Zobowiązania zagraniczne z 553 461 02.

Rachunek zysków i strat

Koszty handlowe z 421 928 36; Podatki z 136 502 01; Odsetki z 39 001 66; Odnowienie taboru z 27 711 40; Odpisy amortyzacyjne z 12 975 93; Czysty zysk z 34 163 62; **Razem z 672 282 88.**

Przeniesienie zysku z 1937 r. z 3 049 00; Konto towarów kolonialnych z 146 771 79; Konto towarów drogowych z 483 829 51; Zwrot podatków z 30 554 87; Czysze z 7 197 95; Różnice kursowe z 879 46; **Razem z 672 282 88.**

Katowice, dn. 10 maja 1939 r.

Concordia-Import-Eksport, S. A., Katowice.

1708

I OGŁOSZENIE

Zarząd Towarzystwa Manufaktury Rawelniańskiej Lorentz i Krusche

Spółka Akcyjna w Zgierzu

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w dn. 19 sierpnia 1939 r. o godz. 18 w lokalu Zarządu w Zgierzu przy ul. 1 Maja Nr 5 z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej; 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu i r-ku strat i zysków za rok operacyjny 1938 oraz powzięcie uchwał o wynikach bilansowych; 4) Udzielenie władzom Spółki absolutorium; 5) Zmiana statutu: brzmienie obowiązujące statutu par. 6: „Władzami Towarzystwa Akcyjnego są: Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów, Zarząd i Rada Nadzorcza”; brzmienie proponowane par. 6: „Władzami Spółki Akcyjnej są: Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów, Zarząd, Rada Nadzorcza i Komisja Rewizyjna”; 6) Ustalenie wynagrodzenia dla członków Zarządu, Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej; 7) Wybór członka Zarządu i członka Rady Nadzorczej oraz wybór członków Komisji Rewizyjnej; 8) Wydzierżawienie fabryki na 1942 r.; 9) Wolne wnioski.

Akcje lub kwity depozytowe winny być złożone do dn. 12 sierpnia 1939 r. 1733

Bank Handlowy w Warszawie, Spółka Akcyjna

Bilans surowy w dn. 30 czerwca 1939 r.

STAN CZYNNY. — Kasa i sumy do dyspozycji zł 6 830 749'68; Bilety skarbowe zł 0'00; Waluty zagraniczne zł 196 036'11; Papiery wartościowe: a) papiery państwowe zł 2 074 823'78, b) listy zastawne i obligacje zł 3 394 379'02, c) akcje zł 300 526'75, d) kupony zł 7 511'49, razem zł 5 777 241'04; Papiery wartości. ustawowego kapitału zapasowego zł 480 000'00; Udziały konsorcjalne zł 1 513 661'00; Banki krajowe zł 2 817 393'17; Banki zagraniczne zł 4 754 476'35; Dyskonto zł 94 196 738'66; Protesty zł 1 524 360'85; Kredyty w rachunk. bieżących: a) zabezpieczone zł 37 198 035'91, b) niezabezpieczone zł 5 960 296'45, razem zł 43 158 332'36; Pożyczki terminowe: a) zabezpieczone papier. wartości. zł 2 388 019'61, b) inne zł 10 341 923'66, razem zł 12 729 943'27; Kredyty akceptacyjne i remburs. zł 4 390 569'50; Należn. z tyt. trans. dewizowych na term. i reportowych zł 3 632 749'96; Nieruchomości zł 9 708 708'27; Różne rachunki zł 1 202 107'79; Oddziały zł 27 444 603'66; Rachunki wynikowe zł 3 670 239'37; **Suma bilansowa zł 224 027 911'04.**

Dłużnicy z tyt. gwarancyj zł 22 816 949'30; Inkaso zł 19 571 220'09.

STAN BIERNY. — Kapitały własne: a) zakładowy zł 25 000 000'00, b) zapasowy zł 767 975'00, c) rezerwowy zł 3 000 000'00, d) fundusz amortyz. nieruchomości zł 375 347'21, razem zł 29 143 322'21; Wkłady: a) na książeczki zł 28 611 620'29, b) inne natychmiast płatne zł 42 607 291'57, c) inne płatne za wypow. i termin. zł 11 215 479'00; Rachunki bieżące zł 30 463 282'19; Razem zł 112 897 673'05; Różne natychm. płatne zobowiąz. zł 1 213 209'82; Banki krajowe zł 2 394 230'34; Banki zagraniczne zł 1 525 020'93; Redyskonto weksli zł 29 195 604'17; Zastaw walorów zł 2 301 504'00; Zobow. z tyt. kred. akcept. i remb. zł 4 390 569'50; Zobow. z tyt. trans. dewizowych na term. i reportowych zł 3 628 801'96; Różne rachunki zł 2 650 121'59; Oddziały zł 28 386 698'45; Rachunki wynikowe zł 6 301 155'02; **Suma bilansowa zł 224 027 911'04.**

Zobow. z tyt. udzieln. gwaranc. zł 22 816 949'30; Różni za inkaso zł 19 571 220'09. 1724

Bank Dyskontowy Warszawski, Spółka Akcyjna

Bilans surowy w dn. 30 czerwca 1939 r.

STAN CZYNNY. — Kasa i sumy do dyspozycji zł 3 352 531'57; Waluty zagraniczne zł 53 498'28; Papiery wartościowe zł 2 088 987'93; Papiery wartościowe ustawowego kapitału zapasowego zł 1 450 000'00; Udziały konsorcjalne zł 4 192 223'42; Banki krajowe zł 672 424'48; Banki zagraniczne zł 950 372'79; Dyskonto zł 25 492 208'98; Protesty zł 625 209'62; Kredyty w rachunkach bieżących zł 18 332 132'29; Pożyczki terminowe zł 8 099 335'60; Kredyty akceptacyjne i rembursowe

zł 2 131 393'92; Nieruchomości zł 4 811 585'00; Różne rachunki zł 2 814 539'10; Rachunki wynikowe zł 1 850 511'95; **Suma bilansowa zł 76 917 074'93.**

Dłużnicy z tytułu gwarancyj zł 7 617 398'22; Inkaso zł 12 969 384'36.

STAN BIERNY. — Kapitał zakładowy zł 7 110 000'00; Kapitały rezerwowe zł 1 550 000'00; Fundusz amortyzacyjny nieruchomości zł 680 020'00; Wkłady zł 23 455 518'75; Rachunki bieżące zł 18 505 228'65; Różne natychmiast płatne zobowiązania zł 555 965'21; Banki krajowe zł 4 489 888'26; Banki zagraniczne zł 2 859 818'01; Redyskonto weksli zł 8 751 917'47; Zastaw walorów zł 1 405'25; Zobowiązania z tytułu kredytów akceptacyjnych i rembursowych zł 2 131 393'92; Różne rachunki zł 3 994 230'02; Rachunki wynikowe zł 2 631 689'39; **Suma bilansowa zł 76 917 074'93.**

Zobowiązania z tytułu udzielonych gwarancyj zł 7 617 398'22; Różni za inkaso zł 12 969 384'36. 1729

Czasopismem handlowym

o najszerszym zasięgu treści, obejmującym także ogólne zagadnienia gospodarcze jest

TYGODNIK HANDLOWY

ORGAN STOWARZYSZENIA KUPCÓW POLSKICH*)

Egzemplarze okazowe na żądanie

Prenumerata kwartalna zł 3'50

WARSZAWA, Zielna 50

*) „Prasa Gospodarcza w Polsce“ Marian Grzegorzczak („Prasa“ Nr 12 z 1936 r. str. 16).

CENTRALA ODBITEK NAUKOWYCH
LIBRARIA NOVA

SPÓŁDZIELNIA Z ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ UDZIAŁAMI

w Warszawie, Rynek Starego Miasta 31
(Kamienica Książąt Mazowieckich)
Tel. 5-83-77. Konto P. K. O. 27 527

PRZYJMUJE W KOMIS WSZELKIE ODBITKI. UDZIELA INFORMACYJ O ODBITKACH. WYDAJE BIULETYN INFORMACYJNY. WYDAJE KATALOGI SPECJALNE

Na żądanie wysyłamy katalogi bezpłatnie

Świeżo opuścił prasę katalog z zakresu nauk ekonomicznych

Korzystajcie z poczty lotniczej !!!

P R A C A   Z B I O R O W A

CHAŁUP NICTWO

MATERIAŁY
U W A G I
W N I O S K I

NAKŁADEM
TYGODNIKA „POLSKA GOSPODARCZA”
WARSZAWA

---

288 STRON DRUKU

CENA ŻŁ 8.-

P O L M I N

PAŃSTWOWA FABRYKA OLEJÓW MINERALNYCH

CENTRALA WE LWOWIE, AKADEMICKA 7

D O S T A R C Z A:

BENZYNY: LOTNICZE wysokooktanowe i etylizowane do szybkoobrotowych motorów spalinowych o wysokiej kompresji zwłaszcza dla silników lotniczych, MOTOROWE i MIESZANKI do napędu pojazdów mechanicznych

NAFTĘ rafinowaną do celów oświetleniowych. „Termolinę” do prymusów, lamp żarowych, latarń morskich itp. ETER naftowy do fabrykacji olejków eterycznych

WYSOKOWARTOŚCIOWE OLEJE do łożysk wirówek mleczarskich, silników elektrycznych, maszyn prądniczych i rolniczych, kompresorów amoniakalnych, lokomobli, turbin wodnych; do silników Diesla, sprzężarek, do turbin parowych, turbopomp itp., do cylindrów maszyn parowych i lokomobli o różnych temperaturach par, do transformatorów jako oleje izolacyjne, w garbarstwie jako oleje garbarskie, do samochodów i motocykli, oleje emulgujące w przemyśle włókienniczym oraz oleje bezbarwne, mające zastosowanie do celów kosmetycznych i farmaceutycznych

SMARY do łożysk kulkowych, do łańcuchów i zespołów kół zębatych, wyciągów kopalnianych, żurawi, wózków oraz w przemyśle lakierniczym i farbiarskim

PARAFINĘ bezwoną do powlekania serów, impregnacji higienicznych kubków i naczyń papierowych oraz do wyrobu środków kosmetycznych i leczniczych

ASFALTY: przemysłowe do różnych celów, do zalwania kabli, akumulatorów i baterii elektrycznych, izolacyjne w budownictwie do izolacji przed wilgocią fundamentów, murów, posadzek i stropów, do izolacji rur gazowych, wodociągowych i kablowych, papiery do fabrykacji papy dachowej, drogowe do budowy nawierzchni drogowych oraz masy asfaltowe do zalwania spoin w brukach, masy kablowe „A” i „B”, „Limbit” preparat do budowy nawierzchni drogowych na zimno

**KOPALNIE WŁASNE • GAZOCIĄGI
RAFINERIA W DROHOBYCZU
ODDZIAŁY HANDLOWE W CAŁEJ POLSCE
STACJA BUNKROWA W GDYNI
STACJE BENZYNOWE W CAŁEJ POLSCE**